

Estudi de factibilitat de creacion d'un organisme de regulacion de la lenga d'Òc

Benaset Dazeàs
Encargat de mission a l'APORLÒC

Abriu de 2011

Version occitana

Taula

1	En qué consistiva la mission	11
1.1.	Neishença e objectius de l'APORLÒC	11
1.2.	Los principis de la regulacion lingüística	13
1.3.	Contèxte istoric e sociolingüistic de l'estudi.....	14
1.4.	Lo quasèrn de las cargas.....	17
1.5.	Calendèr de tribalh	17
1.6.	Observacions	19
2	Las visitas de las academias	20
2.1.	La Fryske Akademy.....	21
2.1.1	<i>La lenga frisona .....</i>	<i>21</i>
2.1.2	<i>Reconeishença publica e dinamisme sociolingüistic .....</i>	<i>22</i>
2.1.3	<i>Descripcion de la Fryske Akademy.....</i>	<i>26</i>
2.1.3.1	Foncionament de l'Academia :.....	27
2.1.3.2	Lexicografia.....	28
2.1.3.3	Edicion de tèxtes.....	31
2.1.3.4	Terminologia	31
2.1.3.5	Burèu de la Lenga.....	32
2.1.3.6	Publicacion de gramaticas.....	32
2.1.3.7	Articles	32
2.1.3.8	Dialectologia.....	32
2.1.3.9	Hialats internacionaus	32
2.1.3.10	Autes entins	33
2.1.3.11	Estructura :.....	34
2.1.4	<i>Conclusion de la visita de la Fryske Akademy .....</i>	<i>39</i>
2.2.	L'Institut d'Estudis Catalans	40
2.2.1	<i>La lenga catalana .....</i>	<i>40</i>
2.2.2	<i>Reconeishença publica e dinamisme sociolingüistic .....</i>	<i>41</i>
2.2.2.1	Dens la Generalitat de Catalonha	42
2.2.2.2	Au País Valencian	46
2.2.2.3	A las Islas Balears.....	48
2.2.2.4	En Andòrra.....	49
2.2.3	<i>Descripcion de l'Institut d'Estudis Catalans.....</i>	<i>49</i>
2.2.3.1	Ua istòria rica e agitada	50
2.2.3.2	Ua Academia sus plusors Estats.....	50
2.2.3.3	Foncionament de l'Academia :.....	53
2.2.3.4	Las publicacions.....	58

2.2.3.5	Los mejans.....	59
2.2.3.6	La Seccion Filologica	62
2.2.3.7	Prèmis e borsas d'estudis	71
2.2.3.8	Orientacions estrategicas 2009-2018	71
2.2.3.9	Lo TERMCAT, Centre de Terminologia Catalana	72
2.2.4	<i>Conclusion de la visita de l'Institut d'Estudis Catalans.....</i>	77
2.3.	Euskaltzaindia – Real Academia de la Lengua Vasca	78
2.3.1	<i>La lenga basca o euskara .....</i>	78
2.3.2	<i>Reconeishença publica e dinamisme sociolingüistic .....</i>	79
2.3.2.1	En Euskadi (Govèrn basco).....	81
2.3.2.2	En Navarra	83
2.3.3	<i>Descripcion d'Euskaltzaindia – Academia Reiau de la Lengua Basca .....</i>	84
2.3.3.1	Istòria	85
2.3.3.2	Lo foncionament.....	86
2.3.3.3	La seccion filologica :	87
2.3.3.4	La seccion de sauvaguarda :	90
2.3.3.5	Los servicis de l'institucion.....	91
2.3.4	<i>La gestion de la terminologia .....</i>	94
2.3.4.1	Au nivèu deu Govèrn basco :	94
2.3.4.2	UZEL - centre de terminologia e de lexicografia.....	96
2.3.5	<i>Ua Academia transfronterèra : lo ròtle de L'OPLB.....</i>	97
2.3.6	<i>Conclusion de la visita d'Euskaltzaindia.....</i>	100
2.4.	Conclusions de las visitas e prumèras perspectives.....	102
3	De cap a ua regulacion de la lenga d'Òc	108
3.1.	La demanda social.....	108
3.2.	Los encastres d'accion	113
3.2.1	<i>Estatuts de la lenga e politicas publicas .....</i>	113
3.2.1.1	En territòri francés	113
3.2.1.2	En territòri italian	120
3.2.1.3	En territòri espanhòu	123
3.2.2	<i>Las institucions.....</i>	127
3.2.3	<i>Per'mor d'ua regulacion lingüistica occitana.....</i>	133
3.2.3.1	Los potenciaus	133
3.2.3.2	Las interrogacions	134
3.2.3.3	Problematicas d'ua autoritat de regulacion de la lenga d'Òc	136
3.3.	Las preconizacions	139
3.3.1	<i>Las missions d'un organisme de regulacion de la lenga d'Òc .....</i>	139
3.3.2	<i>Las perspectives de produccions .....</i>	140

3.3.3	<i>La reconeishença publica .....</i>	142
3.3.4	<i>L'estructura gestionària : un Gropament Europèu d'Interès Economic .....</i>	143
3.3.5	<i>Las instàncias e los Conselhs.....</i>	145
3.3.6	<i>Lo nom .....</i>	151
3.3.7	<i>Un plan de desvolopament en tres ans .....</i>	152

Qu'arremercii las regions Aquitània, Mieidia-Pirenèus e Lengadòc-Rosselhon, parièr com lo Conselh Generau d'Aran, qui an finançat e seguit lo projècte despuish lo començament.

Qu'arremercii lo Conselh d'Administracion de l'APORLÒC qui m'a hèit hidança, lo President Jèp de Montoya e los tutors qui an enquadrat lo men tribalh, Felip Hammel e particularament Sèrgi Javaloyès, qui m'a arcuelhut dens la soa institucion e m'a sustiengut tot dia dens lo men tribalh.

Enfin, qu'arremercii lo President de l'InÒc Aquitània e tota la soa equipa profesionau. Que desiri associà'us ad aqueste rapòrt, de tan qui m'an arcuelhut, sustiengut, e auhèrt un encastre profesionau deus bons.

L'APORLÒC que constitueish un projècte de compte har qui amassa plusors federacions (IEO, FELCO, Confederacion de las Calandretas, Associacion Internationau d'Estudis Occitans) e institucions (Institut d'Estudis Aranesi, Chambrà d'Òc, CIRDÒC, InÒc, CROM) de lenga occitana entà la constitucion d'ua autoritat morau e scientifica independenta, qui represente los usatgèrs e los locutors de la lenga d'Òc. Reconegeuda pèus poders publics deus tres Estats on se parla l'occitan, aquera estructura qu'aurà a har recomandacions sus las questions de neologia, de nòrma ortografica e gramaticau e de toponimia, e a hargar apèrs linguistics de referéncia dens la collegialitat de las decisions e lo respècte de las variantas de l'occitan. Entad aquò, l'APORLÒC qu'a entinoat un estudi de factibilitat de dètz mes (mai de 2010 - heurèr de 2011) destinat a determinar las modalitats estructuraus, foncionaus e budgetàrias d'aqueth organisme.

Aqueste rapòrt que n'ei la descripcion e lo rendut definitiu, presentats a l'Amassada Generau de l'APORLÒC lo 23 de març 2011 a Vilhèra.

1 En qué consistiva la mission

1.1. Neishença e objectius de l'APORLÒC

L'APORLÒC qu'ei neishuda d'un long procèssus de reflexion autorn de la question de la creacion d'un organisme qui estosse ua referéncia dens lo maine lingüistic. En teoria, la nòrma classica que's basava sus l'òbra de Loís Alibèrt, definida a partir de la soa *Gramatica occitana segon los parlars lengadocians* (1935), e gerida per l'Institut d'Estudis Occitans despuish 1945. L'aparescuda de practicas antinormativas e contradictòrias parièr com ua hòrta demanda en preconizacions, qu'an confortat la necessitat d'un organisme de regulacion. Aqueras preconizacions qu'estón longtemps l'ahar de l'IEO, on s'i hasèn quauques universitaris e militants culturaus, puish qu'estón lo prètzhèit deus qui creèn lo Conselh de la Lengua Occitana (CLO) en 1997. Compausat de lingüistas, lo CLO qu'emetó preconizacions acceptadas e aplicadas, per ua gran part, per las associacions istoricas. Mes las tensions intèrnas e las dificultats creishentas deus sapients a se n'avièner, qu'afeblín l'afranquida deu CLO, shens nada vertadèra activitat despuish 2002.

En 2003, l'IEO qu'invità representants deu CLO e de plusors organismes a ua reünion de concertacion a Nimes tà anar de cap tà la creacion d'un navèth organisme. Aquera reünion non permetó de desembocar sus arren de concrèt. De 2004 a 2006, Dàvid Grosclaude (IEO), Sèrgi Carles (FELCO) e Patric Sauzet (ancian membre deu CLO) que tribalhèn amassa de cap a la redaccion d'un tèxte comun qui establiva los grans principis qui devèn sostenèr la creacion d'un futur organisme de regulacion lingüistica de l'occitan e las soas modalitats d'organizacion.

Un moment important qu'estó lo **23 de mai 2008** dab la reünion de Vielha, en Val d'Aran. A l'iniciativa deu Sindic d'Aran e de l'Institut d'Estudis Occitans, aquera reünion qu'amassè collectivitats territoriaus, institucions e associacions istoricas : la Generalitat de Catalonha, los Conselhs Regionaus de Mieidia-Pirenèus, d'Aquitània e de Provença-Aups-Còsta d'Azur, lo Ministèri francés de l'Educacion Nacionau, las Universitats de Bordèu III, de Tolosa II, de Clarmont d'Auvèrnha II, de Pau e deus País de l'Ador e de Lhèida, tots signataris d'un tèxte d'aviada deu projècte comun. La FELCO tanben qu'avè un delegat, lo representant de l'Universitat de Tolosa II ; l'Inòc, operator privilegiat de la Region Aquitània, qu'èra tanben present. Totas las institucions e personas invitadas e presentas que s'engatgèn a :

- formar un organisme « Academia de la Lengua Occitana » segon los principis e

l'esquema aprovats per l'ensemble deus participants ad aquera reünion ;

- nomar un o plusors representants de la lor institucion ;
- mandar lo lor o los lors representants entà participar a la prumèra reünion de tribalh. Qu'èran presents tanben un representant deu Conselh Generau d'Aran, un representant de l'Institut d'Estudis Occitans, un representant deu Ministèri francés de l'Educacion Nacionau, un representant de la Generalitat de Catalonha, un representant de la Region Aquitània, un representant de la Region PACA, un representant de la Region Mieidia-Pirenèus, un representant de l'Universitat de Lhèida qui en medish temps e representava totas las universitats occitanas, un representant de l'Institut d'Estudis Aranesi e un representant deus ensenhaires d'occitan de la Val d'Aran.

L'elaboracion d'un prumèr projècte que durè dus ans. Ua prumèra reünion qu'avó lòc a Rodés lo **23 de julhet 2008**, pendent l'Estivada de Rodés. Que s'i adoptè lo principi de foncionament de l'associacion gestionària. Aqueste que seré despartit enter tres pòles (collectivitats territoriaus, principaus associacions istoricas, utilizators) en ligam dab un collègi de sapients. Las principaus associacions istoricas que passarén comandas, dab un quasèrn de las cargas, aus sapients, los sapients qu'escambiarén dab los utilizators (dus anar e tornar màximum) abans d'emèter preconizacions, e las collectivitats que balharén lo lor acòrd finau.

- **Lo 17 de noveme 2008**, a la reünion seguenta hèita au parat de la tienguda plenària de l'*Amassada* au Conselh Regionau d'Aquitània a Bordèu, lo Sindic d'Aran, Paco Boya, que presentè lo projècte.

- **Lo 7 de genèr 2009**, los membres que's tornèn amassar a Tolosa ; que causín lo metòde d'estudi de factibilitat, dab l'embaucha d'un encargat de mission, e qu'entinoèn la prefiguracion deus estatuts de l'associacion. L'expression « Academia de la lenga occitana » ne hasè pas l'unanimitat e los membres que decidín d'integrar la causida deu nom definitiu au procèssus de l'estudi de factibilitat. Lo grop que causí la denominacion « Associacion de Prefiguracion de l'Organisme de Regulacion de la Lenga d'Òc » (APORLÒC).

- **Lo 16 de heurèr 2009**, los estatuts de « l'associacion de prefiguracion de l'organisme de regulacion de la lenga occitana » qu'estón inscrivuts a la Prefectura deus Pirenèus Atlantics. Lo Conselh d'Administracion qu'ei compausat de representants (un per estructura) : de l'Institut d'Estudis Aranesi, de l'Institut d'Estudis Occitans (IEO), de l'Associacion Internacionau d'Estudis Occitans (AIEO), de l'InÒc, deu CIRDÒC, de la Chambrà d'Òc, de la Confederacion Occitana Escòlas Laïcas Calandreta, de la Federacion deus Ensenhaires de Lenga e Cultura d'Òc

(FELCO), deu Centre de Ressorças Occitanas e Meridionaus (CROM) e d'un representant deus ensenhaires de la Val d'Aran.

- **A l'abòr de 2009**, l'encargat de mission qu'estó causit per la jurada (lo CA), mes fin finala qu'arrefusè l'emplec. Un navèth procediment d'embaucha qu'estó entinoat e la persona - Benaset Dazeàs - qu'estó recrutada **lo 12 d'abriu 2010**.

1.2. Los principis de la regulacion lingüistica

La tòca deu futur organisme de regulacion que serà de definir, manténer e difusar la codificacion ortografica de la lenga d'Òc dens los maines de la grafia, la gramatica, la lexicografia, la toponimia, etc. L'accion d'aqueth organisme que's desvoloparà segon cinc principis :

- **La representativitat** : l'organisme de regulacion de la lenga d'Òc que deu estar representatiu deus utilizators de la lenga. Que deu amassar la diversitat de la demanda deus utilizators com la diversitat deu saber sus la lenga. La fixacion de las nòrmas d'escritura o de lenga que pòt e que deu estar enclorida peus saber scientific lingüistic, mes tanben per las practicas sociaus de la lenga. Aqueth saber scientific qu'ei present a l'Universitat e tanben a l'endehòra, dens la societat sancèra, portat per actors qui an tostemp hèit recèrcas, escrivut obratges referenciaus. Per'mor d'aquò que sembla essenciau que los universitaris e los saberuts non universitaris e sian presents dens la futura autoritat. La nòrma que demora ua causida deus actors lingüistics o culturaus au sens larg, e de las institucions (collectivitats) qui finançan l'organisme de regulacion. Que i a d'autas consideracions que las scientificas dont cau har compte entà har las causidas economicas, sociaus, tecnicas o practicas. La representativitat que deu estar tanben geografica. Lo movement de promocion de la lenga occitana qu'ei sensible a la question de la diversitat de la lenga ; que cau dongas har cas ad aquera preocupacion : pensar en medish temps au respècte de la diversitat intèrna de la lenga e a l'ahortiment de la soa unitat pregonda.

- **L'estabilitat** : lo prètzhèit de l'organisme de regulacion de la lenga d'Òc qu'ei d'assolidar e de desvolopar un ensemble de practicas normativas : que deu fundamentament cercar l'estabilitat lingüistica qui'ns hè tròp sovent hrèita. Las intervencions qu'auràn per tòca de tractar questions enqüèra non resolvudas, e non pas de cambiar çò de pausat e establit. Las questions non resolvudas que's situan sustot dens los maines de la neologia e de l'onomastica (toponimia, antroponimia, etc). L'organisme de regulacion que deurà saber arcuelher e har

responsa aus besonhs exprimits peus utilizators individuaus, personas moraus de dret privat e public, e institucionaus.

- **La collegialitat de las decisions** : la creacion de l'organisme de regulacion qu'exigeish, de las parts deus qui i volhan participar, d'acceptar quauquas règlas elementàrias e tot prumèr la collegialitat de las decisions a préner e a har aplicar. Los membres de l'organisme que son tots tienguts per las decisions presas collectivament per aqueth organisme. Non pas acceptar aquera règla prumèra e indispensable que se'n torna a contestar lo principi fondator de l'organisme, dongas deishar de'n har partida.

- **La difusion de l'informacion** : non s'i pòt pas tribalhar se las decisions presas non son explicadas e convenientament difusadas. Que cau dongas hargar e installar un mejan de difusion, en direccion deus utilizators, de las decisions presas (e de las lors motivacions) per l'organisme de regulacion. Aqueras decisions que deven tanben estar integradas dens un sistèma concrèt e seriós de referéncias qui sian, haut o baish, lo principau instrument d'informacion lingüistica deu public (diccionaris, gramaticas, fichas de supòrt papèr e numericas, etc). L'organisme que deurà tanben hargar documents mei tecnicos e especializats, sia com explics deus principis e metòdes de trabalh utilizats, sia com responsas a demandas especificas (lexics tecnicos, per exemple), e documents tecnicos e especializats.

- **La reconeishença** : l'organisme de regulacion que serà un interlocutor deus poders politics qui l'ajan reconegut. Que's tornaràn atau actors, eths tanben, dens lo maine de la lenga ; en prumèras, las collectivitats territoriaus on s'i parla la lenga, qui portaràn e qui sostienèràn l'organisme e lo son trabalh. Atau reconegut, l'organisme que poirà mièlher complir lo son ròtle. Representant reconegut de la lenga d'Òc, l'organisme que deurà recéber de las collectivitats territoriaus competentas de l'airau occitan mejans financèrs qui'u permétian de foncionar dens de bonas condicions ; que deurà tanben recéber sostiens financèrs deus Estats pertocats (França, Espanha, Italia), com expression concrèta de l'interès portat a la lenga e la cultura occitana.

1.3. Contèxte istoric e sociolingüistic de l'estudi

L'estudi de factibilitat que deu har compte las principaus problematicas de la lenga d'Òc : **l'espaci occitan qu'ei de 190 000 km²**, que i viven 14 milions de poblants, e que s'i tròba ua gran diversitat dialectau. Aquesta dimension qu'ei ua fòrça (qu'ei la dusau minoritat culturau d'Euròpa) mes qu'ei tanben un feblèr entà miar accions concertadas. Aqueste espaci n'ei pas

jamei estat unit politicament e que pateish de non pas reconeishes eth medish. Que s'i parla occitan dens tres Estats de l'UE, dab de hòrtas diferéncias d'estatut juridic :

- En Espanha qu'ei cooficiau, dens l'encastre de la Generalitat de Catalonha, suu territòri de la Val d'Aran. L'ensenhament de l'occitan qu'ei obligatòri dens lo primari e lo segondari, los mèdias que gaudeishen d'un sostien public. La Generalitat de Catalonha qu'a estenut aquera oficialitat a tot l'espaci catalan dab la « lei de l'occitan, aranés en Aran », votada peu Parlament de Catalonha en seteme de 2011.
- En Italia, que i a un començament de reconeishença, dab ua lei qui protegeish las lengas istoricas (1999) mes qui ei peu moment pòc aplicada. La Region Pèmont qu'ajuda quauquas associacions de promocion de l'occitan.

La quasitotalitat de l'espaci lingüistic occitan (lo 95 %) que's situa en territòri francés

(mei de 30 departaments, ueit regions administrativas) : qu'ei un contèxte de « tradicion republicana centralizada », dab uei lo dia enqüèra un hòrt « ambient bonapartista ». L'Educacion Nacionau, despuish las annadas 1880, qu'estó l'utís emplegat per l'Estat entà « eradicar » las lengas de França : qu'estón a mei anar mei mepresadas e hòrabandidas de l'espaci public e de l'Administracion francesa. Lo blocatge qu'ei politic e culturau : lo francés lenga unica de la Republica e ciment de la nacion qu'ei un paradigma centrau de la pensada politica. La França, dab lo son President d'enlòra, Jacques Chirac, qu'arrefusè de ratificar la Carta Europèa de las Lengas Minoritàrias, mes en 2008, que reconegó, totun, las lengas deu son territòri dens l'article 75-1 de la soa Constitucion (« patrimòni de la França »). Aquera reconeishença qu'amuisha ua evolucion de cap a l'occitan dens l'istòria de l'Estat, sustot tà çò qui ei de l'Educacion Nacionau, dab la creacion deu CAPES¹ d'occitan-lenga d'Òc, deus departaments occitans deus CRDPs (Centres Regionaus de Documentacion Pedagogica), e dab las signaturas de convencions enter l'Estat e las Regions e los Departaments en vistas de desvolopar l'ensenhament en occitan.

De mei, l'emergéncia de las collectivitats territoriaus dab competéncias transferidas, ahortidas per las leis de Descentralizacion de 1982 e 1984, qu'a plan cambiat las politics publicas : quasi totas las regions occitanas qu'an un elejut encargat de las lengas ditas « regionaus » ; qu'an recrutat cargats de mission e mobilizat budgets dab aquera tòca - tà çò qui ei de las regions occitanas, aqueths budgets consacrats que son malurosament hèra mei baishs que lo de la Region Bretanha, per exemple. Los departaments de l'airau d'Òc que son tanben presents. Las

---

¹ Lo CAPES, Certificat d'Aptitud au Professorat de l'Ensenhament deu Segond Grad, qu'ei lo diplòma ensenhaires francés deu collègi e deu licèu.

collectivitats territoriaus qu'ajudan l'ensenhament, la promocion de la lenga, las associacions, etc. Atau, la volontat politica que s'exprimeish e los finançaments qu'aumentan. Que vedem ara a hargà's vertadèras politicas publicas, dab esquèmas d'amainatjament lingüistic, la creacion d'utís professionaus (centres de ressorças, pòles regionaus com l'InÒc en Aquitània e lo CIRDÒC en Lengadòc-Rosselhon, per exemple), partenariats dab l'Educacion Nacionau (tres convencions que son estadas signadas dab las Regions Aquitània, Mieidia-Pirenèus e Lengadòc-Rosselhon, dab divèrs departaments tanben convencions que son tanben signadas). Au començament de 2010, los presidents d'Aquitània e de Mieidia-Pirenèus qu'an anonciat l'aviada de politicas estructurantas interregionaus, dont la qui sostien e sostienrà la lenga occitana dens la soa diversitat : adara, tres Regions francesas que sostienen l'APORLÒC.

La lenga d'Òc qu'a la particularitat d'estar **compausada de plusors dialèctes o parlars** cadun dab especificitats pròpias. La morfologia de la lenga autorn deus sons sheis dialèctes qu'ei un aspècte fundamentau de l'expression de la soa identitat.

Lo demiei occitanista o occitanizant que's caracteriza per **ua estructuracion professionau e financèra shètra**, dab ua preséncia hòrta deu monde associatiu e deu benevolat. Cantèr las institucions publicas e las collectivitats locaus e la lor implicacion creishenta, navèras institucions que's formèn dens las annadas 1990 ; atau que viengón a la lutz la Confederacion de las escòlas Calandreta, l'Institut Superior de Formacion de las Lengas de la Republica Francesa (ISFLRF), lo CIRDÒC, l'InÒc, lo Centre Aprene, lo CAP'ÒC, lo CRDP de Montpelhièr, etc. Lo movement que s'ei mei o mensh estructurat e professionalizat : l'IEO nacionau e las soas seccions departamentaus qu'emplegan a mei anar mei monde competents e professionaus. Que s'i tròba professionaus presents dens l'ensenhament public, privat confessionau o associatiu laïc ; dens las collectivitats territoriaus (encargats de mission) e dens lo monde economic (edicion, musica, mèdias, etc). Per un movement marcat pendent mei de 35 ans (1945-1980) peu militantisme, qu'ei un cambiament - ua revolucion ? - culturau de las màgers. Totun, a maugrat d'aqueth esfòrç, las estructuras occitanas que son pòcas e pòc finançadas, ne hèn pas rampèu a las de Bretanha o deu País Basco.

Òm que constata **la preséncia de l'istòria de la lenga** dens l'accion occitanista. Lo son camin que trauca l'istòria d'un « movement » reivindicatiu : l'istòria mei que centenària de las batalhas entà la reconeishença politica, mercada peu movement deus Felibres, la neishença de l'IEO, la creacion de las calandretas, la de la FELCO, la « Crida » qui amassè 20 000 personas a Carcassona, etc. Que ns'amuisha quin lo camin estó long, caotic e sustot complexe. Los defensors de l'occitan que's tròban a un punt d'inflexion istoric e paradoxau : mentre qui

l'interès e lo sostien politic e creishen e los mejans financèrs aumentan, la practica lingüistica que baisha.

1.4. Lo quasèrn de las cargas

L'encargat de mission – Benaset Dazeàs – qu'ei estat recrutat entà la concepcion, la redaccion e la remesa au President e au Conselh d'Administracion de l'APORLÒC, d'un rapòrt (o estudi) redigit en occitan seus punts següents :

- 1) proposicion de definicion de las missions de l'organisme ;
- 2) comparèr enter las estructuras de regulacion de las lengas vesias de l'occitan ;
- 3) proposicions argumentadas entà ua forma, o duas au mei, d'estructuracion d'aqueth organisme, aplicadas a la situacion actuau de la lenga d'Òc ;
- 4) preconizacion d'un nom d'estructura coerent dab la(s) forma(s) d'estructuracion ;
- 5) estudi financèr, acompanhat d'un budget previsionau entaus prumèrs exercicis ;

Metòde retiengut : un estudi de factibilitat de dètz mes.

1.5. Calendèr de tribalh

Mai de 2010

- **aprobacion peu CA** deu 29/04 deu metòde e de la programacion.

- **sintèsi lingüistica e sociolingüistica** : exposicion de la realitat de l'occitan dens las practicas de la vita vitanta, de la soa realitat sociau, deus sons enjòcs de desvolopament. Que serà la sòla entà :

- hargar la definicion de la metodologia, deus apèrs de recèrca e de las ressorças (dont las lengas dab las quaus e i a analogias),
- hargar la definicion d'un metòde d'enquèsta,
- redigir los documents d'enquèsta e d'analisi,
- préner contacte dab las ressorças de l'estudi.

- **constitucion deus apèrs de comunicacion institucionau deu projècte** : site Web (leugèr, quauquas paginas...), documents de presentacion, etc.

Junh–Julhet de 2010

- **definicion e estudi d'autas formas de regulacion lingüistica** (academias causidas : *Fryske Akademy, Institut d'Estudis Catalans e Euskaltzaindia – Real Academia de la Lengua Vasca*) :

- redaccion d'ua grasilha d'estudi e d'analisi ;
- visita e discussion dab los gavidaires deus organismes de regulacion : los lingüistas, las institucions, lo monde de l'educacion, de l'edicion, deus mèdias.

Agost – Noveme de 2010

- **visitas d'estudi dens cada espaci dialectau de l'airau occitan, dont la Val d'Aran e las Valadas deu Pèmont. Esquèma territorial** dab lo questionari tecnic e d'analisi ; encontres e discussions dab los actors de la lenga d'Òc, informacion e sensibilizacion au projècte :

- estructuras fondadoras de l'APORLÒC ;
- associacions istoricas, institucions e operators professionaus regionaus ;
- los usatgèrs e utilizators de la lenga (federacions ; saberuts ; monde de l'educacion nacionau e de l'ensenhament associatiu laïc ; mèdias, editors e escrivans ; creacion artistica, etc) : Confederacion de las escòlas Calandreta ; centre Aprene ; ensenhament public ; Universitat ; CFPÒC ; ràdios occitanas ; escrivans ; creators, etc ;
- elejuts e tecnicians de las collectivats territoriaus : diagnostic, definicion deus besonhs.

Noveme de 2010

- contacte dab los servicis regionaus d'engenhèria europèa : estudi d'eligibilitat ;

Deceme de 2010 – Genèr de 2011

- prefiguracion estructurau e budgetària ;
- tractament de las dadas, analisi e redaccion deu rapòrt.

Heurèr de 2011

- remesa deu rapòrt.

1.6. Observacions

Lo procediment de l'estudi qu'a consistit en un tribalh e ua reflexion collectiva au subjècte de la creacion d'un organisme partatjat per tots los sons membres. Ua particularitat de la mission qu'èra lo ligam estret enter lo Conselh d'Administracion e l'encargat de mission en vistas de poder miar convenientament aqueste tribalh d'estudi, çò qui vòu díser que n'èra pas ua prestacion hidada a ua persona extèrna qui, dab lo quasèrn de las cargas, avosse hèit, sola, lo son tribalh, entà'u presentar un còp fenit. L'encargat de mission qu'avè dus tutors membres de l'APORLÒC, Sèrgi Javaloyès e Felip Hammel ; que'u conselhavan e que'u sostienèn tot dia dens lo son tribalh : atau, l'encargat de mission qu'èra independent entà poder miar las soas activitats dens l'encastre validat peus tutors e lo Conselh d'Administracion, mei que mei la causida deu metòde e la soa utilizacion. Membres deu CA que participèn a las visitas d'estudi ; las instàncias de l'associacion que permetèn d'escambiar au subjècte d'aqueste. La comunicacion qu'estó suenhada : un estudi n'ei pas un objècte de bon comunicar e que's calè avisar, a l'endehens com a l'endehòra, a la visibilitat institucionau d'un tribalh de recèrca de plusors mes. Qu'estón creats un site Internet², un blòg, entà assabentar membres, partenaris e institucions deu projècte e de la soa actualitat.

Ua auta especificitat de la mission qu'èra la simultaneïtat de l'estudi e de la soa arribada en cap : que calè que la futura estructura e vienosse a la lutz au darrèr de la remesa deu rapòrt. Los aspèctes validats pòc a pòc per l'estudi (calendèr, estructuracion, encastre juridic) que servín entà preparar a l'avança la creacion de la futura estructura. A notar tanben qu'ua part deu temps estó consagrada a la vita de l'associacion : seguit administratiu e financèr de l'estructura (demanda e seguit de subvencions), animacion deu conselh d'administracion.

Tà çò qui ei deu calendèr, lo projècte que prenó retard per'mor de l'estiu, dab lo monde qui èran de congets. Atau, segon lo calendèr de tribalh, que calè aver fenit las visitas de las academias tà agost de 2010. La darrèra visita, la de *l'Institut d'Estudis Catalans*, qu'avó lòc, fin finala, au principi d'octobre. Lo debat e l'instruccion de la lei de l'occitan, aranés en Aran, votada peu Parlament de Catalonha lo 22 de seteme 2010, e las eleccions en Catalonha - fin de noveme - qu'an destrigat l'accion de cap a las institucions de la Generalitat e de la Val d'Aran. Aqueths eveniments qu'an entrainat ua reorganizacion deu tribalh, dab ua anticipacion de las recèrcas seus aspèctes juridics e institucionaus.

---

² Site Internet : <http://aporloc.free.fr>

2 Las visitas de las academias

Las visitas de las tres academias que's hasón enter julhet e octubre de 2010 :

Euskaltzaindia – Real Academia de la Lengua Vasca, Bilbo/Bilbao, lo 9 de julhet 2010.

Delegacion de l'APORLÒC : Jèp de Montoya (President de l'APORLÒC e de l'Institut d'Estudis Aranesi), Sèrgi Javaloyès (Institut Occitan d'Aquitània), Gilabèrt Mercadièr (CROM), Benaset Dazeàs (APORLÒC).

Fryske Akademy, Ljouwert/Leeuwarden, los 25, 26 e 27 d'agost 2010.

Delegacion de l'APORLÒC : Jèp de Montoya (President de l'APORLÒC e de l'Institut d'Estudis Aranesi), Pèire Brechet (Institut d'Estudis Occitans), Benaset Dazeàs (APORLÒC).

Institut d'Estudis Catalans, Barcelona, los 7 e 8 d'octobre 2010.

Delegacion de l'APORLÒC : Jèp de Montoya (President de l'APORLÒC e de l'Institut d'Estudis Aranesi), Pèire Brechet (Institut d'Estudis Occitans), Felip Hammel (CIRDÒC), Joan-Loís Blenet (Confederacion des las Calandretas), Benaset Dazeàs (APORLÒC).

2.1. La Fryske Akademy

Creada en 1938, la *Fryske Akademy* qu'ei un « centre scientific de recèrca e d'ensenhament entà la Frísia, lo son pòble, la soa lenga e la soa cultura » : lo son sedença qu'ei a Leeuwarden (Ljouwert en frison), la mei gran vila de Frísia.

2.1.1 La lenga frisona

La lenga frisona qu'ei ua lenga germanica (branca de las lengas anglo-frisonas, medisha familha que l'anglés e l'escòts) parlada per 410 000 personas au nòrd deus País Baishs, dens la region de Frísia (*Fryslân* en frison), e en Alemanha (2 000 locutors au Saterland (region de Baisha-Saxonia), e avant ça 10 000 dens la region deu Schleswig-Holstein). D'autres còps, la lenga que's parlava dens tots los parçans de la còsta de las Flandras au Danemarc. Uei lo dia, que i a tres grops de dialèctes :

- lo frison occidentau (*Frysk*), au nòrd deus País Baishs,
- lo frison orientau (*Seeltersk*), tanben aperat *saterlandés*,
- lo frison septentrionau (*frash, freesk, friisk*), dividit en sèt parlars enter los quaus ne i a pas ua bona intercomprenson.

Los documents mei vielhs que son deu XIII^{au} sègle. La codificacion ortografica que's hasó dens las annadas 1830 e la darrèra refòrma autorizada peu govèrn provinciau de Frísia que data de 1980. En Frísia, lo frison qu'ei en contacte dab la lenga holandesa e los dialèctes regionaus holandés e alemand (*Bilts, Stellingwerf*, etc). Qu'ei reconegut oficiaument, mes shens que i aja nada vertadera politica lingüistica. Qu'ei lenga d'ensenhament e qu'ei present dens los mèdias d'informacion : dus jornaus que publican articles en frison, la television que difusa dinc a duas òras tot dia, las emissions de ràdio de cap a 70 òras la setmana.

Aquestas trenta darrèras annadas, la poblacion frisona qu'a passat de 475 000 a 600 000 poblants. Dinc a las annadas 1950, hèra de monde que deishèn lo país per'mor que los emplecs e hasèn hrèita. Puish un sarròt de frisons que tornèn entà la retirada pendent las annadas 70 e 80. Aquera partida de la poblacion que parla sustot holandés. La Frísia qu'ei un país rurau. La mei gran vila, Leeuwarden, qu'a mensh de 100 000 abitants. Un pòc mei d'un tèrç deus frisons que viven en vila.

Segon la *Fryske Akademy*, lo frison qu'ei la lenga mairau de mei deu 50 % deus poblants, compresa peu 94 % d'eths, lo 74 % que la saben parlar, lo 65 % que la saben léger, un 17 % que la saben escrïver. Ne i a pas intercompreneson dab lo holandés.

La Frísia qu'ei a la periferia economica e geografica deus País Baishs, qu'ei ua region pòc desenvolopada economicament, e lo taus de caumatge qu'ei haut.

2.1.2 Reconeishença publica e dinamisme sociolingüistic

La prumèra societat entà la promocion de la lenga frisona qu'estó creada en 1844. Au sègle XX^{au}, grops protestants e catolics que creèn organizacions separadas entà la promocion deu frison. Uei lo dia, lo *Ried van de Fries Beweging* (conselh deu movement frison), qui representa plusors organizacions, qu'ei au centre deu movement frison. Qu'a entinoat politicas de promocion deu frison. Inspirats peu Partit Nacionau Frison, tots los partits politics de Frísia qu'an ua actitud positiva de cap au frison. Un servici especiau de l'administracion provinciau qu'ei encargat de hargar reglamentacions entà l'usatge deu frison dens la vita publica, l'ensenhament, e entà la redaccion de documents oficials en frison.

Que i a un movement important entà ua reconeishença deu frison dens la vita publica. Qu'ei vadut obligatòri dens l'ensenhament primari en 1980, puish dens l'ensenhament segondari en 1993, e a la television. Per estar lo frison reconegut per tots los partits politics, la construccion d'ua politica lingüistica qu'avança a plaser.

L'Union Europèa que finança las activitats educativas, com lo desenvolopament deus metòdes d'ensenhament deu frison, l'ensenhament deu frison aus estudiants assistents socials, l'elaboracion d'un diccionari entaus mainatges, l'organizacion *Euroskoalle* (escòla d'estiu internacionau entaus mainatges), conferéncias ocasionaus...

En Frísia, los estatuts deu holandés e deu frison ne son pas codificats legaument. Lo govèrn nacionau que mia ua politica de « tolerància repressiva », mes qu'autoriza l'usatge deu frison au tribunau. Lo govèrn provinciau que hè la promocion de la lenga e de la cultura frisona. Administracions municipaus que i a qu'an votat politicas sus l'usatge deu frison (arrevirada de document oficials).

L'ensenhament preescolar (2-4 ans) n'ei pas integrat dens lo sistèma nacionau d'ensenhament. Diversas escòlas mairaus qu'ensenhan lo frison. Los jardins de mainatges e l'ensenhament

primari qu'estón integrats dens ua escòla en 1985.

Las reglamentacions au subjècte deu frison

Despuish l'emendament de 1955 a la lei holandesa sus l'ensenhament, que's pòt emplegar lo frison com lenga d'ensenhament aus nivèus 1-3 e ensenhà'u com disciplina aus nivèus 1-6. Despuish 1974, qu'ei disciplina obligatòria dens totas las escòlas de Frísia. La libertat educativa, garantida per la lei holandesa de 1920, qu'empacha lo govèrn de har prescripcions estrictas suu contiengut educatiu e lo programa escolar. L'ensenhament public e privat que pòden recéber un finançament public. Totasvètz, se totas las disciplinas e's pòden ensenhar en frison, en practica que's hè entà las disciplinas mensh importantas (biologia, istòria, etc).

Qu'existeishen libes de lenga e de lectura en frison, libes de biologia, de geografia, d'istòria, de musica e d'educacion religiosa. Emissions educativas a la ràdio e la television que son realizadas e difusadas per la Societat Frisona de Radiodifusion e de Television en cooperacion dab lo Centre deus Conselhs educatius de Frísia. Qu'existeishen tanben dus jornaus frisons entaus joens.

Lo holandés qu'ei la lenga generau de l'ensenhament segondari. Despuish 1948, las escòlas segondàrias que son autorizadas a ensenhar lo frison, e en 1993, lo frison qu'ei vadut obligatòri dens l'ensenhament segondari inferior, mes lo volume orari n'ei pas precisat. Lo 25 % de las escòlas segondàrias que prepausan lo frison. Lo 5% de l'ensemble deus estudiants que son inscriuts au mínimum a ua òra de cors de frison pendent un an o dus.

La Frísia n'a pas nada Universitat. Que i a programas d'estudi deu frison dens las universitats d'Estat d'Amsterdam, Groningen, Leiden. Los collègis de Frísia qu'ensenhan en holandés. Lo frison qu'ei ua disciplina obligatòria dens las escòlas normaus e instructors que i a qu'ensenhan sancerament o parciaument en frison. Lo Centre deus Conselhs Educatius de Frísia qu'a hargat materiau pedagogic entau frison com disciplina e com lenga d'ensenhament. Programas especiaus de formacion que son prepausats aus regents per fin d'obtièner un diplòma qui'us permètia d'ensenhar dens las escòlas primàrias. Aqueth diplòma qu'a lo medish estatut qu'un diplòma universitari frison.

Los inspectors de la Reina que son encargats de l'aplicacion de la politica nacionau de l'ensenhament. Hòra de Frísia, lo frison qu'ei ensenhat a l'Universitat de Kiel (Alemanha), cors ocasionaus qu'existeishen entaus mainatges deus emigrants frisons a Grand Rapids (Estats Units).

Aus País Baishs, ne i a pas ni politica ni ajudas oficials a l'ensenhament deu frison en dehòra de Frísia.

Autoritats de justícia

Ua lei deu govèrn centrau de 1956 que preved l'usatge deu frison dens los tribunaus dens cèrtas condicions. Las deposicions devath jurament que pòden estar en frison. Los demandaires e los defensors que pòden emplegar la lenga. Jutges que i a qu'emplegan lo frison a l'orau. Totasvetz, lo holandés qu'ei la lenga deus documents oficiaus.

Autoritats e servicis publics

Los servicis administratius que responen en generau en frison a un corrièr en frison.

Municipalitats que i a qu'emplegan oficiaument la version frisona deu lor nom com forma oficiau. Ne i a pas disposicions nacionaus entà l'usatge deu frison dens las administracions, sustot a l'escriut. Lo personau administratiu nacionau n'a pas a conéisher lo frison, lo personau provinciau e municipau que pòt beneficiar de cors.

Lo frison qu'ei sovent emplegat dens la comunicacion orau deus servicis administratius centraus. La comunicacion escriuta que's hè en holandés. Dens la comunicacion de las administracions locals, l'usatge deu frison qu'ei frequent. Las conversacions enter lo personau e los clients que pòden estar bilinguas. Lo holandés qu'ei emplegat dens la comunicacion escriuta, car ne i a pas que lo 10 % de la poblacion qui sap léger lo frison. Un servici provinciau o municipau que respon en frison a un corrièr en frison. Lo frison qu'ei emplegat au nivèu provinciau e sustot municipau.

La lenga de tots los servicis publics qu'ei lo holandés. Los clients que pòden parlar en frison dens tots los servicis e la responsa, alavetz, que serà en frison tanben. Los panèus rotèrs que son bilingües. Vilatges que i a qu'an placas de noms de carrèras e de lòcs monolinguas en frison, mes d'ua faïçon generau, aquera senhalizacion qu'ei en holandés.

Mass media e tecnologies de l'informacion

Ne i a pas nada ajuda financèra entà l'usatge deu frison dens los mèdias. Dus jornaus, lo *Leeuwarder Courant* (130 000 ex.) e lo *Friesch Dagblad* (22 000 ex.) que publican haut o baish lo 5 % deus lors articles en frison. Sheis magazines que son publicats sancerament en frison. *Frysk en frij* qu'ei un mesadèr generau (5 000 ex.), lo *Stim fan Fryslan* deu Movement frison que pareish dus còps l'an (1 250 ex.). Quate autes (enter 400 e 850 ex.) que parlan de literatura, ensenhament o cultura generau. La revista scientifica trimestraua *Beaken* (2 000 ex.) que publica haut o baish lo 80 % deus sons articles en frison e la revista educativa bimesadèra *Byntwurk* (2 000 ex.) lo 50 % deus sons articles... Dus magazines entaus joens, *De Holder* entà las escòlas primàrias (2 000 ex.) e *Sjedeer* entà las escòlas primàrias e segondàrias (4 000 ex.), que son publicats sancerament en frison, tot mes de l'annada escolara.

L'estacion de ràdio *Omrop Fryslan* ne difusa pas qu'en frison. Que i a 70 òras per setmana d'emissions de ràdio en frison. La màger part deus frisons que reciben la television per cable, dab cinc cadenas en holandés e tres en alemand.

Produccion e industrias culturaus

En 1990, 86 libes qu'estón publicats en frison, 97 libes en 1992. En suber deu materiau pedagogic, que i a libes entaus mainatges (22), recuelhs de poèmas (19), romans (25) e publicacions scientificas e diccionaris (31). Que i a grops de musica folclorica frisona (*Willtsje fan Paesem, Doede Veeman, Reboelje, Klinkhamer*, etc) e plusors grops qu'a enregistrat CDs dab un vertadèr succès. La companhia de teatre *Tryater*, creada en 1960, qu'assegura representacions de pèças en frison e qu'atraça 15 000 espectadors tot an. *Tryater* que mia ua activitat educativa en direccion de la joenessa. Citem tanben ua corala de joens frisons (1987), un grop de cabaret hèra popular, *Rient Gratema*, qui tribalha en partida en frison, e los grops amators (peu torn de 150).

Tà çò qui ei deu cinèma en frison, lo filme *De Dream* qu'amassè 150 000 espectadors. La television que difusa filmes en frison, sostitolats en holandés.

Ua hestejada frisona reconegut qu'a lòc cada cinc ans. Tot estiu, que i a representacions de teatre a l'airejada. Plusors coralas que son en activitat, qu'existeishen ua hestejada de poesia entaus mainatges (8-16 ans), un concors biannau de coralas de musica religiosa, e seradas de manifestacions de promocion deus cantics en frison.

Lo govèrn provinciau que subvenciona las activitats culturaus, dont la musica, lo teatre, etc. La *Fryske Akademy*, lo *Tryater* e lo departament frison deu Centre deus Conselhs Educatius de Frísia que reciben sòus deu govèrn nacionau.

Lo monde deus ahars

La coneishença deu frison n'ei pas demandada qu'entà quauques pòstes deus servicis publics o de la foncion publica. Dauvuns pòstes que son reservats en exclusivitat aus frisofònes, mei que mei los de las escòlas primàrias ruraus. La coneishença deu frison qu'ei un atot entà aver un emplec on i a un contacte dab lo public (banca, servicis municipaus, etc).

Lo frison qu'ei pòc emplegat dens la publicitat, mes que i a avut quauquas operacions publicitàrias. A la ràdio, a despèit de quauques ensais, las publicitats que son en holandés. Las informacions destinadas aus consomators, etiquetas, instruccions, informacions usuaus, que son d'ua maniera generau en holandés.

Usatge social e familiar

Tots los parents que parlan frison aus mainatges, quan serà hòra de las vilas. Lo 65 % deus maridatges que's hèn enter personas frisofònas. Ne i a pas nada diferéncia enter los òmis e las hemnas tà çò qui ei de l'usatge de la lenga, mes lo frison qu'ei mei emplegat enter los obrèrs que dens la classa mejana o la borghesia.

Un centenat de membres deu clergat, qui son hèn partida d'ua societat de promocion deu frison, que pòden celebrar oficis en frison. Un milierat d'oficis, sia lo 2 % deu totau, que's celèbran en frison. En 1943, qu'estó editada ua Bíblia en frison, e que se'n hasó ua navèra edicion en 1978. Cantics en frison qu'estón publicats en 1977. La causida deu frison entà las ceremonias religiosas que depend de la familha e de las competéncias deu pastor. La plaça deu frison qu'ei la medisha dens la Glèisa catolica que dens la protestanta.

Dens la vita vitanta, l'usatge deu frison qu'ei expandit. Lo monde que pensan que demora vitèc, e que s'ei sotiengut peus poders publics, que's desvoloparà e que's tornarà un mejan de comunicacion deus màgers entaus frisons (mes aquera opinion n'ei pas partatjada en dehòra de la comunitat frisona). Los joens que'u desiran apréner. Tot an, 400 adultes, hòra de la comunitat frisona, que prenen cors de frison, prepausats per la Comission Educativa Generau de Lengua Frisona. Atau, que pòden léger e compréner lo frison. Los mainatges que l'aprenen com segonda lenga a l'escòla primària e tanben dens lo segondari.

2.1.3 Descripcion de la *Fryske Akademy*

Creada en 1938, la *Fryske Akademy* (FA) qu'a la soa sedença a Leeuwarden (*Ljouwert* en frison), la principau vila de Frísia. Los sons estatuts qu'afirman qu'a per tòca de :

- mantiéner « la comunitat de tribalh en carga de la gaita scientifica sus la Frísia, lo pòble frison e la cultura frisona dens totas las soas expressions » ;
- interviéner « dens los maines de l'ensenhament e de la formacion ».

Entad aquò, la FA que s'i hè a :

- obtiéner mejans ;
- crear e sostiéner projèctes de recèrca scientifica ;
- embauchar personau scientific qualificat ;
- crear comunitats de tribalh, grops de tribalh, aròus d'estudis, redaccions e comissions ;
- organizar reünions, conferéncias, congrès e cors ;

- compausar e editar publicacions ;
- amassar documentacion e conservar-la ;
- crear e manténer cadieras especiaus.
- Qu'utiliza tots los mejans legaus e autorizats entà realizar aqueths objectius e que publica los resultats deu son tribalh.

La FA qu'ei ua fondacion de dret holandés (*stichting*) reconeguda per l'Academia Reiau Holandesa de las Sciéncias (KNAW) com autoritat competente dens lo maine de la lenga e la cultura frisona dens la Província de Frísia : que son los sons dus finanças màgers. Lo pòle lingüistic qu'ei hèra important, mes l'apròchi de la FA qu'ei transversau e que tòca los maines de las sciéncias sociaus (istòria, geografia, ensenhament, etc). N'ei dongas pas hèita com d'autas academias, dab ua amassada plenària de sapients, onoraris o emerits, qui s'ocupan de la lenga. La FA qu'ei un institut de recèrca, dab ua equipa de scientifics recrutats per l'estructura, qui s'ocupa shens que de la lenga mes de tota la cultura frisona. Per aquò, lo sector lingüistic qu'ei lo màger de l'Academia.

La FA qu'ei especializada dens los maines de l'educacion, qu'a missions de sostien e d'observacion entà las escòlas de Frísia. Que gavida un hialat internacionau, Mercator, qui amassa diversas estructures e operators europèus autorn de las questions de l'ensenhament de las culturas minorizadas e deu multilingüisme.

A l'òra d'ara, 80 personas, dont 30 cercaires, que tribalhan entà la FA.

2.1.3.1 Foncionament de l'Academia :

La FA qu'ei shens qu'un organisme de regulacion lingüistica : qu'ei tanben un centre de recèrcas qui tribalha dens tots los maines de la cultura frisona. Qu'intervien dens tres maines de recèrcas :

- **lingüistica** : recèrca lingüistica mes tanben realizacion de projèctes lexicografics (diccionari d'estudi deu frison modèrne entaus cercaires, en 20 tòmes, petit diccionari frison-anglés, diccionari frison-frison, desvolopament de diccionaris terminologics (diccionari juridic frison en cors de redaccion)), Burèu de la Lenga.
- **literatura, istòria e onomastica** : ròtle important d'edicion deus classics literaris frisons. Recèrca sus l'istòria deus libes escrits en frison e seus lors lectors.
- **sciéncias sociaus** : recèrca sociologica sus la lenga e l'ensenhament lingüistic. Maine

de l'internacionalizacion de la recèrca universitària e recèrca sus l'ensenhament bilingüe (hialat Mercator).

2.1.3.2 Lexicografia

La FA qu'a un departament de lingüística. Los estudis de frisistica, qui aubreishen de grans perspectives a la recèrca, qu'atraçan totun pòc de monde. La FA que tribalha autant entaus scientificos com entau gran public.

A la creacion de la FA, qu'estó publicada ua descripcion lexicografica deu frison e deu navèth frison.

L'istòria de las lengas germanicas qu'ei dividida en tres periòdes. Entau frison, que son :

- lo frison vielh (de las originas a 1550),
- lo frison mejan (de 1550 a 1800),
- lo frison modèrne (de 1800 ençà).

Tanlèu creada en 1938, la FA qu'aviè lo projècte de **diccionari scientific complet**. Lo principi qu'ei d'amassar tots los mots, dab citacions correspondentas, sus la basa d'un sistèma lexicografic dab fichas (mei de dus milions uei lo dia), e de publicar un diccionari scientific (o diccionari generau) de 25 tòmes (120 000 mots). Lo diccionari scientific ne hè pas compte que deu frison modèrne. Lo prumèr tòme (A-B) qu'estó publicat en 1984, e lo darrèr publicat que va dinc a la letra U. Que i a dens aqueth diccionari la descripcion semantica mei grana possible deu frison, acompanhada de citacions de la literatura frisona. Lo frison qu'a conegut un periòde on n'èra pas qu'ua lenga parlada : que s'amassè un sarròt de citacions oraus, de la vita vitanta. Despuish vint ans, la FA que dispausa d'ua basa de dadas, mes dens los diccionaris que figuran mots qui ne son pas dens la basa de dadas, com los mots especializats. Aqueth diccionari que's pòt consultar sus Internet.

Ne i a pas nat diccionari deu frison mejan, mes qu'existeish ua basa de dadas de tèxtes, qui's pòt consultar sus Internet. Qu'ei enquèra a aumentar au nivèu lexicografic (tèxte e semantica que son diferents). Qu'ei parièr entau frison vielh, ne s'i tròba pas que glossaris. Ne i demora pas que quatorze tèxtes de l'Edat Mejana, publicats dab vocabularis. Que manca un imatge complet de la semantica deu frison. Un diccionari semantic e etimologic deu frison vielh qu'ei estat hargat a partir d'un deus tèxtes.

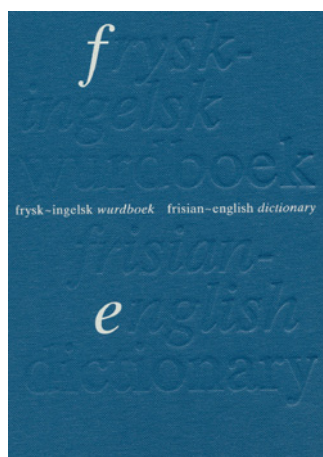
La FA que tribalha de cap au diccionari de la lenga frisona despuish 75 ans, sus tres generacions d'editors, qui determinèn lèu dab precision lo metòde de tribalh, que i a dongas ua gran coerència enter lo prumèr e lo darrèr tòme. Lo diccionari generau qu'a 50 abonats. Lo ritme de publicacion qu'ei d'un tòme l'an.

- **1944 : publicacion deu prumèr diccionari frison-holandés**, hargat a partir d'un sistèma de fichas. Hèra utilizat peu monde qui volèn parlar miélder lo frison.

- **1952 : diccionari holandés-frison** : entau monde pòc segurs deu lor parlar o qui volèn apréner. A l'escòla lo monde n'escrivèn pas qu'en holandés. Las nòrmas graficas mei vielhas que son de 1876, e que son utilizadas dens la literatura. Las diferéncias dialectaus que son ua hont de complicacion : la diversitat dialectau deu frison qu'ei grana, las diferéncias fonologicas e lexicaus de l'un dialècte a l'aute que son hèras.

- **1984-1985 : diccionari frison-holandés e holandés-frison**, qui son a l'òra d'ara los dus diccionaris mei emplegats. La FA qu'a lo projècte d'entinar un navèth diccionari frison-holandés.

- **2000 : diccionari frison-anglés**, hèra complet, entaus frisons expatriats.

- **2000 : diccionari juridic**, compausat de neologismes hargats a partir deu frison vielh (lo 95 % deus tèxtes en frison vielh que son tèxtes juridics). Los mots navèths que'us crea lo lexicografe, los sistèmas juridics frison e holandés que son pròches.

- **2008 : diccionari unilingüe frison** (60 000 mots), gran escaduda, difusat dens las escòlas,

las collectivitats, etc.

Los diferents dialèctes deu frison que son presents dens los diccionaris. Per'mor de la talha deu diccionari, qu'a calut sheis ans de tribalh aus lexicografes entà redigir aqueth diccionari. Ua question que s'ei pausada d'aviada : qué hicà'i ? Aquera question ne's pausa pas entà un diccionari scientific, mes entà l'ensenhament, qu'ei mei complicat. Lo « frison de l'argèla » (lo de Leeuwarden/Ljouwert) qu'ei ua mena d'estandard e qu'ei lo dialècte mei escrit : dens lo diccionari, lo frison deu sud n'ei pas present, per'mor qu'aqueste ei mesclat de holandés e que lo monde acerà e son opausats a l'estandardizacion. La FA que deu manténer ua distància dab lo holandés e qu'a besonh d'ua nòrma qui sia la mei pròpia qui's posca.

La FA que tribalha tanben entaus dialèctes periferics : que son dialèctes frisons insulars e lo de la vila de Hindelhoopen, e tanben dialèctes qui ne son pas frisons. Qu'a tanben publicat **diccionaris dialectaus**. A contrario, ne s'ocupa pas deu *Stellingswerf*, qui ei un dialècte saxon.

- **1969 e 2002, dus diccionaris entau *Schiermonnikoog***, un dialècte insular parlat per un quarantenat de personas.
- **1976 e 1986, dus diccionaris entà l'isla de Terschelling**, lo de l'oèst e lo de l'èst.
- **1981, un diccionari entau dialècte Hindeloopers**, un aute en projècte, hargats per'mor qu'un cercaire de la FA ei d'acerà.
- **1998, lo diccionari *Staatfreis (frison de la vila)*** : après lo de Leeuwarden en 1991, aqueste qu'ei lo d'autas vilas, etc. 3 500 mots de basa entà cada vila, qu'an demandat a cinc o sheis autoctònes de balhar los mots de la lor vila. Aqueths diccionaris que's son pòc venuts per'mor que los vilanèrs e son vergonhós de la lor lenga.

- **1996** : edicion deu **diccionari de la municipalité de het Bildt** (un aute cercaire qu'ei d'acerà) ; autanlèu aqueth diccionari fenit, que s'ei hèit lo projècte d'un navèth, entà abitants fièrs de la lor identitat.

2.1.3.3 Edicion de tèxtes

Entà la descripcion de la lenga, que hèn besonh tèxtes editats, dab ua introduccion, comentaris, etc. Qu'ei hèra important entà la FA. Que s'i a realizat publicacions numericas, mes brutas, shens comentaris.

Entau frison mejan :

1932-1972 : *Magnus-rige* editat de cap a las annadas 40, seria de tèxtes dab arreviradas e ua lexicografia braca ;

1966 : Gysbert Japicx (poèta de la Renaishença, qu'escrivè en frison mentre qui aqueste n'èra pas mei estat escriut despuish un sègle). Los lectors qu'an la possibilitat de léger lo frison mejan mercés au lexic.

2003 : edicion d'arreproèrs (uns 1 200), tribalh d'explicacion, lexicografia.

2.1.3.4 Terminologia

Tres personas que tribalhan au departament de lexicografia, mes ne i a pas arrés entà s'ocupar de terminologia. Qu'ei sustot un problèma financèr : n'an pas los mejans d'aver ua persona a temps sancer en terminologia. Totun, la FA qu'a publicat :

- un **diccionari juridic**
- **lexics** sus las bèstias, las plantas, quin escrìver en frison dab ua seria de variantas locaus en s'apeant sus programas cartografics.

Segon la FA, lo tribalh deu terminològue ne sufeish pas, que cau que los mots e s'empleguen dens l'espaci social. Nau lingüistas que tribalhan a temps sancer. Ne i a pas nada politica globau de la FA en terminologia, que responen a demandas especificas. Ne son pas dens los hialats europèus o sus las nòrmas europèas en terminologia. Que s'i a organizat dus congrès de terminologia, mes los de la FA que reconeishen que son en retard.

2.1.3.5 Burèu de la Lengua

Despuish 1980, lo Burèu de la Lengua qu'ei un petit departament de la FA. Que respon a las demandas sus la faïçon d'escríver e de prononciar e a las qui pertòcan lo lexic e la terminologia. Lo burèu qu'ei especializat dens las arreviradas de tèxtes tecnicos e tant los lingüistas com los particulars que'u pòden entercalhar. Las demandas que pòden tractar de la faïçon d'escríver tèxtes de cartas d'assaber de neishença o de mort e epitafis, sus la faïçon de léger los tèxtes ancians o la faïçon de formar corrèctament los exonimes, e arreviradas especificas.

2.1.3.6 Publicacion de gramaticas

La FA que publica dictionaris e gramaticas un sègle a. Que realiza edicions scientificas utilizadas dens l'ensenhament, e tanben publicacions en holandés, per'mor que i a un hardèu de monde d'origina frisona a Amsterdam.

2.1.3.7 Articles

Articles escriuts entau nacionau e l'internacionau. Estudis seus subjèctes qui pertòcan la lenga frisona.

2.1.3.8 Dialectologia

La *Fryske Akademy* qu'a publicat un dictionari dialectologic, dab las mapas de las variants dialectaus.

2.1.3.9 Hialats internacionaus

La FA que hè partida deu hialat europèu entau multilingüisme e l'ensenhament de las lengas, Mercator³.

En 1987, dab l'ajuda deus fons europèus, qu'ei creat un hialat europèu de tres centres, dab tres missions : educacion (Leeuwarden/Ljouwert), mèdias (País de Galas, Aberystwyth University) e legislacion (Barcelona, CIEMEN).

En 2006, qu'ei la fin deus crèdits europèus. Que demoran los finançaments de Frísia e de Leeuwarden tà l'educacion, cadun que devó trobar los sòus entau son programa pròpi.

---

³ Site internet : <http://www.mercator-research.eu/>

Lo hialat Mercator que hè recèrcas e publicacions : navèras tecnologies, valuda hornida deu multilingüisme, desvolopament d'un encastre europèu de referéncia entà las lengas, estudi de l'efèit deu multilingüisme seus joens antilhés, publicacions descriptivas, estudis comparatius (sistèmas frison e basco), educacion trilingua (Mercator qu'ei tanben un hialat d'escòlas en contèxte plurilingüe e qu'a besonh d'ajuda entà la formacion deus ensenhaires, etc), un site Web dab partatge d'informacions, apèrs, organizacion de conferéncias. A l'òra d'ara, Mercator que compta 90 membres e qu'amassa 30 comunitats lingüisticas.

Lo Centre Mercator qu'a un hialat d'escòlas de regions de lengas minorizadas e d'instituts entà la formacion deus ensenhaires (dont Aprene). Qu'a avut tribalhat en cooperacion dab lo govèrn basco (conferéncias d'expèrts, recèrcas, publicacions au subjècte deu bilingüisme).

2.1.3.10 Autes entins

Projèctes cartografics :

- infografia deus polders e collectatge d'informacions geograficas e istoricas auprès deus abitants (sendèrs, arrius, seuvas, etc) entà ajudar a retrobar lo demieï aurèste d'abans l'agricultura e lo son paisatge geometric. Que i a un potenciau toristic, dab visitas, bòrnas interactivas.
- projècte *Stints*, torns fortificadas tipicas de la Frísia medievau. La FA qu'a hèit un inventari de 800 fortificacions, dab la lor localizacion, la lor poblacion, las connexions dinasticas. Qu'a melhorat la compreneson de l'Edat Mejana frisona, que s'i pòt estudiar los conflictes, las alianças familiaus, etc.
- projècte istoric : numerizacion deu cadastre (1832), dab informacions entà cada unitat (ostau) e sus plusors generacions : poblacion, composicion de la familha, confessions, impòsts, praubèr, etc.
- projècte d'edicion de cronicas deu monastèri, un ordi militar a l'endehòra de Frísia, la FA qu'assabenta hèra sus la Frísia a l'Edat Mejana.
- edicion d'un inventari d'arreproèrs frisons.
- projècte de fonologia, estudi de las abracadas subidas peus mots frisons, de l'usatge deu frison.
- estudi dialectologic sus l'isla de Schiermonnikoog, qui a enquèra un centenat de locutors.
- congrès de lexicografia, *Euralex*, sus las problematicas pròpias a las lengas minorizadas en Euròpa.
- recèrcas sus las adquisicions en lenga deus mainatges frisons abans d'entrar a l'escòla (que i

avè deja recèrcas entaus mainatges neerlandofònes).

- projècte suus problèmas educatius en Frísia : las autoritats frisonas qu'an missionat la FA entà estudiar los problèmas educatius en Frísia.
- estudis de sciéncias politicas, sus elejuts frisons.
- projècte sus la comunitat caribèana (Leeuwarden/Ljouwert qu'a la màger comunitat deu país après Amsterdam). Qu'ei ua comunitat on se tròban hères de problèmas sociaus, educatius, o de criminalitat, qui a maishanta reputacion, etc. Estudi sus la formacion preescolara, las relacions dab los parents, lo ligam intergeneracionau, dab la tòca de melhorar los resultats escolars. Projècte de tèsi.
- La FA que hè pòc de collectatge orau, per'mor deu director precedent qui avè un apròchi teorik e scientific, que hasè pòc de tribalh au près de la populacion, los cercaires que demoravan a l'Academia. Abans eth, que i avè lexicografes qui an publicat ueit volumes de contaires frisons, etc. Aqueth maine que hè hrèita totun. Despuish las annadas 60, observacion de l'usatge deu frison (darrèr estudi en 1995). N'an pas pro de sòus tà'n har un aute.
- lectorat e formacion deus ensenhaires en frison.

2.1.3.11 Estructura :

Ua *stichting* (fondacion) qu'ei ua entitat juridica de dret holandés creada per acte notariat. Que deu aver ua tòca sociau o idealista. D'ua faïçon generau, que i a un president deu Conselh, un secretari e un dinerèr. Lo Conselh d'Administracion qu'ei lo sol organe obligatòri. Que i a tanben un Conselh de Susvelhança qui supervisa.

Que son obligatòris :

- lo nom ;
- los objectius, qui pòden prevéder remuneracions entaus creators, entaus de las lors institucions o entà un tèrç, sonque las remuneracions qui an un caractèr filantropic e sociau ;
- lo principi de nominacion e de revocacion deus administrators ;
- lo partatge deus beneficis en cas de dissolucion de la fondacion.

La modificacion deus estatuts que's hè per acte notariat. Dinc a l'inscripcion de la fondacion au registre deu comèrci, los administrators que son personaument responsables. La fondacion qu'ei independenta en drets e devers. Los administrators ne son pas responsables deus deutes de la fondacion, a l'excepcion deu cas de falta de gestion. Lo procediment de dissolucion de la fondacion qu'ei previst peus sons estatuts, o que pòt estar pronunciada en cas de falhita o per decision de cort.

Ua fundacion que pòt aver donadors e benevòles. Que i a membres onorifics (uns 400), qui pòden har recèrcas e publicar. Que i a membres donadors (mei de 2 000), qui representan un pes politic. Los bastiments que son estats balhats o pagats peus donadors. Aquò que correspon a l'etica protestanta.

Los estatuts de la FA qu'estón modificats e enregistrats en 2005, en rason de dificultats financèras qui manquè d'entrainar la desaparecuda de l'estructura. Los finanças publics que desirèn mei de conta-ròtles. Los estatuts que son enregistrats en çò d'un notari e au registre deu comèrci de Frísia.

A l'òra d'ara, la FA qu'a un President e un secretari/dinerèr.

Los estatuts que son aprovats per la deputacion permanenta deus Estats Provinciaus de Frísia e per la KNAW (Academia Reiau Holandesa de las Sciéncias), qui representa lo Ministèri de l'ensenhament, de la cultura e de las sciéncias. La lenga de tribalh qu'ei lo frison mes d'autas lengas que son acceptadas. La Fundacion *Fryske Akademy* qu'a los organes següents :

Lo Conselh de Susvelhança (*Raad van Toezicht*) : cinc personas, dont duas e son nomadas per quate ans maxímu per la Província de Frísia, duas per l'Academia Reiau (KNAW), e ua entà cadua de las duas (Província e KNAW). Que son personas independentas e privadas reconegudas per las lors qualitats (scientificas o administrativas). Que pòden aver ua remuneracion « rasonabla ». Qu'ei lo Conselh de Susvelhança qui noma lo director, l'evalua cada tres ans e apròva la politica generau annau. Que pòt tanben licenciar lo director, après aprobacion de la Província e deu KNAW. Lo Conselh de Susvelhança que's reüneish au mensh quate còps l'an e cada còp qui lo director ac desira.

Lo Director : nomat per cinc ans peu Conselh de Susvelhança e dab l'acòrd de la Província e deu KNAW. Que determina la politica de la FA, que coordina tots los procediments qui son necessaris a la FA entà miar las soas activitats e qu'ei responsable financèr de la fundacion.

La Comission scientifica (*Wettenschapscommissie*) : que son scientifics exteriors causits per la FA, cinc personas nomadas per cinc ans. Qu'a per tòca de conselhar lo Director, lo Conselh de Susvelhança e lo KNAW tà çò de la politica e lo programa.

Lo Conselh Consultatiu Sociau (*Maatschappelijke Adviesraad*), qui representa lo personau de la FA.

Que i a tanben grops de tribalh dont los responsables e forman dab lo director l'equipa de

gestion :

- Istòria : cinc membres
- Recèrca sciéncia sociaus : quate membres
- Recèrca lingüística : nau membres
- Ahars generaus (administracion, finanças) : dotze membres.

Lo programa scientific qu'ei hargat peu director qui prepausa au Conselh de Susvelhança un plan estrategic de quate ans. Aqueste plan que balha l'encastre e lo programa scientific, lo budget e la projeccion pluriannau. Que deu estar aprovat per la Província e lo KNAW dens l'encastre d'ua concertacion tripartita dab lo Conselh de Susvelhança. Com entà totas las organizacions scientificas holandesas finançadas per la moneda publica, lo trabalh de la FA qu'ei evaluat cada sheis ans per un comitat d'evaluacion extèrne.

L'equipa professionau qu'ei compausada de 80 emplegats, dont 35 scientifics a temps parciau. Qu'an los medishs reglaments que lo personau de la KNAW.

A costat de l'equipa permanenta, que i a los **membres** de la FA. Que son nomats peu director, segon los lors meritis dens los maines de la sciéncia o de la cultura frisona. Los membres que pòden har recèrcas e estar publicats per la FA.

Los donadors que son personas fisicas o moraus, inscriuts a la FA e qui pagan ua cotiza fixada peu director.

La FA qu'a un budget totau de 3,7 milions d'euros. Entà las recèptas, que i a 2,7 milions de subvencions (1 milion de la Província de Frisia, 1,7 de la KNAW), e 1 milion entaus projèctes (Union Europèa, Província, Municipalitats, finançaments especifics de la KNAW, subvencion nacionau). Las despensas que's desparteishen enter 600 000 € de despensas generaus, 2,1 milions entaus salaris, e 1 milion entaus projèctes.

Equipament/locaus

La FA qu'a los sons burèus au centre de Leeuwarden/Ljouwert. De la soa sedença istorica, lo *Coulonhûs* (« ostau Coulon », qui data deu sègle XVIII^{au}), l'Academia que s'ei estenuda aus bastiments tòctocants dab l'ajuda de donadors qui an permetut de'us crompar. Darrèr, qu'a un centre de congrès, dab ua sala de conferéncias, ua sala de mustras, ua cosina e ua sala de minjar. Qu'ei proprietària deus sons locaux.

2.1.4 Conclusion de la visita de la *Fryske Akademy*

La Frísia qu'ei ua region anciana e prestigiosa e hères de frisons, shens saber parlar la lenga, que son fièrs deu lor passat. La *Fryske Akademy* qu'ei l'institucion de l'identitat frisona. Qu'a un apròchi transversau (lingüistic, istoric, geografic, educatiu, etc) qui'u permet de miar un tribalh scientific au servici deu país e de la cultura frisona.

Lo frison qu'a ua vertadera dinamica sociolingüistica, dab un nombre important de locutors, mes la soa reconeishença politica qu'ei limitada e que pateish enqüèra un deficit d'imatge. En emplegant cercaires permanents, la *Fryske Akademy* que compensa l'abséncia d'Universitat en Frísia. Ne son pas « academicians », mes professionaus, universitaris, emplegats dens çò qui ei sustot un **centre de recèrca**. La *Fryske Akademy*, dab mejans financèrs importants, ua equipa professionau desvolopada e un vertader estatut d'institucion, qu'a ua capacitat de tribalh de las granas e que pòt miar projèctes ambiciós pendent plusors annadas. Lo rapòrt de la *Fryske Akademy* dab l'Academia Reiau de las Sciéncias, la quau lo delega tot çò qui pertòca la cultura frisona, qu'ei un exemple interessant de reconeishença e d'integracion institucionau dens un país on l'Estat centrau a la màger part deus poders.

Los frisons que s'an inventat un utís pròpi qui correspon a la lor problematica lingüistica, a la lor cultura institucionau e au lor environament politic. Los membres occitans de l'APORLÒC qui visitèn la *Fryske Akademy* que s'avisèn de las diferéncias culturaus e institucionaus dab l'Euròpa deu Nòrd. **La *Fryske Akademy* qu'adua las foncions d'un organisme de regulacion de la lenga, d'un ofici public (Burèu de la Lengua, assessorat entà l'ensenhament) e d'un centre de recèrca en sciéncias socials.** Qu'a desvolopat ua estrategia internacionau en deviènt un cap de hialat europèu tà çò qui ei de l'ensenhament de las lengas minoritàrias.

Lo son tribalh lexicografic e lexicologic qu'ei admirable, dab un diccionari generau sus estar acabat e un diccionari unilingüe ; per contra, lo son tribalh terminologic qu'ei limitat. La terminologia n'ei pas desseparada de la lexicologia, e los tribalhs terminologics que son tractats com los tribalhs lexicografics. Ne i a pas nat procediment especific dab ua nòrma de tractament, ne i a pas nada intervencion exteriora e ne desiran pas apressar las lors practicas de çò qui's hè aulhors. S'aquò ei atau, qu'ei tanben per'mor d'ua manca de mejans financèrs, e los lexicològues qu'an consciéncia de la necessitat de melhorar lo tractament entà melhorar lo quasèrn de cargas e la qualitat de las produccions.

2.2. L'Institut d'Estudis Catalans

L'*Institut d'Estudis Catalans* qu'ei ua institucion academica, scientifica e culturau catalana dont la tòca ei la recèrca scientifica dens tots los maines e tots los aspèctes de la cultura catalana.

2.2.1 La lenga catalana

Lo catalan (*català*) qu'ei ua lenga romanica parlada per drin mei de sheis milions de locutors sus quate Estats d'Euròpa.

En territòri espanhòu, qu'ei present dens mei d'ua region :

- Dens la **Generalitat de Catalonha** (31 930 km²), lo 60 % deus 6,8 milions d'abitants (2004), sia quate milions de personas, que parlan lo catalan a costat deu castelhan.
- Dens la **Comunitat Autonòma de Valéncia** (23 305 km²), qu'ei parlat peu 40 % deus 3,7 milions d'abitants en 2007, sia 1 500 000 locutors. A notar, dens la Comunitat Valenciana, un particularisme istoric, politic e culturau, lo *valencianisme*, qui reconeish la lenga valenciana com lenga a despart de la lenga catalana. La Comunitat Valenciana qu'ei lo terrenh d'un conflicte lingüistic complèxe, per'mor d'un substrat nacionalista ligat a un sentiment anticatalanista. Qu'existeish ua *Academia Valenciana de la Lenga*, qui reconeish la denominacion oficiau de *valencian* mes accèpta las autas denominacions tradicionaus o juridicas.
- Dens la **Comunitat de las Balears**, lo 73 % deus 800 000 abitants que son locutors, sia 584 000 personas.
- La **Comunitat Autonòma d'Aragon** que compta 40 000 locutors deu catalan dens lo parçan orientau d'Aragon aperat *Franja de Ponent* (« Listra de Caparrèr »).
- En França : lo **departament deus Pirenèus-Orientaus** (sonque lo parçan de Fenolhet, occitanofòna) qu'ei catalanofòne e la lenga qu'ei parlada peu 34 % deus 410 000 abitants, sia uns 140 000 locutors.
- Dens lo **Principat d'Andòrra**, lo 36 % de la populacion que parla catalan, sia 27 000

locutors, a costat deus castelhanofònes (38% deus abitants).

- En **Italia** : lo catalan qu'a 30 000 locutors dens la vila d'**Alguer** (Alghero) dens l'isla de Sardenha.

Las lengas catalana e occitana n'èran pas qu'ua dinc a l'Edat Mejana, que las desseparèn l'istòria e lo destin politic de cadun deus dus espacis. Mes que demoran hèra pròchas, pro entà estar « lengas sòrs ». Lo catalan que compta sèt grans dialèctes :

- lo catalan septentrionau o rosselhonés,
- lo catalan centrau (Barcelona, Girona),
- lo catalan occidentau deu nòrd (Lhèida),
- lo catalan meridionau o valencian septentrionau,
- lo valencian (València, Alacant),
- lo balear,
- l'alguerés.

2.2.2 Reconeishença publica e dinamisme sociolingüistic

L'edat d'aur deu catalan en Catalonha qu'ei l'Edat Mejana, mercés au poder deu Comtat de Barcelona. Lo comte Raimon Berenguer III^{au} (1096-1131) que l'impasè sus dus penents deus Pirenèus, dab un vertadèr estatut d'autonomia au sen deu reiaume d'Aragon : lo catalan qu'èra cooficiau, dab l'aragonés, dens ua monarquia catalanoaragonesa qui s'estenè sus l'Aragon, la Catalonha, lo País Valencian, las islas Balears, lo Rosselhon, la Sardenha, la Sicília e la Corsega, e avè dens la soa esfèra d'influéncia ua partida deu sud deu reiaume de França (Provença, Baish Lengadòc, Bearn). L'union d'Aragon e Castilha, dab lo maridatge de Fernand d'Aragon e d'Isabèu de Castilha, qu'estó lo punt d'aviada de la castelhanizacion de la Corona d'Aragon e deu declin deu catalan, ja que demorèsse enquèra oficiau suu territòri de la Generalitat. Lo Rosselhon qu'estó restacat au reiaume de França dab lo tractat deus Pirenèus (1659) e en 1700 lo catalan que i estó enebit dens los actes oficials e l'administracion. Lo rei d'Espanha Felip V^{au} que suprimí las institucions de la Corona d'Aragon, entermiei las quaus la Generalitat, e que i enebí tanben lo catalan. Lo castelhan que deviengó la sola lenga administrativa, e lo son usatge que s'expandí. L'annexion de Sardenha au reiaume d'Italia que desemboquè sus la desaparescuda quasi totau deu catalan dens l'isla. Lo Principat d'Andòrra que demorè la sola autoritat politica qui avosse lo catalan com lenga oficiau.

Au XIX^{au} sègle, deu temps de la monarquia parlamentària, que i avó ua renaishença (la

Renaixença) hòrta en Catalonha e dens las islas Balears. Lo catalan que deviengó lenga de la cultura e de las sciéncias, shens estar per aquò oficiau. La II^{au} republica (1931-1939) que restaurè la Generalitat e l'oficialitat deu catalan, mes la victòria de Franco en 1939 que marquè la fin de l'autonomia e de l'oficialitat : lo catalan qu'estó enebit dens la vita publica dinc a la mort de Franco, en 1975. Mentretant, la lei Deixonne (1951) que reconeishè lo dret d'ensènar la catalan en França.

En 1978, l'Espanha que's tornè un Estat descentralizat dab delegacion d'ua partida deus poders aus govèrns regionaus, las 17 Comunitats Autonòmas. Alavetz, **la Constitucion espanhòla de 1978** que reconegó las lengas dens l'encastre deus estatuts d'autonomia :

Article 3

« 1- Lo castelhan qu'ei la lenga oficiau de l'Estat. Tots los espanhòus que'u deven conéisher e qu'an lo dret de l'emplegar.

2- Las autas lengas espanhòlas que seràn tanben oficials dens las diferentas Comunitats Autonòmas en acòrd dab los lors estatuts.

3- La riquesa de las diversas modalitats lingüísticas d'Espanha qu'ei un patrimòni culturau qui deu estar protegit e respectat d'ua faïçon particulara. »

2.2.2.1 Dens la Generalitat de Catalonha

A prepaus de la lenga, l'**estatut d'autonomia de Catalonha** de 1979 qu'èra explicit. Aqueth estatut d'autonomia qu'ei estat abrogat peu navèth estatut votat peu Parlament en 2005 e validat per decret en 2006. Lo Tribunau Constitucionau que n'a invalidat 14 articles, lo tèrmi de « nacion catalana », los « simbèus nacionaus » e lo caractèr « preferenciau » deu catalan, çò qui a desembocat sus ua crisi politica màger⁴. L'article 6-1 qu'ei estat invalidat :

Article 6

« 1 - La lenga pròpia de Catalonha qu'ei lo catalan. Com tau, lo catalan qu'ei la lenga d'usatge normau e preferenciau de las administracions publicas e deus mejans de comunicacion publicas de Catalonha, e qu'ei tanben la lenga normaument emplegada com lenga veïculara e d'aprenedissatge dens l'ensèhament.

2 - Lo catalan qu'ei la lenga oficiau de Catalonha. Que n'ei tanben lo castelhan, qui ei la lenga oficiau de l'Estat espanhòu. Totas las personas qu'an lo dret d'utilizar las duas lengas oficials e los abitants de Catalonha qu'an lo dret e lo dever de las conéisher.

⁴ Lo 10 de julhet 2010, mei d'un million de personas que manifestèn a Barcelona contra la decision deu Tribunau Constitucionau.

3 – La Generalitat e l'Estat que deven enterpréner las accions necessàrias a la reconeishença deu caractèr oficiau deu catalan dens l'Union Europèa e la preséncia e l'utilizacion deu catalan dens los organismes internacionaus e dens los tractats internacionaus dab contiengut culturau o lingüistic.

4 – La Generalitat que deu promòver la comunicacion e la cooperacion dab las autas comunitats e los autes territòris qui partatjan un patrimòni lingüistic dab la Catalonha. Dab aquera tòca, la Generalitat e l'Estat, segon las lors competéncias respectivas, que pòden aderir a convencions, tractats e autes mecanismes de collaboracion entà la promocion e la difusion exteriora deu catalan. »

Lo govèrn autonòme de la Generalitat qu'a miat ua politica lingüistica dab dus èishs: la normalizacion e la difusion. La lei de normalizacion lingüistica deu catalan de 1983 qu'ei estada abrogada per **la lei de politica lingüistica deu 7 de genèr 2011**. Aquesta qu'a 39 articles e qu'enquadra l'usatge institucionau (administracion, dret, documents publics, civils o comerciaus, onomastica, ensenhament, mèdias, industrias culturaus, etc).

Article 2

« 1 – Lo catalan qu'ei la lenga pròpia de Catalonha e que la caracteriza com pòble.

2- Lo catalan, com lenga pròpia, qu'ei :

a) La lenga de totas las institucions de Catalonha, e mei que mei de l'Administracion de la Generalitat, de l'Administracion locau, de las companhias publicas, de las enterpresas e deus servicis publics, deus mejans de comunicacion institucionaus, de l'ensenhament e de la toponimia.

b) La lenga emplegada preferenciaument per l'Administracion de l'Estat en Catalonha de la maniera qui aquesta e determine, per las autas institucions e, en generau, per las enterpresas e los organismes qui auhereishen servicis au public.

Article 3

1 – Lo catalan qu'ei la lenga oficiau de Catalonha, parièr com n'ei lo castelhan.

2 – Lo castelhan e lo catalan, com lengas oficials, que pòden estar emplegats indistintament peus abitants e las abitantas dens totas las activitats publicas e privadas shens discriminacion. Los actes juridics hèits dens l'ua o l'auta de las duas lengas oficials qu'an, tà çò qui ei de la lenga, plea validitat e eficacitat. »

Administracions

En Catalonha, las leis que son hèitas en catalan, qui ei la lenga de referéncia, puish arreviradas

en castelhan. Totas las publicacions de la Generalitat que son bilinguas.

Dens los tribunaus, l'administracion centrau que deu prepausar servicis dens entrans las duas lengas⁵, shens interprèts.

Dens l'administracion locau, lo catalan qu'ei **la lenga de tribalh de las administracions de la Generalitat**. Que i a ua preeminéncia deu catalan, los foncionaris que son incitats a parlar catalan. Totasvetz, los administrats que pòden emplegar lo castelhan. Los foncionaris que deven estar bilingües.

La Lei 4/1987 deu 24 de març que creè l'Escòla d'Administracion publica de Catalonha. Tà çò qui ei deu catalan, aquesta que deu « cooperar a la programacion e a l'organizacion de l'ensenhament de la lenga catalana, en particular deu lengatge administratiu en vistas de la qualificacion lingüistica completa deu personau au servici de l'administracion (...) ». La Generalitat qu'ei la sola administracion autonòma catalanofòna qui a podut catalanizar la soa administracion.

Ensenhament

Lo govèrn catalan que deu auherir lo medish dret en catalan e en castelhan, a quau nivèu de l'escolaritat que sia. Autament, ne pòt pas balhar lo certificat de fin d'estudis. Dens l'ensenhament, qu'assistim a ua catalanizacion creishenta despuish 1983. Lo catalan qu'ei la lenga pròpia de las Universitats de Catalonha, dongas la lenga d'usatge normau de las lors activitats. Totun, tant lo castelhan com lo catalan que son oficiaus⁶.

En Catalonha, l'ensenhament dens escòlas lingüisticas desseparadas qu'ei enebit per rason de discriminacion. Las escòlas en Catalonha qu'ensenhan tant en catalan com en castelhan.

Mèdias

La Generalitat qu'a competéncias entà la promocion de l'usatge deu catalan a la ràdio e a la television. Lo catalan qu'ei la lenga exclusiva de las televisions e de las ràdios publicas. Que i a d'autas televisions qui difusan ua partida de las lors emissions en catalan. Un sarròt de ràdios privadas qu'emeten la majoritat deus lors programas en catalan. Dens la premsa escripta, que i a plusors quotidians e setmanèrs en catalan. La Generalitat qu'a ua politica activa dens lo maine deus mèdias, dab quòtas d'usatge deu catalan e un decret entau regime juridic d'obtencion entaus servicis de radiodifusion deu catalan (television, ràdios, cinèmas)⁷. Per

---

⁵ Lei 30/1992 deu 26 de noveme, suu Regime juridic de las Administracions Publicas e deu Procediment Administratiu Comun.

⁶ Lei 1/2003 deu 21 de heurèr sus las universitats de Catalonha.

⁷ Decret 269/1998 : las estacions de ràdio que deven har un 50 % d'emissions en catalan, assegurar ua preséncia adequada de cançons d'artistas catalans e véder qu'au mensh 25% de las cançons e sian en catalan o en aranés.

aquò, lo castelhan que demora majoritari dens la ràdios.

Sector privat

La Generalitat que deu favorizar e encoratjar l'emplec de la lenga. Aquò que preved l'usatge obligatòri deu catalan entaus chècs, los recibuts, l'afichatge publicitari e la comunicacion sonòra dens dauvuns sectors (publicitat comerciau, espòrt, etc)⁸. Tà çò qui ei de las ensenhas e de las publicitats comercials, l'usatge qu'ei ua redaccion sia en castelhan sia en catalan. Lo bilingüisme n'ei pas estimat. Qu'ei reale e marginau. Hèra sovent, las afichas que son ambivalentas (que's pòden compréner dens las duas lengas). Lo sector de l'ostaleria qu'ei enquadrat (prestacions d'ostaleria, carta de menuts au mensh en catalan), parièr com las agéncias de viatges, etc.

La Generalitat de Catalonha qu'a ua legislacion hèra completa e ambiciosa, qu'ei un exemple unic entà un Estat qui n'ei pas sobiran. La lei sus la politica lingüística qu'impausa aus tribunaus de compréner la lenga deus justiciables.

Organismes lingüistics

Lo principau organisme qu'ei la **Direccion Generau de la Politica Lingüística** deu Departament de la Cultura de la Generalitat⁹. La soa foncion qu'ei de s'avisar a la coordinacion de la politica lingüística de la Generalitat. Que compren tres grans servicis: lo **Servici de Normalizacion Lingüística** (promocion de l'usatge deu catalan dens tots los maines), lo **Servici de Consulta Lingüística** (difusion deu catalan dens un public adulte) e l'**Institut de Sociolingüística Catalana** (recèrca au subjècte de la normalizacion deu catalan).

Lo **Conselh Sociu de la Lenga Catalana**¹⁰ qu'a ua mission de conselh, de consulta, d'avis e d'implicacion sociu dens la politica lingüística deu govèrn de la Generalitat.

Lo **Consòrci entà la Normalizacion Lingüística** qu'ei un hialat de centres locaux de cors entaus adultes. Que compta mei de 400 especialistas en planificacion lingüística qui pòden ajudar institucions e organismes.

Lo **Conselh Permanent deu Catalan** que hargu e administra tèsts de lenga entaus foncionaris.

La Comission de Toponimia que's tròba devath la responsabilitat deu Departament de la Cultura. Qu'estó creada peu decret 78/1991 deu 8 d'abriu sus l'usatge de la toponimia. Aqueste

---

⁸ Lei de politica lingüística, 1998.

⁹ Decret 387/1983 deu 8 de seteme.

¹⁰ Regit peu decret 116/2005 deu 14 de junh.

qu'estipula que « Los noms de *comarques*, municipalitats, organismes municipaus descentralizats, localitats, accidents geografics e autas delimitacions territoriaus, parièr com los noms de carrèras e de vias urbanas e interurbanas de Catalonha, qu'an per sola forma oficiau la forma catalana, a l'excepcion deus de la Val d'Aran, on la sola forma oficiau ei la forma aranesa. Las denominacions en catalan o en aranés determinadas peus organismes competents, conformament au procediment de las ordenanças en vigor, que son las solas legaus suu territòri catalan. »

Las foncions de la comission de toponimia que son :

A – avisà's a la coordinacion enter l'*Institut d'Estudis Catalans*, lo Conselh Generau d'Aran, l'Administracion de la Generalitat e los sons organismes autonòmes en matèria de toponimia ;

B – estar un organisme de coordinacion dab los autes organismes o institucions dab competéncias dens lo maine de la toponimia ;

C – prepausar critèris e règlas d'escritura entà l'usatge deus toponimes seus panèus indicators, entà la cartografia, las publicacions e los mejans de difusion audiovisuaus, com previst per la reglamentacion lingüística de l'*Institut d'estudis Catalans* e la deu Conselh Generau d'Aran.

2.2.2.2 Au País Valencian

Lo País Valencian qu'ei marcat per un conflicte lingüistic. Que i a un moviment istoric qui ditz, contra l'avís de la majoritat deus lingüistas, que lo valencian e lo catalan e son duas lengas diferentas. Dens ua region on la lenga n'a pas lo medish prestigi que dens la Generalitat, lo conflicte lingüistic qu'ei utilizat per fin d'objectius politics, dab polemicas qui desembocan sus un anticatalanisme actiu. Darrèr la question de la lenga que i duas visions : integrar lo País Valencian dens l'espaci catalanofòne (Generalitat, Balears, Andòrra, etc) o hà'n un identitat a despart. Las duas partidas qu'ensagèn de mobilizar la poblacion a prepaus de la denominacion e la natura de la lenga. Atau, la Comunitat Autonòma n'emplega pas lo mot *catalan* entà nomar la lenga mes lo de *valencian*, dens la lei sus l'utilizacion e l'ensenhament deu valencian (1983). Tots los tèxtes qu'estreman lo mot *catalan*, remplaçat per « lenga pròpia de la Comunitat », « lenga oficiau utilizada » o simplement « la lenga ».

Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana (2006)

« 1 – La lenga pròpia de la Comunitat Valenciana qu'ei lo valencian.

2 – La lenga valenciana qu'ei la lenga oficiau dens la Comunitat Valenciana, de la medisha manera que n'ei lo castelhan, qui ei la lenga oficiau de l'Estat. Tots qu'an lo dret de'us conéisher e de'us emplegar, e de recéber l'ensenhament de la, e en, lenga valenciana. »

La Comunitat Autonòma de València qu'a la soa academia, l'Academia Valenciana de la Lenga.

Academia Valenciana de la Lenga (*Acadèmia Valenciana de la Llengua*)

Creada en 1998 per la Generalitat Valenciana, qu'ei encargada de hargar las nòrmas lingüísticas deu valencian (dab las « nòrmas de Castelhon »¹¹), e de fixar las nòrmas toponimicas e onomasticas oficiaus de la Comunitat. Las soas preconizacions que hèn autoritat entà l'administracion e lo sistèma educatiu. Que compta 21 membres nomats per 10 ans (a l'origina per las *Cortes*), los dus tèrç que deven aver competéncias scientificas, los autes que son personalitats de las letras e de l'ensenhament dab competéncias lingüísticas.

Qu'a realizat lo *Diccionari ortogràfic e de prononciació del valencià*, la *Gramàtica normativa valenciana*, lo *Vocabulari jurídic*, lo *Vocabulari deus noms de persona*, los *Quasèrns de toponimia*. Que son en preparacion lo *Diccionari normatiu valencià*, la *Gramàtica bàsica valenciana*, l'*Atlas lingüístic*, l'*Atlas toponímic* e lo *Corpus lingüístic informatizat del valencià*.

L'Academia Valenciana de la Lenga qu'a ua posicion ambigua : que reconeish la denominacion de « valencian », mes que respècta tanben las autas appellacions istoricas. Ne parla pas de « lenga catalana » mes « deu noste sistèma lingüístic ». Que preconiza d'evitar las polemicas e las causidas qui anarén de cap tà la desunion o travarén ua bona difusion de la lenga.

Lo Parlament e las leis que son bilingües. Un justiciable que pòt emplegar las duas lengas. Lo catalan e lo castelhan que son tots dus lengas oficiaus de l'Administracion. Los ciutadans que pòden comunicar en catalan dab l'Administracion. L'administracion valenciana qu'a ua Direccion Generau de la Politica Lingüística. La senhaletica publica que deu estar en valencian e en castelhan, lhevàt dens las regions de predominància sia catalana sia castelhana.

Dens l'ensenhament, valencian e castelhan que son obligatòris dens los programas d'ensenhament primari e segondari. En realitat, per aquò, la principau lenga d'ensenhament

¹¹ Normas establidas en 1932 per las principaus institucions deu País Valencian. Que reprenen las nòrmas catalanas de Pompeu Fabra (1913).

qu'ei lo castelhan.

Enfin, lo govèrn valencian que's deu avisar a l'usatge deu valencian dens los mèdias. Que i a publicacions editadas sanceraument en valencian. Quauquas estacions de television qu'emeten sanceraument o parciaument en valencian.

2.2.2.3 A las Islas Balears

De todas las Comunitats Autonòmas on lo catalan ei lenga cooficiau, la de las Islas Balears qu'ei la mensh endavanthèita en matèria lingüística. Dens lo son estatut d'autonomia de 1983, la Comunitat que deishè au poder centrau ua partida de las competéncias qui podè préner. Per aquera rason, lo transferiment de la competéncia d'educacion n'estó pas hèit qu'en 1998.

Estatut d'autonomia, 1983

Article 3

« La lenga catalana, pròpia a las Islas Balears, qu'a l'estatut de lenga oficiau au ras deu castelhan. »

Lenga pròpia de las Balears, lo catalan qu'ei tanben la deu govèrn, deu Parlament, de las administracions e las institucions publicas. Las leis, los decrets e los actes administratius que son publicats dens entrans las duas lengas. Totasvetz, que hè autoritat la version catalana. Los ciutadans que pòden emplegar lo catalan (com lo castelhan) quan s'adreçan a l'Administracion publica (que causeishen la lor lenga administrativa) com dens l'espaci privat (activitats professionaus, politica, etc). Lo personau deus servicis de la Comunitat que deu emplegar en prioritat lo catalan, mes que deu poder respòner en castelhan s'aquò ei demandat. L'afichatge public o suus edificis administratius que deu estar en prioritat en catalan.

D'ua faïçon generau, la justícia qu'ei de la competéncia de l'Estat espanhòu. La lei que da drets au ciutadan. L'emplec deu catalan qu'ei reale.

Lo catalan e lo castelhan que son tots dus lengas de l'ensenhament, au mensh dens lo primari.

En dret deu consum, ne i a pas nada obligacion d'afichatge en catalan, sonqu'entà las auhèrtas de servicis deus establiment obèrts au public.

La lei de normalizacion deu catalan ne parla pas deus mèdias. Los jornaus que son en castelhan (hòra quauquas revistas en catalan). Las televisions que difusan en castelhan, dauvuas dab quauquas òras d'emissions en catalan. Per aquò, los abitants deus Balears que pòden captar las televisions e las ràdios deu territòri de la Generalitat de Catalonha.

Lo govèrn que creè en 2002 lo **Conselh Social de la Lengua Catalana** (*Consell social de la Llengua catalana*), qui ei un organisme consultatiu en matèria lingüística plaçat devath la responsabilitat deu Ministèri de l'Educacion e de la Cultura. Qu'a missions de normalizacion lingüística e de conselh entaus projèctes de planificacion lingüística.

2.2.2.4 En Andòrra

Andòrra qu'ei lo sol Estat sobiran au monde qui a lo catalan com lenga oficiau.

Constitucion de 1993

Article 2

« La lenga oficiau de l'Estat qu'ei lo catalan ».

Lo Principat que s'a balhat ua legislacion completa sus la lenga. La *Lei sus l'usatge de la lenga oficiau* de 1999 que protegeish e que fixa l'emplec deu catalan dens tots los maines de la vita publica, ensenhament, mèdias, activitats culturaus e sociaus, consum, etc. **Atau, los andorrans qu'an l'obligacion de conéisher lo catalan.** Qu'ei la lenga deu Parlament, de la justícia, e qu'ei la lenga exclusiva de l'administracion. Las enterpresas privadas que'u deven emplegar entaus lors contactes dab l'administracion. L'afichatge public e comerciau que deu estar en catalan, e s'ei possible, dens d'autas lengas ; lo catalan que deu aparéisher en prumèras. Qu'ei la lenga de l'educacion dens lo primari e lo segondari, mes que i a obligacion de causir lo francés e lo castelhan com segonda lenga.

Lo govèrn que creè en 2002 lo Servici de la Politica Lingüística (SPL), qui depend deu Ministèri de la Cultura. Que deu promòver l'usatge deu catalan e coordinar tots los ministèris qui an competéncias en matèria de politica lingüística.

2.2.3 Descripcion de l'Institut d'Estudis Catalans

L'*Institut d'Estudis Catalans* qu'ei ua institucion academica, scientifica e culturau dont la tòca ei la recèrca scientifica dens tots los maines, e mei especificament devath los aspèctes qui pertòcan la cultura catalana. Lo son airau que s'esten dens las Comunitats Autonòmas de Catalonha e la *Franja de Ponent* en Aragon, de Valéncia e de las Islas Balears en Espanha, parièr com dens lo departament deus Pirenèus-Orientaus en França e la vila d'Alguer sus l'isla italiana de Sardenha.

2.2.3.1 Ua istòria rica e agitada

Au 1er Congrès Internacionau de la Lengua Catalana tiengut en 1906, que s'i parlè de crear ua entitat qui organizèsse la cultura deus País Catalans. L'endan que neishè l'IEC, fondat per Enric Prat de Riba, president de la Província de Barcelona. Antoni Rubió i Lluch que n'era lo prumèr President. La causida deu nom *Institut* que hasè referéncia a l'*Institut de France*. Qu'estó ua de las organizacions de promocion de la lenga catalana, dab la *Biblioteca de Catalunya*, l'*Escola Industrial*, l'*Escola Superior de Belles Arts*, e l'*Escola del Treball*. L'IEC que's creè en reaccion au moviment nostalgic, qui èra ua exacerbacion de l'epòca medievau : las navèras fondacions, au contra, que volèn estar pragmatics, dab lo concèpte hòrt de nacion catalana, d'unitat de la cultura, de connexion enter lo patrimòni e lo pòble. L'*Institut* que s'ocupè dongas tot prumèr de l'estudi de l'istòria e de classar e preservar l'art romanic deus Pirenèus. Totun, dejà en 1911, que s'estenó a tres seccions : ua istorica-arqueologica, presidida per Rubió, ua auta filologica, dirigida per Antoni Maria Alcover, e ua tresau scientifica, presidida per Miquel Àngel Fargas. Eugeni d'Ors que deviengó secretari de tota l'organizacion, los tres membres dejà nomats que deviengón presidents per periòdes de quate mes.

Que's creè, en 1912, la Societat Catalana de Biologia, qui s'afiliè a l'IEC, puish, en 1913, atau que hasón los « burèus lexicografics », dont las nòrmas estón declaradas oficiaus per la *Mancomunitat* un an apuish. En 1922, l'IEC qu'aderí a l'Union Academica Internacionau. En 1935, que sostienç la creacion de l'Universitat autonòma de Barcelona. Pendent la dictatura franquista, que devó miar las soas activitats de faïçon clandestina, dinc a qu'en 1976, un decret reiau e reconegó las activitats de l'IEC sus tots los país de lenga e cultura catalana. En 1980, un decret de la Generalitat que reconegó las soas nòrmas lingüisticas. A l'òra d'ara, lo tribalh de l'IEC qu'ei reconegut oficiaument dens la màger part deus País Catalans : en Catalonha, dens las islas Balears e en Andòrra, territòris on lo catalan a un estatut d'oficialitat, e dens dus territòris on lo catalan n'ei pas oficiau : lo departament deus Pirenèus-Orientaus en França e Alguer en Italia. La situacion deu País Valencian qu'ei particulara per'mor que lo govèrn autonòme a creat ua Academia Valenciana de la Lengua, dont lo nom ei ambigú per'mor que ne ditz pas que lo valencian ei ua lenga. Per venciva, las universitats de Valencia, Castelhon e Alacant que reconeishen l'IEC com institucion normativa.

2.2.3.2 Ua Academia sus plusors Estats

Los estatuts de l'IEC qu'estón modificats en 2001. Dens lo preambule deus navèths estatuts, l'IEC qu'afirma que « darrèr los principis scientifics, catalanitat e obertura a l'exterior, los sons objectius que son la recèrca de haut nivèu, en particular dens los maines de la cultura catalana,

la metodologia istorica aplicada a las sciéncias umanas, l'estudi, la codificacion e lo desenvolopament de la lenga catalana e la cultura de las sciéncias d'[aquera] lenga (...) la nòbla activitat scientifica de l'*Institut* que's rebat dens numerosas publicacions deu mei haut nivèu dens totas las especialitats, entermiei las quaus – tà chò qui ei de la codificacion de la lenga – las nòrmas ortograficas, lo diccionari ortografic, la *Gramàtica catalana* e lo *Diccionari General de la Llengua Catalana* de Pompeu Fabra, parièr com dens la creacion e l'obertura au public de la soa bibliotèca dab lo nom de *Biblioteca de Catalunya*. »

Las soas tòcas que son las seguentas :

« – ocupà's de l'estudi de la lenga catalana, establí'n la normativa¹² e véder que lo procediment de normalizacion d'[aquera] lenga e sia coerent dab lo son airau lingüistic ;
– contribuir a la planificacion, la coordinacion, la realizacion e la difusion de la recèrca, dens los divèrs maines de las sciéncias e de la tecnologia ;
- impulsar, per las soas activitats, lo progrès e lo desenvolopament generaus de la societat e realizar, quan s'escàdia, tribalhs d'assessorat deus poders publics e las institucions. »

Los membres que son 125 numeraris, 58 emerits, subnumeraris o correspondents. Los numeraris, los emerits e los presidents de las societats afiliadas que forman lo *Ple*, l'amassada plenària.

Segon los estatuts de l'*Institut d'Estudis Catalans* signats en 2001, aqueste que pòt establir sedenças e delegacions dens e hòra lo son airau geografic d'activitat. A l'òra d'ara, qu'a sedenças a Perpignan, Castelhon, Alacant e Lhèida. Aquò dit, a un nivèu transestatau, que cau notar que :

- en Andòrra, l'IEC qu'a signat ua convencion dab la *Societat Andorrana de Ciències (SAC)* ;
- en França, lo Conselh Generau deus Pirenèus-Orientaus que reconeish l'autoritat scientifica de l'IEC. l'IEC qu'a signat en 1999 ua convencion dab l'Universitat de Perpignan – Via Domitia. Qu'ei l'encastre juridic de la delegacion de Perpignan.

La basa de la convencion que ditz :

---

¹² Concèpte catalan : caractèr pròpi, estructuras de la lenga.

*« L'Universitat de Perpignan que reconeish l'IEC com academia de la lenga catalana.
L'IEC que reconeish l'UP com autoritat academica locau dens lo maine catalan deu costat
francés qui assegura dens aqueth encastre las foncions d'ensenhament e de recèrca. Qu'ei
ua delegacion territoriau de l'IEC. »*

L'objectiu de la convencion qu'ei de promòver e desvolopar l'estudi de la lenga catalana e la recèrca dens lo maine catalan, e la lor difusion dens l'Estat francés e los país francofònes. L'UP qu'ei responsabla deu ligam enter l'IEC e las missions qui receu deu Ministèri de l'Educacion Nacionau e de la Recèrca. Dens l'encastre de las nòrmas de l'IEC, la convencion que compren l'estudi deu catalan septentrionau o rosselhonés. Las modalitats concrètas de cooperacion que son definidas dens programas annaus o pluriannaus. La delegacion que deu miar reflexions e har proposicions au subjècte de l'utilizacion deu catalan dens l'ensenhament e la societat deu son airau territoriau.

L'UP que hica a disposicion locaus entau secretariat e las reünions, e que pren en carga las despensas ligadas au bastiment (cauhatge, electricitat, etc).

L'IEC que paga las despensas de secretariat. Enfin, las despensas de foncionament (materiau, corrièr, telefòne, fax) que son incluidadas dens un budget annau on ei definida la reparticion.

Los membres de dret de la delegacion que son :

- los membres numeraris e correspondents de l'IEC qui resideishen dens l'Estat francés,
- lo President de l'Universitat de Perpignan,
- lo responsable deus estudis catalans de l'Universitat de Perpignan.

Que pòt invitar expèrts e scientifics en catalanistica de Catalonha Nòrd o de país francofònes.

Lo sedença de la delegacion qu'ei a l'Ostau deus País Catalans, dens l'Institut francocatalan transfronterèr (IFCT), un pòle francés de formacion e d'expertisa dens lo maine catalan e sus las questions transfronterèras. Que'u son hidadas las missions de formacion inicial e continua, la recèrca scientifica, la difusion de la cultura e la cooperacion internacionau. L'IFCT qu'amassa, dab la delegacion de l'IEC :

- lo Departament d'Estudis Catalans, encargat de l'ensenhament de la licéncia (licéncia de catalan e licéncia professionau d'arrevirada-interpretacion) e deus diplòmas d'Universitat, parièr com d'un servici de la lenga catalana ;

- lo servici de teleenshament deu catalan ;
- un laboratòri abilitat, lo CREC (Centre de Recèrcas e d'Estudis Catalans), responsable deu Master frontèras e identitats : Master 1 e 2 recèrca estudis catalans, e Master 2 professionau relacions transfronterèras ;
- l'APLEC, associacion entà l'enshament deu catalan ;
- l'UCE, Universitat Catalana d'Estiu.

L'*Institut d'Estudis Catalans* qu'a convencions dab uas 200 institucions, entermiei las quaus l'UNESCO, l'Institut d'Estudis Aranesi, l'Institut d'Estudis Occitans, plusors fondacions scientificas e culturaus, las Universitats deu territòri lingüistic catalan, comunas, *diputacions*, departaments e instituts de la Generalitat, los govèrns d'Andòrra e de las Islas Balears, los departaments deu Ministèri de la Cultura, entitats bancàrias, etc.

2.2.3.3 Foncionament de l'Academia :

A la soa fundacion, l'*Institut d'Estudis Catalans* qu'estó organizat suu modèle de l'*Institut de France*. Qu'ei ua academia, persona morau de dret espanhòu, un encastre juridic mei important que l'associacion, la *sociedad* o lo *patronatzgo*. Ne i a pas que dètz academias en Catalonha, e qu'ei lo President de la Generalitat qui autreja l'estatut au nom deu Rei d'Espanha¹³. Las academias que son inscriutas dens lo registre administratiu d'academias deu Departament de la Justícia de la Generalitat (la competència de la creacion qu'ei deu *Consell Executiu*). Las academias que deven aver estatuts aprovats e que son organes assessors de la Generalitat, deus organismes publics de Catalonha (dens los maines qui pertòcan los lors objectius) e deu Patrimòni Istoric Espanhòu.

Lo foncionament de l'IEC qu'ei previst peus estatuts e peu reglament interior. A l'òra d'ara, l'IEC que compta cinc seccions :

- seccion istoricoarqueologica : 10 membres emerits e 22 membres numeraris ;
- seccion de las sciéncias biologicas : 10 emerits e 22 numeraris ;
- seccion de las sciéncias e de la tecnologia : 10 emerits e 25 numeraris ;
- seccion de filologia : 11 emerits e 27 numeraris ;
- seccion de filosofia e de sciéncias sociaus : 18 emerits e 23 numeraris.

---

¹³ Decret 120/1987, deu 9 d'abriü.

Que compren tanben 28 societats scientificas filiaus¹⁴, qui comptan 2 000 membres en tot, dens totas las disciplinas. Aquestas que balhan punts de referéncia vitaus qui permeten d'aver ua continuitat e d'estar en contacte dab la realitat. Per exemple, la societat economica qu'ei activa e mercés ad era, l'IEC qu'a un ligam dab lo monde de l'economia. Las societats filiaus que mantienen ua o plusors especialitat(s) scientifica(s) o culturau(s). Que son partida integranta de l'estructura academica com entitats autonòmas. Qu'an un reglament pròpi, aprovat peu *Ple* de l'IEC.

La basa de l'*Institut d'Estudis Catalans* qu'ei lo *Ple*, l'amassada generau. Lo *Ple* qu'amassa los membres, emerits (62), numeraris (121) e subnumeraris, de totas las seccions, e los presidents de las societats filiaus (28 personas). Las foncions deu *Ple* que son :

- aprovar los verbaus de las tiengudas ;
- aprovar la linha generau de las activitats, conta-rotlar la gestion de las foncions e los organes de govèrn ;
- eléger lo President de l'IEC ;
- eléger los membres navèths ;
- aprovar la creacion, la modificacion e la supression de las seccions, societats filiaus, sedenças, delegacions e entitats aderentas ;
- har conéisher las posicions de l'IEC ;
- aprovar lo budget annau, las despensas generaus o institucionaus e l'afectacion deus fons destinats a las seccions ;
- determinar las remuneracions deus membres de l'IEC au par de las foncions qui compleishen ;
- aprovar lo memòri economic ;
- autrejar prèmis e borsas d'estudi ;
- reformar los estatuts e lo reglament interior ;
- aprovar las nòrmas de protocòle.

---

¹⁴ Societat Catalana de Lengua e Literatura, Societat Catalana d'Estudis Ebraïcs, Societat Catalana d'Amainatjament deu Territori, Societat Catalana d'Estudis Juridics, Societat Catalana d'Estudis Numismatics, Amics de l'Art Romanic, Societat Catalana de Comunicacion, Societat Catalana de Tecnologia, Societat Catalana de Musicologia, Societat Catalana d'Estudis Liturgics, Societat Catalana d'Estudis Classics, Societat Catalana de Fisica, Societat d'Istòria de l'Educacion deus Pais de Lengua Catalana, Societat Catalana de Terminologia, Societat Catalana de Geografia, Institucion Catalana d'Istòria Naturau, Associacion Catalana de las Sciéncias de l'Alimentacion, Societat Catalana de Matematicas, Societat Catalana d'Economia, Societat Catalana d'Istòria de la Sciéncia e de la Tecnica, Associacion Catalana de Sociologia, Societat Catalana de Filosofia, Societat Catalana d'Estudis Istòrics, Societat Catalana de Quimica, Societat Catalana de Pedagogia, Societat Catalana de Sociolingüística, Societat Catalana de Biologia, Institucion Catalana d'Estudis Agraris.

- **Los membres numeraris** (121 personas) qu'an mensh de 60 ans. Que son elejuts en tienguda extraordinària, a la majoritat absoluta, sus proposicion d'ua seccion d'afiliacion. Los numeraris que deven participar a las amassadas de las seccions e aus *Plens* parièr com aus programas de recèrca de l'IEC. Que son electors e eligibles aus pòstes de govèrn (burèu).
- **Los membres emerits** que son membres numeraris de mei de 60 ans. Qu'an los medishs drets que los membres numeraris (dret de vòte, eligibilitat a las foncions), mes que son exonerats de las obligacions institucionaus.
- **Los membres subnumeraris** que son numeraris declarats taus per la decision deu *Ple*. N'an pas ni los drets ni las obligacions deus membres emerits o numeraris. Que son personas qui ne pòden pas assegurar las lors obligacions de numeraris. Que pòden retrobar la lor qualitat de numerari se lo *Ple* e considèra que pòden d'ara enlà respóner a las lors obligacions.
- **Los membres correspondents** que son las personas qui resideishen en dehòra deu maine d'activitat de l'*Institut* e qui son nomadas peu *Ple* a la majoritat. Que collabòran d'ua façon pontuau a prètzheits scientifics mes n'an pas lo dret de vòte o de's presentar a las foncions de govèrn.

Las seccions que's pòden organizar en comissions o grups de tribalh. Cada seccion qu'a lo son pròpi conselh de govèrn, elejut a la majoritat de la seccion per quate ans. La seccion que pòt aver lo son pròpi reglament interior. Que deu rénder comptes de la soa activitat au *Ple* tot an en hornint un memòri.

Lo Conselh Permanent

Lo Conselh Permanent qu'ei l'organe qui assegura lo govèrn regular de l'IEC. Qu'ei constituit deu President de l'IEC, de l'equipa de governament e deus presidents de las seccions. Las soas foncions que consisteishen a :

- conselhar lo President ;
- har lo ligam enter las seccions, los centres e los servicis creats per l'IEC ;
- prepausar au *Ple* lo budget, la programacion d'activitats e lo memòri economic ;
- avisà's a la conservacion deu patrimòni de l'IEC ;
- aprovar los contractes d'aquisicion, d'alienacion o de carga de bens mòbles ; acceptar

- donacions e legacions ; obrir, seguir e barrar comptes corrents e dispausar deus lors fons ;
- prepausar au *Ple* la mesa en plaça de convencions dab d'autres organismes o institucions ;
- assegurar lo seguit deus programas de recèrca ;
- preparar e publicar los prèmis e las borsas d'estudi ;
- executar las decisions deu *Ple* ;
- enquadrar lo personau, en acòrd dab lo gerent ;
- prepausar au *Ple* la creacion, la codificacion e la supression de seccions e societats filiaus ;
- prepausar au *Ple* lo passatge de membres numeraris a subnumeraris e lo retorn tà la condicion inicial.

Lo President

Lo President qu'ei elejut peu *Ple* per quate ans e reeligible un còp ; qu'ei le representant oficial de l'IEC. Que presideish los *Plens* e lo Conselh Permanent. Aquesta foncion qu'ei incompatible dab ua auta dens l'*Institut*. Las soas foncions que consisteishen a :

- representar l'IEC davant los poders publics, las administracions, en justícia, e en generau davant las entitats publicas o privadas ;
- nomar los membres de l'equipa de governament ;
- convocar las amassadas ordinàrias e extraordinàrias deu Conselh Permanent ;
- convocar los *Plens* ordinaris e extraordinaris de l'IEC e establir lo lor ordi deu dia ;
- informar regularament lo *Ple* deus ahars mei importants entà l'institucion ;
- nomar lo gerent en acòrd dab lo Conselh Permanent o licencià'u arron de n'aver informat lo Conselh ;
- complir totas las foncions de govèrn e d'administracion qui ne son pas atribuidas peus estatuts o lo reglament a un aute organe de govèrn.

L'equipa de governament

L'equipa de governament qu'assisteish lo president dens las soas foncions executivas e administrativas. Qu'ei format exclusivament per membres de l'*Institut d'Estudis Catalans*, dinc a un màxim de tres, en mei deu President, dab l'obligacion d'aver un vice-president e un secretari generau. La composicion de l'equipa de governament prepausada peus candidats que deu estar coneguda a la presentacion de la candidatura. La foncion de membre de l'equipa de governament qu'ei incompatible dab ua auta foncion a l'IEC, quau que sia. Lo vice-president

que n'ei tanben entau Conselh Permanent. Lo vice-president de l'*Institut* que hè dab l'autoritat delegada deu President entà tots los ahars qui aqeste lo hida e que'u deu suplir quan ei absent.

Lo Secretari Generau

Qu'ei nomat e destituit peu President e qu'ei tanben Secretari Generau deu Conselh Permanent. Lo son pòste qu'ei un pòste màger au sen de l'IEC. Las soas foncions que son de :

- assistir a las sessions deu *Ple* e deu Conselh Permanent, redig'ñ los actes ;
- certificar los acòrds aprovats ;
- assegurar, dab lo President, la correspondéncia generau de l'IEC ;
- tiéner un libe especiau on son consignats los acòrds deu *Ple* qui an un caractèr normatiu ;
- avisà's aus archius administratius de l'IEC e passà'us aus archius istorics de l'institucion ;
- avisà's a la comunicacion deus acòrds de l'IEC.

Lo gerent

Lo gerent qu'ei encargat de la gestion deus ahars economics de l'IEC, devath la direccion deu President e dens l'encastre de las directives deu Conselh Permanent. Lo gerent ne pòt pas estar membre de l'IEC. Qu'ei nomat e desmetut peu President. Qu'assisteish a las reünions. Las soas foncions que consisteishen a :

- colaborar aus tribalhs administratius e comptables ;
- executar los acòrds administratius e comptables ;
- gavidar los servicis economicoadministratius e lo personau de l'IEC ;
- gerir administrativament los contractes ligats a las activitats de l'IEC e de las soas societats filiaus ;
- preparar lo budget previsionau annau ;
- administrar lo patrimonni, gerir lo budget, avisà's a las despensas e aus pagaments, en coordinacion dab los dinerèrs de las seccions ;
- avisà's a l'entertien deus bastiments ;
- informar lo *Ple* de la situacion deus ahars economics de l'IEC ;
- preparar lo rapòrt economic annau, qui deu presentar au Conselh Permanent.

La Comission de las Recèrcas

La Comission de las Recèrcas qu'a entà prètzhèit de facilitar las decisions deus organes de govèrn de l'*Institut* segon l'estudi e la valorizacion de las proposicions de programas de recèrca hèitas per las seccions. Las seccions que i comptan sengles membres ; que'us presentan e que son nomats peu *Ple* per quate ans. Aquesta comission qu'ei presidida peu President.

Lo Secretariat Scientific

Lo Secretari Scientific qu'assisteish lo Conselh Permanent e l'Equipa de governament e que hè referéncia a la gestion scientifica de las activitats de recèrca de l'*Institut*. Que tribalha com secretari de la Comission de las Recèrcas, shens dret de vòte.

Organes intèrnes

En activitat, l'*Institut d'Estudis Catalans* qu'ei dividit en :

- cinc **programas**, qui son los grans tribalhs de l'Academia sus plusors annadas : *Diccionari de Siéncia e Tecnologia, Atles Linguístic del Domeni Català, Càtedra UNESCO, Diccionari del Català Contemporani, Laboratori d'Estudis Geofísics Eduard Fontserè* ;
- cinc **burèus** (*oficines*), qui reüneishen tecnicos profeshionaus : *oficines d'assessorament històric, d'assessorament lingüístic, d'onomàstica, de gramàtica e lexicogràfiques* ;
- onze **servicis** qui son l'organe de foncionament de l'estructura : informatica, comunicacion, coordinacion institucionau, correccion lingüística, documentacion e archius, gestion economica, ressorças digitaus, ressorças umanas e servicis generaus, sostien a la recèrca, edicion.

2.2.3.4 Las publicacions

L'IEC que mia un gran tribalh de publicacion. En 2008, que publiquè totas seccions compresas 28 revistas, 18 opuscules, 50 monografias e 19 coedicions. Las referéncias que son consultaderas mercés a un portau de publicacions¹⁵ on se pòt :

- har ua recèrca dens lo catalògue dab un motor de recèrca ;

---

¹⁵ Site internet : <http://publicacions.IEC.cat/index.do>

- consultar lo repertòri de las colleccions bibliograficas. La seccion filologica e las soas societats filiaus que n'an dètz : bibliotèca de dialectologia e de sociolingüística, bibliotèca filologica, *Bibliotheca Scriptorum, Graecorum, et Romanorum cum Ibericis vers.*, quasèrns catalans de cultura classica e annèx, jornadas de la Seccion Filologica, memòris de la Seccion Filologica, memòris de la Societat Catalana de Terminologia, repertòris de la Seccion Filologica, tribalhs de la Societat Catalana de Lengua e de Literatura, tribalhs deu burèu d'onomastica ;
- consultar lo repertòri de las revistas scientificas (cinc entà la seccion filologica o las soas societats filiaus : estudis romanics, quasèrns catalans de cultura classica, lenga e literatura, tribalhs de sociolingüística catalana) ;
- consultar las edicions en linha¹⁶ (entà la seccion filologica : alfabet fonetic internacionau, catalan estandard, demografia de la lenga, diccionari de la lenga catalana, documents de la seccion filologica, gramatica catalana, onomastica) ;
- accedir a ua botiga en linha.

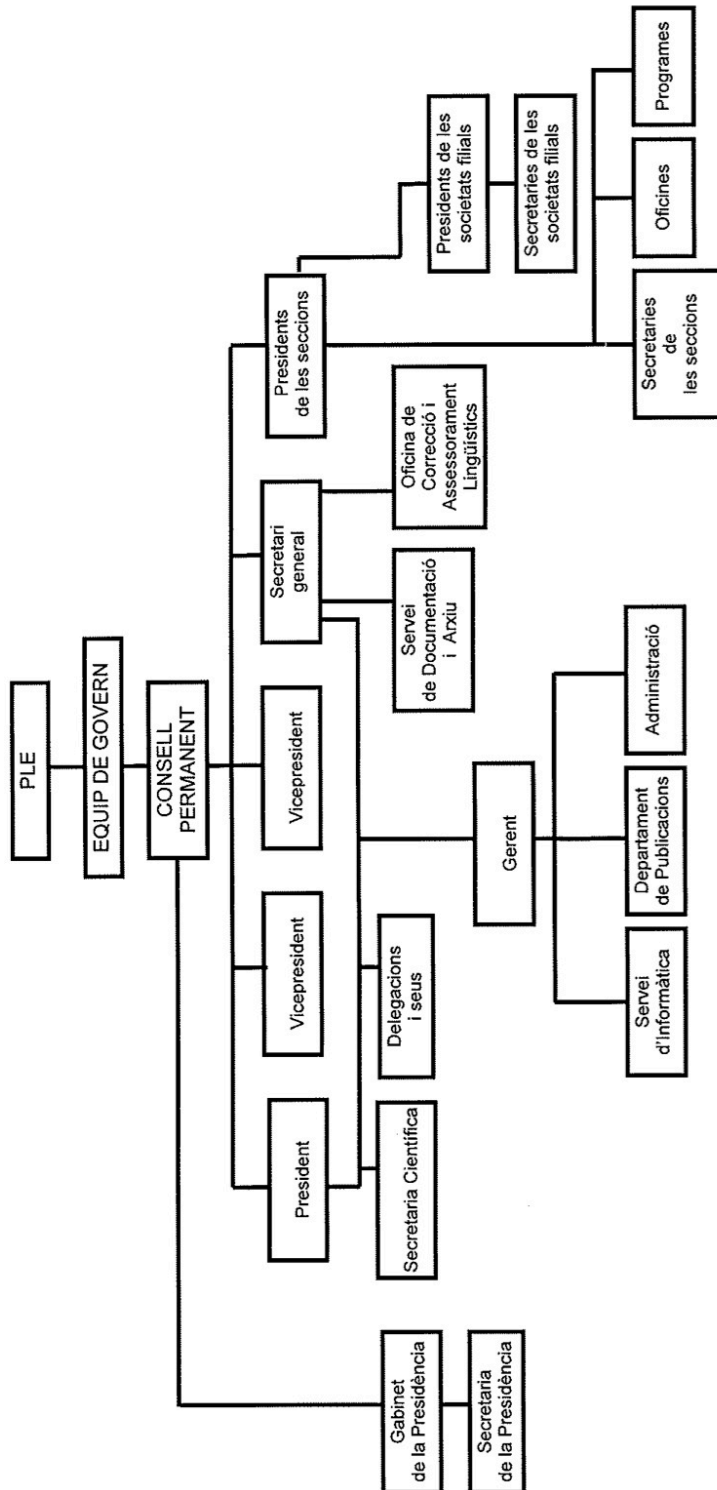
2.2.3.5 Los mejans

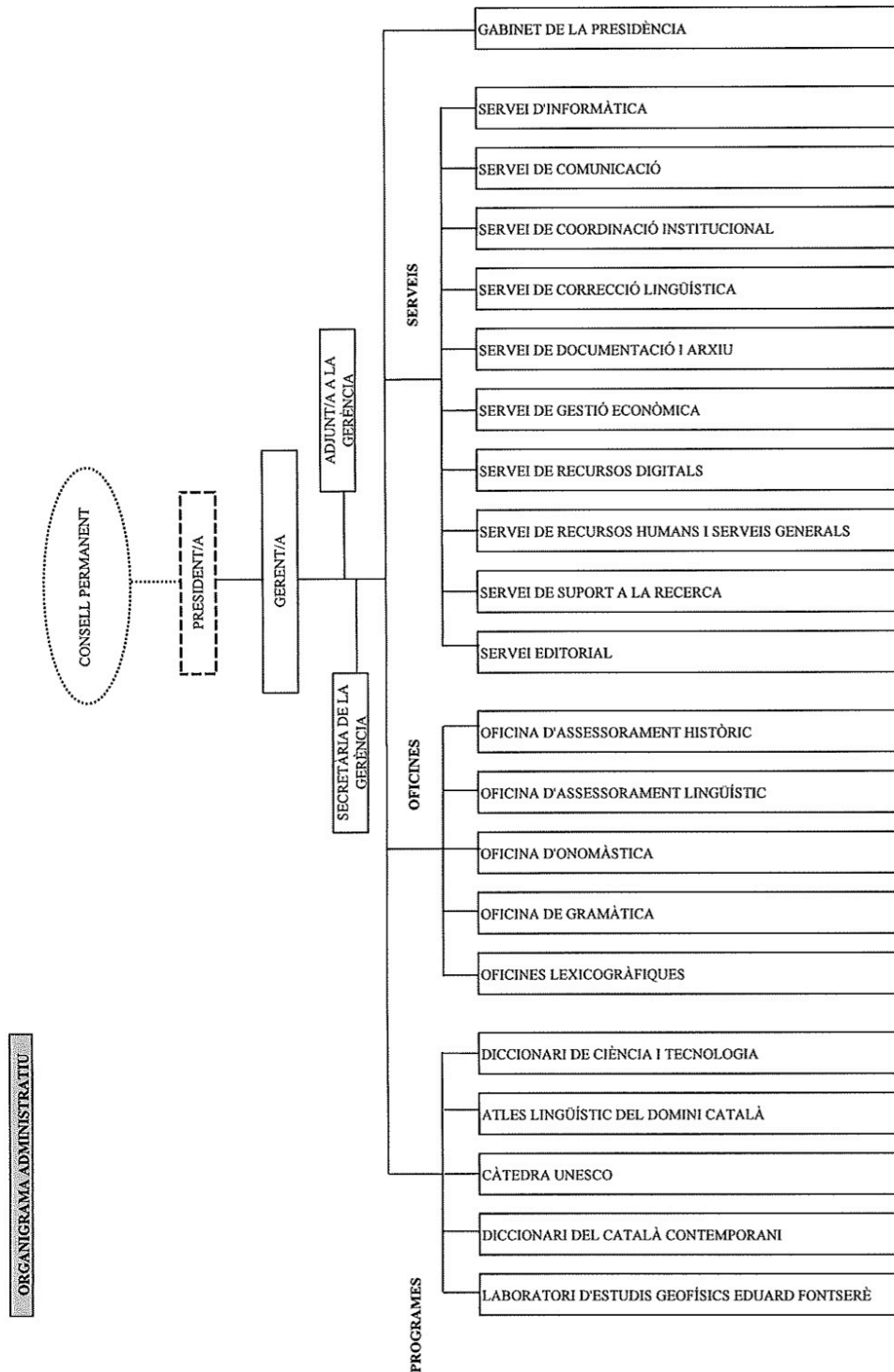
L'*Institut d'Estudis Catalans* qu'a un budget totau entà las activitats de totas las soas seccions – en operacions correntas e de capitau - de 10,6 milions € en 2009, sia 8,9 milions en operacions correntas e 1,7 milion en capitau. La màger part de las despensas qu'ei constituïda peus salaris e las despensas sociaus (4,5 milions €), las crompas e los servicis exteriors (3,6 milions), puish las despensas de capitau (1,8 milion €). La Generalitat que participa a las soas recèptas per 8,2 milions, l'Estat centrau per drin mei d'1 milion, las collectivitats territoriaus que balhan 250 000 €. A notar las participacions d'institucions shens but lucretiu (45 000) e d'enterpresas publicas (11 000). Las ressorças pròpias (ventas e prestacions de servicis) que representan drin mei de 830 000 €.

---

¹⁶ Site Internet : http://publicacions.IEC.cat/MonografiesEnLinia.do?moduleName=monografies_en_linia

Estructura funcional

2.2.3.6 La Seccion Filologica

La Seccion Filologica de l'*Institut d'Estudis Catalans* que tien lo ròtle d'academia de la lenga catalana.

Qu'estó creada per la personalitat de Pompeu Fabra i Poch, qui èra estat aperat per Enric Prat de la Ribera, lo fundador de l'*Institut*, entà gavidar la normalizacion lingüistica e qu'ei dab aquera tòca qui èra estat nomat president de la navèra seccion filologica. Que publicquè quauquas òbras màgers de la lingüistica catalana, entermiei las quaus e cau mentàver las *Normes ortogràfiques* (publicadas en 1913), lo *Diccionari ortogràfic* (1917), la *Gramàtica catalana* (1918) e lo *Diccionari General de la Llengua Catalana* (1932).

A l'òra d'ara, la Seccion Filologica que compta 38 membres emerits e numeraris qui vienen de tots los País Catalans, e 25 membres correspondents. Qu'a quate societats filiaus. Com cada seccion de l'IEC, qu'a lo son foncionament pròpi, dab l'amassada plenària, lo burèu (president, vice-president, dinerèr e secretari). Qu'ei dividida en sheis comissions :

- Comission de Lexicografia ;
- Comission d'Onomastica ;
- Comission de Gramatica ;
- Comission deu Catalan Estandard ;
- Comission de Transcripcion e Transliteracion deus noms pròpis ;
- Comission de las Publicacions.

De la seccion filologica que dependen los burèus lexicografics, lo burèu d'onomastica, lo burèu de gramatica e lo burèu d'asserorat lingüistic.

Per aquò, com totas las seccions, la Seccion Filologica que produseish e que publica estudis e tribalhs sus subjèctes especifics, a costat deus principaus tribalhs de las comissions. Pendent lo periòde 2008-2009, la Seccion Filologica que miè plusors programas de recèrcas :

- *L'Alguer com a enclavament lingüistic: codis, ideologies de la llengua, processos sociolingüistics* ;
- *l'Atlas Lingüistic del Domini Català (ALDC)* ;
- *Constitució d'un corpus textual per a una gramàtica del català antic (Gca)* ;
- *un diccionari temàtic dels italianismes en la llengua catalana* ;
- *L'espai segons el veien i el pensaven els grecs* ;
- *un Estudi previ a l'edició de les obres completes de Lluís Nicolau d'Olwer* ;
- *Estudis Romànics* ;
- *Llengua i territori a Ponent i l'alt Pirineu (I i II). El patrimoni etnicolingüistic al Pirineu i al*

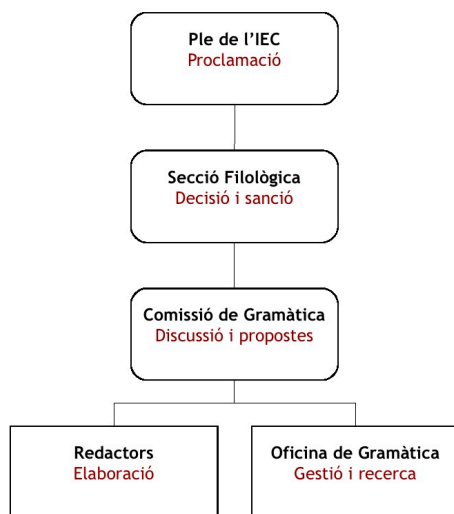
Prepirineu occidentals i al nord de la Franja ;

- *NEOXOC : desenvolupament d'una xarxa d'observatoris de neologia de les varietats geolèctals del català ;*
- *Obra completa de Santiago Rusiñol. Recopilació, edició, estudi i publicació ;*
- *La revernacularització del català a la ciutat de València ;*
- *Vocabulari de la llengua catalana medieval de Lluís Faraudo de Saint-Germain.*

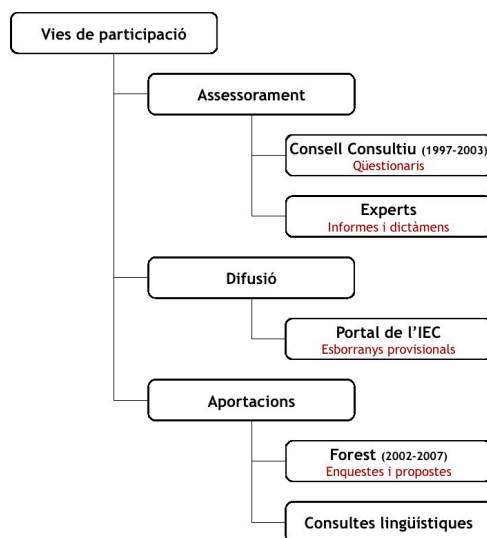
Los tribalhs de la seccion que son programats per decision deu *Ple*, puish la seccion filologica e las comissions que decideishen deus intervienents, deu protocòle, deus èishs de tribalh e deu calendèr. Lo tribalh qu'ei partatjat enter los redactors (scientifics) e los burèus respectius (*oficines*).

Organització

a) Institucional

b) Participants externs

ORGANIGRAMA DE LA SECCIÓ FIOLOGICA (OCTUBRE DE 2010)

CONSELL DE GOVERN		SECRETARIA DE LA SECCIÓ FIOLOGICA	
PRESIDENT	Isidor Mari		
VICEPRESIDENTA	Gemma Rigau		
TRESORER	Vicent Pitarch		
SECRETARI	Ramon Sistac		
MEMBRES			
NUMERARIS I EMÉRITS	Joan A. Argenter, Antoni M. Badia i Margarit, M.Teresa Cabré, Jaume Cabré, Jordi Carbonell, Gemma Colón, M. Josep Cuenca, Antoni Ferrando, Josep Gifreu, Albert Jané, Joaquim Mallfré, Isidor Mari, Joan Martí i Castell, Josep Martines, Joan Miralles, Carles Miralles, Aina Moll, Braulí Montoya, Josep Moran, Josep M. Nadal, Manuel Pérez Saldanya, Joan Peytavi, Josep Pera, Vicent Pitarch, Lluís B. Polanco, Miquel-Angel Pradilla, Modest Prats, Joaquim M. Puyal, Joaquim Rafel, Gemma Rigau, Milla Segarra, Ramon Sistac, Joan Solà, Josep Vallverdú, Francesc Vallverdú, Joan Veny, Pere Verdagué, Mariàngela Viallonga		
CORRESPONENTS	Cosme Aguiló, Ramon Amigó, Robert Archer, Jordi J. Costa, Kálmán Faluba, Manuel González, Joseph Guisoy, Joan F. López Casanovas, Helmut Lüdtke, Bob de Nijs, José A. Pascual, Damià Pons, Josep Quer, Artur Quintana, Lidia Rabassa, Philip D. Rasico, Enric Ribes, Beatrice Schmidt, Giuseppe Tavani, Andrés Urrutia, Max W. Wheeler, Curt J. Wittlin, Alan Yates, Marie-Claire Zimmermann		
COMISSIÓ DE PUBLICACIONS			
Isidor Mari			
Josep Gifreu			
F. Vallverdú			
Joan Veny			
COMISSIÓ DE TRANSCRIPCIÓ DELS NOMS PROPIS			
Jordi Carbonell			
J. Mellafré			
Lluís B. Polanco			
COMISSIÓ DEL CATALÀ ESTÀNDARD (PROPOSTA PER A UN ESTÀNDARD ORAL)			
Antoni M. Badia			
SUBCOMISSIÓ DE SINTAXI			
Vicent Pitarch (president)			
J. A. Argenter			
Antoni M. Badia			
Jordi Carbonell			
Aina Moll			
Lluís B. Polanco			
Milla Segarra			
SUBCOMISSIÓ DE LÈXIC			
Joan Veny (president)			
Antoni Ferrando			
Josep Gifreu			
Josep Martines			
Carles Miralles			
Joan Miralles			
Lluís B. Polanco			
Joan Peytavi			
Ramon Sistac			
COMISSIÓ DE GRAMÀTICA			
Gemma Rigau			
J. A. Argenter			
Antoni M. Badia			
Jordi Carbonell			
M. Josep Cuenca			
Albert Jané			
Isidor Mari			
Joan Martí			
M. P. Saldanya			
Vicent Pitarch			
Joan Solà			
COMISSIÓ D'ONOMÀSTICA			
Josep Moran			
Jordi Carbonell			
Isidor Mari			
Joan Miralles			
Joan Peytavi			
Lluís B. Polanco			
Ramon Sistac			
COMISSIÓ DE LEXICOGRAFIA			
Carles Miralles			
M. T. Cabré			
Jaume Cabré			
Albert Jané			
J. Mellafré			
Josep Martines			
M. A. Pradilla			
Joaquim Rafel			
Joan Veny			
COMISSIÓ DE TRANSCRIPCIÓ DELS NOMS PROPIS			
Jordi Carbonell			
J. Mellafré			
Lluís B. Polanco			
COMISSIÓ DEL CATALÀ ESTÀNDARD (PROPOSTA PER A UN ESTÀNDARD ORAL)			
Antoni M. Badia			
SUBCOMISSIÓ DE SINTAXI			
Vicent Pitarch (president)			
J. A. Argenter			
Antoni M. Badia			
Jordi Carbonell			
Aina Moll			
Lluís B. Polanco			
Milla Segarra			
SUBCOMISSIÓ DE LÈXIC			
Joan Veny (president)			
Antoni Ferrando			
Josep Gifreu			
Josep Martines			
Carles Miralles			
Joan Miralles			
Lluís B. Polanco			
Joan Peytavi			
Ramon Sistac			
COMISSIÓ DE GRAMÀTICA			
Gemma Rigau			
J. A. Argenter			
Antoni M. Badia			
Jordi Carbonell			
M. Josep Cuenca			
Albert Jané			
Isidor Mari			
Joan Martí			
M. P. Saldanya			
Vicent Pitarch			
Joan Solà			
COMISSIÓ D'ONOMÀSTICA			
Josep Moran			
Jordi Carbonell			
Isidor Mari			
Joan Miralles			
Joan Peytavi			
Lluís B. Polanco			
Ramon Sistac			
COMISSIÓ DE LEXICOGRAFIA			
Carles Miralles			
M. T. Cabré			
Jaume Cabré			
Albert Jané			
J. Mellafré			
Josep Martines			
M. A. Pradilla			
Joaquim Rafel			
Joan Veny			
COMISSIÓ DE TRANSCRIPCIÓ DELS NOMS PROPIS			
Jordi Carbonell			
J. Mellafré			
Lluís B. Polanco			
COMISSIÓ DEL CATALÀ ESTÀNDARD (PROPOSTA PER A UN ESTÀNDARD ORAL)			
Antoni M. Badia			
SUBCOMISSIÓ DE SINTAXI			
Vicent Pitarch (president)			
J. A. Argenter			
Antoni M. Badia			
Jordi Carbonell			
Aina Moll			
Lluís B. Polanco			
Milla Segarra			
SUBCOMISSIÓ DE LÈXIC			
Joan Veny (president)			
Antoni Ferrando			
Josep Gifreu			
Josep Martines			
Carles Miralles			
Joan Miralles			
Lluís B. Polanco			
Joan Peytavi			
Ramon Sistac			
COMISSIÓ DE GRAMÀTICA			
Gemma Rigau			
J. A. Argenter			
Antoni M. Badia			
Jordi Carbonell			
M. Josep Cuenca			
Albert Jané			
Isidor Mari			
Joan Martí			
M. P. Saldanya			
Vicent Pitarch			
Joan Solà			
COMISSIÓ D'ONOMÀSTICA			
Josep Moran			
Jordi Carbonell			
Isidor Mari			
Joan Miralles			
Joan Peytavi			
Lluís B. Polanco			
Ramon Sistac			
COMISSIÓ DE LEXICOGRAFIA			
Carles Miralles			
M. T. Cabré			
Jaume Cabré			
Albert Jané			
J. Mellafré			
Josep Martines			
M. A. Pradilla			
Joaquim Rafel			
Joan Veny			
COMISSIÓ DE TRANSCRIPCIÓ DELS NOMS PROPIS			
Jordi Carbonell			
J. Mellafré			
Lluís B. Polanco			
COMISSIÓ DEL CATALÀ ESTÀNDARD (PROPOSTA PER A UN ESTÀNDARD ORAL)			
Antoni M. Badia			
SUBCOMISSIÓ DE SINTAXI			
Vicent Pitarch (president)			
J. A. Argenter			
Antoni M. Badia			
Jordi Carbonell			
Aina Moll			
Lluís B. Polanco			
Milla Segarra			
SUBCOMISSIÓ DE LÈXIC			
Joan Veny (president)			
Antoni Ferrando			
Josep Gifreu			
Josep Martines			
Carles Miralles			
Joan Miralles			
Lluís B. Polanco			
Joan Peytavi			
Ramon Sistac			
COMISSIÓ DE GRAMÀTICA			
Gemma Rigau			
J. A. Argenter			
Antoni M. Badia			
Jordi Carbonell			
M. Josep Cuenca			
Albert Jané			
Isidor Mari			
Joan Martí			
M. P. Saldanya			
Vicent Pitarch			
Joan Solà			
COMISSIÓ D'ONOMÀSTICA			
Josep Moran			
Jordi Carbonell			
Isidor Mari			
Joan Miralles			
Joan Peytavi			
Lluís B. Polanco			
Ramon Sistac			
COMISSIÓ DE LEXICOGRAFIA			
Carles Miralles			
M. T. Cabré			
Jaume Cabré			
Albert Jané			
J. Mellafré			
Josep Martines			
M. A. Pradilla			
Joaquim Rafel			
Joan Veny			
COMISSIÓ DE TRANSCRIPCIÓ DELS NOMS PROPIS			
Jordi Carbonell			
J. Mellafré			
Lluís B. Polanco			
COMISSIÓ DEL CATALÀ ESTÀNDARD (PROPOSTA PER A UN ESTÀNDARD ORAL)			
Antoni M. Badia			
SUBCOMISSIÓ DE SINTAXI			
Vicent Pitarch (president)			
J. A. Argenter			
Antoni M. Badia			
Jordi Carbonell			
Aina Moll			
Lluís B. Polanco			
Milla Segarra			
SUBCOMISSIÓ DE LÈXIC			
Joan Veny (president)			
Antoni Ferrando			
Josep Gifreu			
Josep Martines			
Carles Miralles			
Joan Miralles			
Lluís B. Polanco			
Joan Peytavi			
Ramon Sistac			
COMISSIÓ DE GRAMÀTICA			
Gemma Rigau			
J. A. Argenter			
Antoni M. Badia			
Jordi Carbonell			
M. Josep Cuenca			
Albert Jané			
Isidor Mari			
Joan Martí			
M. P. Saldanya			
Vicent Pitarch			
Joan Solà			
COMISSIÓ D'ONOMÀSTICA			
Josep Moran			
Jordi Carbonell			
Isidor Mari			
Joan Miralles			
Joan Peytavi			
Lluís B. Polanco			
Ramon Sistac			
COMISSIÓ DE LEXICOGRAFIA			
Carles Miralles			
M. T. Cabré			
Jaume Cabré			
Albert Jané			
J. Mellafré			
Josep Martines			
M. A. Pradilla			
Joaquim Rafel			
Joan Veny			
COMISSIÓ DE TRANSCRIPCIÓ DELS NOMS PROPIS			
Jordi Carbonell			
J. Mellafré			
Lluís B. Polanco			
COMISSIÓ DEL CATALÀ ESTÀNDARD (PROPOSTA PER A UN ESTÀNDARD ORAL)			
Antoni M. Badia			
SUBCOMISSIÓ DE SINTAXI			
Vicent Pitarch (president)			
J. A. Argenter			
Antoni M. Badia			
Jordi Carbonell			
Aina Moll			
Lluís B. Polanco			
Milla Segarra			
SUBCOMISSIÓ DE LÈXIC			
Joan Veny (president)			
Antoni Ferrando			
Josep Gifreu			
Josep Martines			
Carles Miralles			
Joan Miralles			
Lluís B. Polanco			
Joan Peytavi			
Ramon Sistac			
COMISSIÓ DE GRAMÀTICA			
Gemma Rigau			
J. A. Argenter			
Antoni M. Badia			
Jordi Carbonell			
M. Josep Cuenca			
Albert Jané			
Isidor Mari			
Joan Martí			
M. P. Saldanya			
Vicent Pitarch			
Joan Solà			
COMISSIÓ D'ONOMÀSTICA			
Josep Moran			
Jordi Carbonell			
Isidor Mari			
Joan Miralles			
Joan Peytavi			
Lluís B. Polanco			
Ramon Sistac			
COMISSIÓ DE LEXICOGRAFIA			
Carles Miralles			
M. T. Cabré			
Jaume Cabré			
Albert Jané			
J. Mellafré			
Josep Martines			
M. A. Pradilla			
Joaquim Rafel			
Joan Veny			
COMISSIÓ DE TRANSCRIPCIÓ DELS NOMS PROPIS			
Jordi Carbonell			
J. Mellafré			
Lluís B. Polanco			
COMISSIÓ DEL CATALÀ ESTÀNDARD (PROPOSTA PER A UN ESTÀNDARD ORAL)			
Antoni M. Badia			
SUBCOMISSIÓ DE SINTAXI			
Vicent Pitarch (president)			
J. A. Argenter			
Antoni M. Badia			
Jordi Carbonell			
Aina Moll			
Lluís B. Polanco			
Milla Segarra			
SUBCOMISSIÓ DE LÈXIC			
Joan Veny (president)			
Antoni Ferrando			
Josep Gifreu			
Josep Martines			
Carles Miralles			
Joan Miralles			
Lluís B. Polanco			
Joan Peytavi			
Ramon Sistac			
COMISSIÓ DE GRAMÀTICA			
Gemma Rigau			
J. A. Argenter			
Antoni M. Badia			
Jordi Carbonell			
M. Josep Cuenca			
Albert Jané			
Isidor Mari			
Joan Martí			
M. P. Saldanya			
Vicent Pitarch			
Joan Solà			
COMISSIÓ D'ONOMÀSTICA			
Josep Moran			
Jordi Carbonell			
Isidor Mari			
Joan Miralles			
Joan Peytavi			
Lluís B. Polanco			
Ramon Sistac			
COMISSIÓ DE LEXICOGRAFIA			
Carles Miralles			
M. T. Cabré			
Jaume Cabré			
Albert Jané			
J. Mellafré			
Josep Martines			
M. A. Pradilla			
Joaquim Rafel			
Joan Veny			
COMISSIÓ DE TRANSCRIPCIÓ DELS NOMS PROPIS			
Jordi Carbonell			
J. Mellafré			
Lluís B. Polanco			
COMISSIÓ DEL CATALÀ ESTÀNDARD (PROPOSTA PER A UN ESTÀNDARD ORAL)			
Antoni M. Badia			
SUBCOMISSIÓ DE SINTAXI			
Vicent Pitarch (president)			
J. A. Argenter			
Antoni M. Badia			
Jordi Carbonell			
Aina Moll			
Lluís B. Polanco			
Milla Segarra			
SUBCOMISSIÓ DE LÈXIC			
Joan Veny (president)			
Antoni Ferrando			
Josep Gifreu			
Josep Martines			
Carles Miralles			
Joan Miralles			
Lluís B. Polanco			
Joan Peytavi			
Ramon Sistac			
COMISSIÓ DE GRAMÀTICA			
Gemma Rigau			
J. A. Argenter			
Antoni M. Badia			
Jordi Carbonell			
M. Josep Cuenca			
Albert Jané			
Isidor Mari			
Joan Martí			
M. P. Saldanya			
Vicent Pitarch			
Joan Solà			
COMISSIÓ D'ONOMÀSTICA			
Josep Moran			
Jordi Carbonell			
Isidor Mari			
Joan Miralles			
Joan Peytavi			
Lluís B. Polanco			
Ramon Sistac			
COMISSIÓ DE LEXICOGRAFIA			
Carles Miralles			
M. T. Cabré			
Jaume Cabré			
Albert Jané			
J. Mellafré			
Josep Martines			
M. A. Pradilla			
Joaquim Rafel			
Joan Veny			
COMISSIÓ DE TRANSCRIPCIÓ DELS NOMS PROPIS			
Jordi Carbonell			
J. Mellafré			
Lluís B. Polanco			
COMISSIÓ DEL CATALÀ ESTÀNDARD (PROPOSTA PER A UN ESTÀNDARD ORAL)			
Antoni M. Badia			
SUBCOMISSIÓ DE SINTAXI			
Vicent Pitarch (president)			
J. A. Argenter			
Antoni M. Badia			
Jordi Carbonell			
Aina Moll			
Lluís B. Polanco			
Milla Segarra			
SUBCOMISSIÓ DE LÈXIC			
Joan Veny (president)			
Antoni Ferrando			
Josep Gifreu			
Josep Martines			
Carles Miralles			
Joan Miralles			
Lluís B. Polanco			
Joan Peytavi			
Ramon Sistac			
COMISSIÓ DE GRAMÀTICA			
Gemma Rigau			
J. A. Argenter			
Antoni M. Badia			
Jordi Carbonell			
M. Josep Cuenca			
Albert Jané			
Isidor Mari			
Joan Martí			
M. P. Saldanya			
Vicent Pitarch			
Joan Solà			
COMISSIÓ D'ONOMÀSTICA			
Josep Moran			
Jordi Carbonell			
Isidor Mari			
Joan Miralles			
Joan Peytavi			
Lluís B. Polanco			
Ramon Sistac			
COMISSIÓ DE LEXICOGRAFIA			
Carles Miralles			
M. T. Cabré			
Jaume Cabré			
Albert Jané			
J. Mellafré			
Josep Martines			
M. A. Pradilla			
Joaquim Rafel			
Joan Veny			
COMISSIÓ DE TRANSCRIPCIÓ DELS NOMS PROPIS			
Jordi Carbonell			
J. Mellafré			
Lluís B. Polanco			
COMISSIÓ DEL CATALÀ ESTÀNDARD (PROPOSTA PER A UN ESTÀNDARD ORAL)			
Antoni M. Badia			
SUBCOMISSIÓ DE SINTAXI			
Vicent Pitarch (president)			
J. A. Argenter			
Antoni M. Badia			
Jordi Carbonell			
Aina Moll			
Lluís B. Polanco			
Milla Segarra			
SUBCOMISSIÓ DE LÈXIC			
Joan Veny (president)			
Antoni Ferrando			
Josep Gifreu			
Josep Martines			
Carles Miralles			
Joan Miralles			
Lluís B. Polanco			
Joan Peytavi			
Ramon Sistac			
COMISSIÓ DE GRAMÀTICA			
Gemma Rigau			

PROJECTES DE RECERCA	<p><i>Amb personal de l'IEC:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Atles Lingüístic del Domini Català (ALDC) • Diccionari del Català Contemporani (DCC) catalana • Vocabulari de la Llengua Catalana Medieval de Faraudo de Saint-Germain 	<p><i>Sense personal de l'IEC:</i></p> <p>Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae</p> <ul style="list-style-type: none"> • Observatori de Neologia • Obres completes de P. Fabra • Obra gramatical d'A. Febrer i Cardona • Llengua i territori a Ponent i l'Alt Pirineu • NEOXOC: xarxa d'observatoris de neologia de varietats geolèctals 	<ul style="list-style-type: none"> • La revernacularització del català a la ciutat de València • Constitució d'un corpus textual per a una gramàtica del català antic • Diccionari temàtic dels italianismes en la llengua catalana • L'espai segons el veien i el pensaven els grecs (SCEC) • Obra completa de S. Rusiñol (SCLL)
EDICIONS	<ul style="list-style-type: none"> • Biblioteca Filològica • Bibl. de Dialectologia i Sociolingüística 	<ul style="list-style-type: none"> • Jornades de la Secció Filològica • Repertoris de la Secció Filològica 	<ul style="list-style-type: none"> • Treballs de l'Oficina d'Onomàstica • Altres publicacions
REVISTES	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Estudis Romànics</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Itaca</i> (SCEC) • <i>Llengua & Literatura</i> (SCLL) 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Terminàlia</i> (SCATERM) • <i>Treballs de Sociolingüística Catalana</i> (SOCS)
CANALS DE DIVULGACIÓ	<ul style="list-style-type: none"> • Documents de la Secció Filològica 	<ul style="list-style-type: none"> • Web de l'IEC (apartat de llengua i Portal de Publicacions) 	

L'activitat lexicografica

Los diccionaris istorics

Prumèra epòca : 1911-1939

- *Diccionari Aguiló (1915-1939)*
- *Diccionari ortogràfic (1917)*
- *Diccionari General de la Llengua Catalana, de Pompeu Fabra (DGLC, 1932)*

Diccionari Generau de la Lengua Catalana (programa lexicografic abandonat) :

- Diccionari deu catalan vielh
- Tresaur de la lenga catalana o diccionari deus dialèctes
- Diccionari de la lenga catalana

Segonda epòca : 1939-1976

- *Diccionari General de la Llengua Catalana, segonda edicion (1954)*

Los diccionaris contemporanèus normatius

- *Diccionari de la Llengua catalana (DIEC1, prumèra edicion, 1995)*

Prumèra edicion deu *Diccionari de la Llengua catalana*, elaborada a partir deu diccionari de Fabra, shens alterà'n en si los critèris lexicografics ni la basa lexicau, mes en l'esténent e en l'actualizant suus punts següents :

- estructura deus articles
- causida de las entradas
- representacion de las entradas
- representacion de la categoria gramaticau
- encastre d'evaluacion
- sosentradas
- definicion

Diferéncias estatísticas enter lo diccionari Fabra e la prumèra edicion deu *Diccionari de la Llengua catalana* :

	Fabra	DIEC1	Diferència
Entradas	50 566	67 566	17 000
Sosentradas	9 000	17 000	8 000
Accepcions	73 000	103 000	30 000
Exemples	37 903	44 000	7 097

- *Diccionari Manual de la Llengua Catalana* (2001)
- *Diccionari Català-Valencià-Balear*¹⁷
- *Diccionari de la Llengua Catalana* (DIEC2, segona edicion, 2007)¹⁸ :
  - aplicacion de criteris lexicografics
  - revision deu lexic d'especialitat
  - revision de la nomenclatura
  - revision de las definicions
  - tractament de las proposicions de correccion
  - revision deu lexic comun

Diferències estatístiques enter las duas edicions deu diccionari de la lenga catalana :

	DIEC1	DIEC2	Diferència
Entradas	67 566	69 988	2 422
Sosentradas	17 000	17 343	343
Accepcions	103 000	115 117	12 117
Exemples	44 000	50 064	6 064

---

¹⁷ Site Internet : <http://dcvb.IEC.cat/>

¹⁸ Site Internet : <http://dlc.IEC.cat/>

Dadas numericas deu diccionari manauu de la lenga catalana :

Nombre d'articles	29 474
Nombre de mots relacionats	10 787
Nombre de variantes	1 467
Nombre de sosentradas	7 324
Nombre d'exemples	53 202
Nombres total d'accepcions	63 430
- Accepcions d'entrada	56 106
- Accepcions de sosentrada	7 324

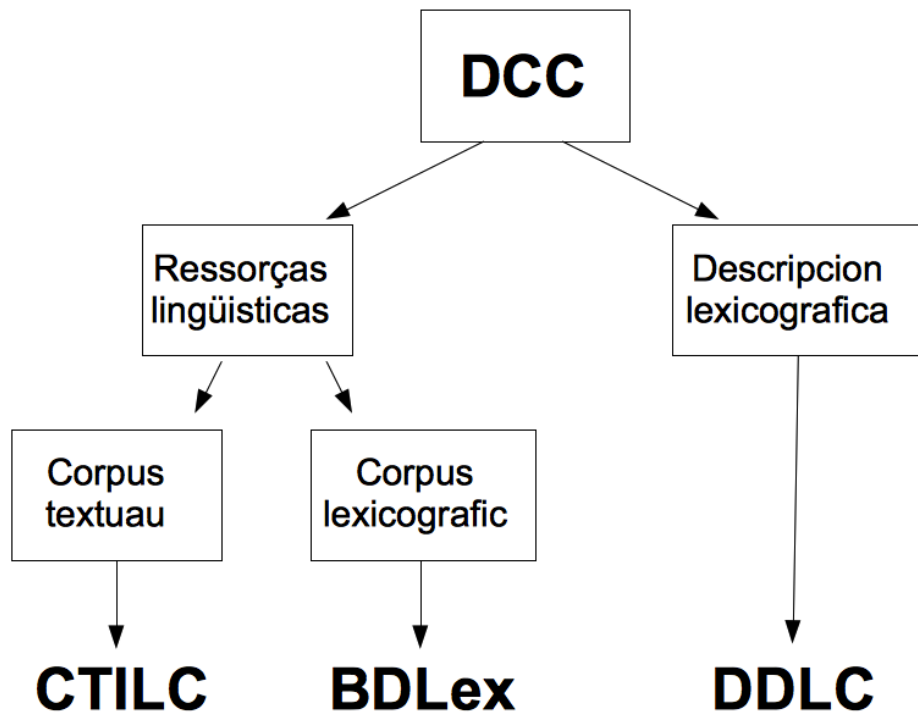
Los diccionaris contemporanèus descriptius

- *Diccionari deu catalan contemporanèu (DCC)*¹⁹

Lo DCC qu'ei un diccionari descriptiu qui cobreish un periòde de 1832 a 1988. Qu'amassa tèxtes de la lenga literària (44 %) e non-literària (56 %). Los estiles de tèxtes que pòden estar l'estile narratiu (60 %), teatrau (16 %), deus ensais (13 %) o poetic (11 %). Las disciplinas pertocadas que son las sciéncias sociaus (19 %), la premsa (12 %), las sciéncias duras e naturaus (8 %), las sciéncias aplicadas (15 %), l'art (10 %), la lenga e la literatura (8 %), l'istòria e la geografia (12 %), la filosofia (6 %), la religion e la tecnologia (10 %). Lo còrpus que compren 52 371 944 ocurrencias, 149 185 lemas, 678 386 formas gramaticaus. Que s'apea sus 3 299 òbras, dont 1 011 literàrias e 2 288 non-literàrias.

---

¹⁹ Site Internet : <http://dcc.IEC.cat/ddlc>

Lo còrpus lexicogràfic deu DCC qu'ei constituït de :

DMFC : Febrer i Cardona, A. « Diccionari menorquí espanyol francés y llatí ». [manuscrit, principi sègle XIX^{au}].

DEBJ : Esteve, J.; Bellvitges, J.; Juglà, A. *Diccionario catalán-castellano-latino*, 1803-1805.

DLCL : Labèrnia, P. *Diccionari de la Llengua Catalana : ab la correspondencia castellana y llatina*, 1839-1840.

DMCF : Figuera, P. A. *Diccionari Mallorquí-Castella*, 1840.

DVCE : Escrig, J. *Diccionario Valenciano-Castellano*, 1851.

NDMA : Amengual, J. J. *Nuevo Diccionario Mallorquín-Castellano-Latín*, 1858.

DMCT : [Tarongí Cortès, J.]. *Diccionari Mallorquí-Castellá*, 1878. [inacabat]

DGMG : Martí i Gadea, J. *Novísimo Diccionario General Valenciano-Castellano*, 1891.

DCVB : Alcover, A. i Moll, F. de B. *Diccionari Català-Valencià-Balear*, 1926-1962.

DPCV : Vallès, E. Pal·las, *Diccionari Català-Castellà-Francès : amb vocabularis castellà-català i francès-català*, 1927.

DGLC : Fabra, P. *Diccionari General de la Llengua Catalana*, Barcelona, 1932.

DGFP : Ferrer Pastor, F. *Diccionari General*, 1985.

DIEC : Institut d'Estudis Catalans. *Diccionari de la Llengua Catalana*, 1995.

DDLC. Consulta d'articles - occità adj.

http://dcc.iec.cat/ddlc/scripts/indexA.asp

Les plus visités - Dailymotion - L'Age... Débuter avec Firefox - À la une - Apple - Yahoo! - Google Maps - YouTube - Wikipédia - Informations - Divers - Google Agenda

DDLC. Consulta d'articles - occ... DDLC. Consulta d'articles - occ...

Institut d'Estudis Catalans

Diccionari descriptiu de la llengua catalana
Consulta d'articles

occità *adj.* (occitans occitana occitanes) ●○○○

1a. [N₁ (és) **ADJ**_{NO GRAD}] D'Occitània. ⇒ poble ~, terres occitanes, nació occitana, comarca occitana, escriptor ~, poeta ~. *A vegades es creu que ha estat l'escàs prestigi que l'estat espanyol ha pogut projectar damunt nostre políticament i culturalment allò que ha impedit que ens donéssim a Espanya tal com els pobles occitans s'han donat a França.* [Santusagna (1980): A, p. 94]¹.

Referència bibliogràfica completa

1b. [N₁ (és) **ADJ**_{NO GRAD}] Característic d'Occitània. ⇒ estil ~, arquitectura occitana. [...] *els nous temps d'influència francesa superficial i de profund sentiment popular que encarnen les ordres mendicants, són representats pels edificis d'aquestes comunitats, que foren els primers d'estil occità i amb decoració gòtica.* [Cirici (1955): 72, p. 110]¹.

2a. [N₁ **ADJ**_{NO GRAD}] [N₁[llengua]] [Llengua], romànica parlada a Occitània. ⇒ llengua occitana, parla occitana, idioma ~. *D'altra banda, la llengua occitana es divideix en sis grans dialectes que han dificultat, fins fa pocs anys, la creació d'una llengua comuna.* [Ventura (1963): 80, p. 31]¹.

2b. [N₁ (és) **ADJ**_{NO GRAD}] De l'occità¹. ⇒ mot ~, dialecte ~, accent ~. *Les afinitats sintàctiques i àdhuc lèxiques del francès havien de facilitar la desaparició cultural, i àdhuc popular, dels dialectes occitans [...].* [Santusagna (1980): A, p. 94]¹.

2c. [N₁ (és) **ADJ**_{NO GRAD}] [N₁[creació literària, activitat artística, publicació]] [Creació literària, activitat artística, publicació] en occità¹. ⇒ literatura occitana, lletres occitanes, novel·la occitana, revista occitana. [...] *és reveladora d'aquest estat d'esperit revolucionari en el qual es desenvolupa la literatura occitana d'alguns anys ençà.* [Sant Joan (1969): 41, niv. 4, p. 16]¹.

3. [N₁ (és) **ADJ**_{NO GRAD}] [N₁[zona]] [Zona], de parla occitana^{2a}. ⇒ país ~, països occitans, territori ~. *Per contra, als Països Occitans la poesia lírica tingué una florida primerenca, intensa i prolongada.* [Avui (1976): 40, niv. 2, p. 14]¹.

4. [N₁ **ADJ**_{NO GRAD}] [N₁[esdeveniment, qüestió]] [Esdeveniment, qüestió], que afecta Occitània. ⇒ política occitana, estudis occitans. *S'ha parlat de la dramàtica opció de Jaume I entre política occitana, peninsular i mediterrània, i de què hauria passat si Catalunya hagués seguit una de les dues primeres direccions enlloc de la tercera.* [Vicens i Vives (1960): A, p. 145]¹.

Imprimir Enrere Principal

Terminé

DDLC. Consulta d'articles - occità adj.

http://dcc.iec.cat/ddlc/scripts/indexA.asp

Les plus visités - Dailymotion - L'Age... Débuter avec Firefox - À la une - Apple - Yahoo! - Google Maps - YouTube - Wikipédia - Informations - Divers - Google Agenda

DDLC. Consulta d'articles - occ... DDLC. Consulta d'articles - occ...

Institut d'Estudis Catalans

Diccionari descriptiu de la llengua catalana
Consulta d'articles

occità *adj.* (occitans occitana occitanes) ●○○○

1a. [N₁ (és) **ADJ**_{NO GRAD}] D'Occitània. ⇒ poble ~, terres occitanes, nació occitana, comarca occitana, escriptor ~, poeta ~. *A vegades es creu que ha estat l'escàs prestigi que l'estat espanyol ha pogut projectar damunt nostre políticament i culturalment allò que ha impedit que ens donéssim a Espanya tal com els pobles occitans s'han donat a França.* [Santusagna (1980): A, p. 94]¹.

1b. [N₁ (és) **ADJ**_{NO GRAD}] Característic d'Occitània. ⇒ estil ~, arquitectura occitana. [...] *els nous temps d'influència francesa superficial i de profund sentiment popular que encarnen les ordres mendicants, són representats pels edificis d'aquestes comunitats, que foren els primers d'estil occità i amb decoració gòtica.* [Cirici (1955): 72, p. 110]¹.

2a. [N₁ **ADJ**_{NO GRAD}] [N₁[llengua]] [Llengua], romànica parlada a Occitània. ⇒ llengua occitana, parla occitana, idioma ~. *D'altra banda, la llengua occitana es divideix en sis grans dialectes que han dificultat, fins fa pocs anys, la creació d'una llengua comuna.* [Ventura (1963): 80, p. 31]¹.

2b. [N₁ (és) **ADJ**_{NO GRAD}] De l'occità¹. ⇒ mot ~, dialecte ~, accent ~. *Les afinitats sintàctiques i àdhuc lèxiques del francès havien de facilitar la desaparició cultural, i àdhuc popular, dels dialectes occitans [...].* [Santusagna (1980): A, p. 94]¹.

2c. [N₁ (és) **ADJ**_{NO GRAD}] [N₁[creació literària, activitat artística, publicació]] [Creació literària, activitat artística, publicació] en occità¹. ⇒ literatura occitana, lletres occitanes, novel·la occitana, revista occitana. [...] *és reveladora d'aquest estat d'esperit revolucionari en el qual es desenvolupa la literatura occitana d'alguns anys ençà.* [Sant Joan (1969): 41, niv. 4, p. 16]¹.

3. [N₁ (és) **ADJ**_{NO GRAD}] [N₁[zona]] [Zona], de parla occitana^{2a}. ⇒ país ~, països occitans, territori ~. *Per contra, als Països Occitans la poesia lírica tingué una florida primerenca, intensa i prolongada.* [Avui (1976): 40, niv. 2, p. 14]¹.

4. [N₁ **ADJ**_{NO GRAD}] [N₁[esdeveniment, qüestió]] [Esdeveniment, qüestió], que afecta Occitània. ⇒ política occitana, estudis occitans. *S'ha parlat de la dramàtica opció de Jaume I entre política occitana, peninsular i mediterrània, i de què hauria passat si Catalunya hagués seguit una de les dues primeres direccions enlloc de la tercera.* [Vicens i Vives (1960): A, p. 145]¹.

Imprimir Enrere Principal

Terminé

La Comission de Gramatica

En 1918, l'*Institut d'Estudis Catalans* que publica la *Gramàtica Catalana* de Pompeu Fabra. Shens estar un tribalh formaument normatiu, que ditz los limits de l'usatge corrècte de la lenga.

Uei lo dia, la Comission de Gramatica que s'i hè a har devièner l'òbra ua òbra institucionau, obèrta a la participacion extèrna e de caractèr normatiu. Atau, lo modèle de lenga que presenta un modèle de referéncia omologable a tot l'airau lingüistic, que configura un modèle composicionau dab las basas comunas e que descriu los fenomèns gramaticaus. Lo tribalh deus gramaticians que deu establir diferents nivèus de coeréncia lingüistica : formau (fenomèns generaus acceptats), informau (fenomèns devuts a evolucions de la lenga, dab ua gran extension) e non-acceptable (fenomèns devuts a interferéncias o evolucions vulgaras).

La seccion filologica qu'a publicat la *Gramàtica de la llengua catalana*²⁰.

2.2.3.7 Prèmis e borsas d'estudis

Tot an, l'IEC qu'atribueish los *Premis Sant Jordi*. En 2008, que son en tot 28 prèmis qui recompensan scientifics, de Catalonha o d'aulhors, peus lors tribalhs dens diferents maines : dialectologia, matematicas, urbanisme, estudis agraris, etc. Au moment deus *Premis Sant Jordi*, l'IEC qu'autreja borsas d'estudis.

2.2.3.8 Orientacions estrategicas 2009–2018

Au parat deu son centenari (2007), l'IEC qu'entinoè ua reflexion sus las soas foncions dens l'encastre de las navèras dinamicas sociaus e deu son navèth environament. Aquesta reflexion qu'a desembocat sus la formulacion d'orientacions estrategicas entau periòde 2009-2018, sus quate tèmas :

1- Mission, vision e ambicion : l'IEC qu'ei l'academia catalana de las sciéncias e las umanitats, qui ei consagrada a la coneishença, a la recèrca, e ei caracterizada per la soa catalanitat, l'excelléncia, la transversalitat scientifica e l'independéncia. L'IEC qu'a per tòca de servir la societat qui representa academicament. Entad aquò, que's deu implicar dens las questions qui pertòcan los País Catalans e portar la soa contribucion d'autoritat academica. L'IEC qu'a ua

---

²⁰ Consultadera sus Internet : <http://www.iecat.net/institucio/seccions/filologica/gramatica/>

relacion de collaboracion dab las autoritats publicas deu son territòri com academia catalana de las sciéncias, de las tecnicas e de las umanitats. Entà la soa principau foncion, l'IEC qu'a la voluntat de collaborar dab las autas institucions e organismes nacionaus e internacionaus deu maine de la coneishença internacionau e la recèrca.

2- L'estructura : l'IEC qu'ei per la soa estructura ua academia unida organizada en seccions e aquò qu'ei pròpi a la soa identitat. Lo soliditat de l'*Institut* que depend de la qualitat e de l'engatjament deus sons membres. Las societats filiaus que son un factor de riquesa e de dinamisme per l'IEC.

3- Las foncions : prescriptivas (l'IEC que deu prepausar a las autoritats publicas deu son maine ua foncion prescriptiva en lenga e dens los autes maines, especiaument la catalanistica e lo patrimòni culturau), recèrca (lo camp prioritari de recèrca de l'IEC qu'ei l'avançament de la sciéncia e la cultura dens lo maine de la catalanistica. Que deu aver la capacitat d'intervièner com entitat de sostien e de coordinacion de la recèrca), l'assessorat (elaborar rapòrts de referéncia e libes blancs sus questions d'interès prioritari entà la societat, afirmà's com conselh consultatiu scientific de las administracions deu son territòri), difusion de la coneishença (hargar missions destinadas en prioritat a un public scientific, shens desbrombar de demorar obèrt a la societat en generau, impulsar iniciativas de formacion de haut nivèu en ligam dab la catalanistica e dens ua afranquida interdisciplinària, promòver la cultura aus nivèus scientific, tecnic e umanistic dens la societat catalana e aulhors, prononcià's sus questions dab basas scientificas).

4- Lo foncionament : organizacion intèrna e territorial (adaptar l'organizacion de l'*Institut* a las foncions qui vòu desvolopar, crear ua fondacion entà assumir las foncions qui l'IEC non pòt pas assumir dirèctament, desvolopar ua politica editoriau vigorosa), projeccion social (ahortir la preséncia de l'IEC dens lo son airau territorial mercés a las delegacions e a las societats filiaus, assegurar la reconeishença social de l'IEC), projeccion internacionau, equilibri economic (esténer lo finançament public a tots los govèrns deu son territòri d'activitat, aumentar las recèptas pròpias).

2.2.3.9 Lo TERMCAT, Centre de Terminologia Catalana

Lo TERMCAT qu'ei lo Centre de Terminologia de la Lenga Catalana, creat en 1985 per la Generalitat de Catalonha e l'*Institut d'Estudis Catalans*. La soa mission qu'ei de garantir lo

desvolopament e l'integracion de la terminologia catalana dens los sectors especializats e dens la societat en generau, per la creacion permanenta d'apèrs e de ressorças innovadoras e de qualitat mercès a un dialògue permanent dab los especialistas e los usatgèrs. Que mia la soa activitat dens l'encastre deu procediment de normalizacion de la lenga catalana e dens un contèxte globau determinat per la societat de la coneishença, la diversitat e lo multilingüisme.

Lo TERMCAT qu'a un estatut de *consorci* dab personalitat juridica pròpia, constituit per la Generalitat de Catalonha – qui n'ei lo finançaire màger -, l'*Institut d'Estudis Catalans* – qui pòrta l'autoritat scientifica -, e lo *Consorti per a la Normalització Lingüística* – qui assegura la difusion suu territòri.

Lo TERMCAT qu'ei gerit per un *Consell de Direcció* dab representants de las entitats associadas. La normalizacion terminologica, qu'ei a díser la fixacion de las navèras proposicions terminologicas necessàrias au desvolopament de la coneishença dens los diferents maines d'especialitat, qu'ei assegurada peu *Consell Supervisor*²¹, un organe collegiau on la participacion de plusors membres de l'*Institut d'Estudis Catalans* (dab la presidéncia d'un membre de la soa Seccion Filologica) e garanteish entad aqueth prètzhèit un encastre pertinent dab l'ensemble de l'activitat codificadora en lenga catalana.

Lo TERMCAT que gaudeish d'ua vertadèra reconeishença internacionau e que participa regularament a òbras de collaboracion terminologica multilingua per'mor deu son procediment d'instruccion de normalizacion terminologica e de las soas produccions. Entaus sons projèctes terminologics, lo TERMCAT que collabòra dab las Universitats deu territòri lingüistic catalan, especialistas que i participan, e qu'assegura prestacions de tribalh d'assessorat. Lo Centre qu'a tanben convencions dab plusors Universitats, e dab l'*Institut Joan Lluís* qui amassa los servicis lingüistics de las Universitats deus territòris de lenga catalana (assessorat, normalizacion e produccion terminologica). Que participa a programas de formacion universitària e qu'arcuelh estudiants en terminologia, en filologia, atau com en traduccion e interpretacion.

Lo TERMCAT qu'a un budget de 1,6 milions €, qu'emplega un trentenat de personas (mei de 60 dab los collaborators ponctuaus) e que tribalha en ligam dab drin mensh de 500 collaborators.

Critèris e metòdes

Las missions deu TERMCAT que son l'elaboracion de ressorças terminologicas, un servici de consultacion terminologica, la normalizacion terminologica, la traduccion de nòrmas tecnicas e la valorizacion de produïts terminologics. Los procediments deu TERMCAT que son estats certificats dab la nòrma ISO:EN 9001:2008 de sistèmas de gestion de la qualitat.

---

²¹ Lo *Consell Supervisor* qu'a cinc membres permanents (tres entà l'*Institut d'Estudis Catalans* e dus entau TERMCAT), dus assessors adscrits, dus assessors geolingüistics e duas personas entau secretariat.

Los critèris de normalizacion que son publicats dens un libe, *La Normalizacion Terminologica en Català : criteris i termes 1986-2004*²², aperat tanben *Llibre vermell*. Qu'ei un recuelh deus tèrmis normalizat pe *Consell Supervisor* enter 1986 e 2004, sia un totau de 6 002 articles. Que i a ua compilacion comentada deus critèris relatius au metòde de trabalh e a las questions a las quaus e's cau avisar entà la fixacion deus tèrmis. La normalizacion terminologica que's desvolòpa autorn deu *Consell Supervisor* deu TERMCAT. Entaus estudis de normalizacion, que's hè compte de tots los aspèctes, lingüistics, terminologics e sociolingüistics qui pertòcan cada cas, e qui an a véder, respectivament, dab lo sistèma de la lenga - dab lo còrpus -, dab lo sistèma nocionau deu maine d'especialitat dens lo quau e s'intègra lo tèrmi, e dab l'opinion deus especialistas e l'usatge reau deu tèrmi.

Lo prumèr aspècte que ditz que la normalizacion e deu estar escrupulosament respectuosa deu sistèma lingüistic. Las formas prepausadas com tèrmis normalizats que deven estar en adequacion dab tots los aspèctes terminologics en vistas de poder contribuir a la difusion d'un modèle lingüistic qui sia tanben adequat e valide dab totas las foncions comunicativas. Lo procediment de normalizacion terminologica e lo procediment de codificacion e de normativizacion deu lexic generau que son diferents, per'mor que parteishen d'objèctes d'estudi diferents : la normativizacion que s'ocupa de la lenga en generau, mentre qui la normalizacion e s'ocupa deus lengatges d'especialitat.

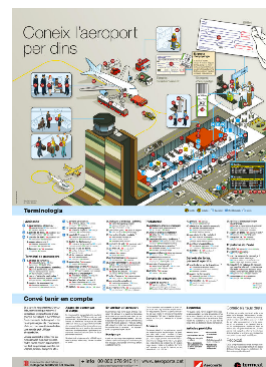
Lo TERMCAT qu'a un procediment concrèt hèra sofisticat de normalizacion : constitucion e instruccion deu dossièr de normalizacion, seleccion deus tèrmis e deus critèris, difusion deus tèrmis normalizats, etc.

Elaboracion de ressorças terminologicas

Lo TERMCAT que produseish dictionaris multilingües, vocabularis bilingües, dictionaris electronics e visuaus, lexics, triptics e afichas. Que tribalha dens los maines de la terminologia deus espòrts (dictionari generau de l'espòrt dab 12 000 entradas, dictionaris de l'esquí, de la natacion, de la vela, etc), de las industrias (dictionaris de l'electronica, deus produits quimics, etc), de l'enterpresa (dictionaris de l'assegurança, de la comptabilitat, de la comunicacion d'enterpresa, etc), de las navèras tecnologies (dictionari d'Internet, terminologia deu comèrci electronic, etc), de las sciéncias umanas e sociaus, de las sciéncias e de las tecnicas.

---

²² Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2006.

Collecion de diccionaris en linha

Cercaterm qu'ei un servici de consulta de ressorças en linha (mei de 230 000 fichas), disponible au site web www.termcat.cat. Que's pòt consultar librament la terminologia catalana de quin maine d'especialitat que sia a partir de plusors lengas. Lo servici de consulta que prepausa informacion suus critèris terminologics, metodologics e lingüistics aplicats aus tribalhs terminologics o dens la normalizacion deus neologismes en catalan. Lo TERMCAT que prepausa tanben diccionaris tematics en linha²³. A notar que mercés a la collaboracion enter lo TERMCAT e lo Grop de Lingüística Occitana (GLO, grop assessor de la Generalitat en vistas de crear un traductor automatic occitan-catalan), qu'estó hèit lo diccionari « Societat de l'informacion. Novèlas tecnologias e Internet »²⁴.

Assessorat

Lo TERMCAT que prepausa servicis d'assessorat entà la redaccion e la traduccion de tèxtes d'especialitat, entà l'elaboracion de produïts (organismes e personas que sollicitan lo

²³ Site Internet : http://www.termcat.cat/ca/Diccionaris_En_Linia/

²⁴ Disponible a l'adreça http://www.termcat.cat/ca/Diccionaris_En_Linia/

TERMCAT entà l'elaboracion de dictionaris, lexicis, thesaurus, etc), e tanben entà la localizacion de produïts informatics. Lo centre que pòt estar sollicitat entà valorizar produïts terminologics especializats o en cors d'elaboracion.

Apèrs informatics entau tribalh terminologic

Lo TERMCAT que prepausa dus apèrs tecnologics qui facilitan lo tribalh terminologic: lo GesTerm e lo GdTweb. Lo GesTerm qu'ei un gestionari de terminologia creat dab un logiciu libre e telecargader, qui pòt estar melhorat d'ua faïçon collaborativa en modificant lo còdi-hont. Lo GesTerm que facilita los principaus prètzhèits associats au tribalh terminologic: creacion de fichas terminologicas e deus dictionaris qui las contienen, mantienença de l'informacion associada a las fichas e aus dictionaris, recèrcas avançadas e generacion de bendas imprimideras. Lo GdTweb qu'ei un apèr concebut entà las personas qui collabòran dab lo TERMCAT dab localizacions fisicas diversas (terminològues e especialistas) e que permet de tribalhar via lo Web dab un programa de gestion terminologica connectat a las basas de dadas terminologicas deu Centre. Las prestacions deu GdTweb que son similaras a las deu GdT, lo gestionari de terminologia intèrna: que permet de tribalhar de cap a divers fichèrs de dadas terminologicas deu TERMCAT, en hant correccions e recèrcas segon ua ampla gama de critèris.

2.2.4 Conclusion de la visita de l'Institut d'Estudis Catalans

L'*Institut d'Estudis Catalans* qu'ei ua institucion academica prestigiosa, reconeguda peus poders publics, e qu'a ua gran reputacion scientifica au nivèu internacionau. En refusant despuish lo començament ua vision nostalgica de la lenga e de la cultura catalana, qu'a abordat la realitat deu país d'ua faïçon originau. Que prepausa **un apròchi transversau on totas las sciéncias e son au servici d'un projècte collectiu catalan**. Qu'ei ua vertadera institucion catalana, simbèu d'excel·lència scientifica e de l'influéncia de la cultura catalana capvath lo monde. La Generalitat de Catalonha que mia ua politica lingüistica de compte har, ua de las de mei de compte har entà un territòri non-sobiran, e que profieita deu dinamisme economic e culturau de la soa capitala, Barcelona, entà estèner la soa influéncia suus autes territòris catalans. Qu'ei virada de cap a l'avièner dab ua vision clara deu son projècte, deus sons mejans e deu son espaci, e que hè com un Estat sobiran. Lo rapòrt de fòrça qu'ei en favor de Catalonha, qui impausa la soa cultura, los sons mèdias, los sons estandards. La vision de l'IEC qu'ei fin finala barcelonesa ; aus membres de l'IEC que'us agrada de tractar de dialectologia, mes sovent aquò ne correspon pas a ua realitat, per'mor que s'ageish de hèits ancians. Los lingüistas qu'an purificat lo lexic e trobat un bon equilibri, dab ua vision pancatalana. La delegacion de Perpignan qu'ei sustot simbolica (qu'a totun realizat ua nomenclatura toponimica deu departament deus Pirenèus-Orientaus, e qu'organiza l'Escòla Catalana d'Estiu), las decisions que's prenen a Barcelona²⁵ : au contrari de çò qui's passa entaus bascos, suu territòri francés la politica lingüistica qu'ei pòc desenvolopada ; un projècte d'ofici public que torna regularament, mes shens escader-s'i.

La lenga qu'ei lo pialar de l'identitat e deu projècte catalan. La Generalitat qu'a creat mejans entà aver las grans institucions, segon l'exemple de las grans lengas nacionaus, e ua reconeishença internacionau. A costat de l'excel·lència scientifica de l'*Institut d'Estudis Catalans*, lo TERMCAT que testimònia d'aquera voluntat de demorar en contacte dab lo reau. Qu'a desenvolopat un metòde universau dens lo maine de la normalizacion lingüistica, dab procediments d'instruccion e produccions de gran qualitat. Que hè compte e mei qu'aquò qu'anticipa la complexitat de la demanda sociau e de l'entorn sociolingüistic deu catalan (usatge deu castelhan, pujada de l'anglés dab la mondializacion), entà'n har ua lenga virada de cap tà l'avièner.

---

²⁵ Las delegacions de Lhèida o Alacant qu'an un foncionament diferent, dab reünions regularas e projèctes autonòmes.

2.3. Euskaltzaindia – Real Academia de la Lengua Vasca

L'Academia de la Lengua Basca o oficiaument *Euskaltzaindia – Real Academia de la Lengua Vasca*, qu'ei l'institucion academica oficiau de defensa de l'*euskara* (lenga basca). Los sons objectius que son, enter autes, de s'avisar aus drets de la lenga, establ'ñ la nòrma, promòver lo son usatge, e mei generaument har-la estar apta a's tornar un mejan d'expression de la comunitat basca.

2.3.1 La lenga basca o *euskara*

Lo basco (o *euskara*) qu'ei ua lenga non-indoeuropèa parlada en França e en Espanha, sus un territòri de 20 664 km², aperat *Euskal Herria* o *Euskadi* (en basco), *Pays Basque* (francés) o *Pais Vasco* (castelhan). Lo País Basco qu'ei dividit en sèt províncias istoricas suus dus candaus deus Pirenèus, e que s'esten sus tres entitats politicoadministrativas e dus Estats de la faïçon seguenta :

- En Espanha, que compren la **Comunitat Autonòma Basca** (*Comunidad Autónoma Vasca* o *Euskal Autonomia Erkidegoa*), compausada de las províncias istoricas de Biscaia, de Gipuzkoa e d'Alava, e la **Comunitat Forau de Navarra**. Las duas Comunitats que son donc duas regions autonòmas diferentas e desseparadas.
- En França, lo territòri basco qu'ei ua partida deu **departament deus Pirenèus-Atlantics**, dab las províncias istoricas de Labord, de Baisha-Navarra e de Sola.

Lo País Basco qu'a ua populacion de 2 900 000 abitants, dont 700 000 bascofònes (un 25 % de la populacion), qui viven dens un contèxte sociolingüistic dominat sia peu francés au nòrd, sia peu castelhan au sud. L'espaci lingüistic, sus tres entitats politicoadministrativas e dus Estats, que presenta situacion contrastadas :

- en territòri espanhòu : lo 24 % deus bascos que son bascofònes, dab diferéncias segon las regions ; que forman lo 44 % deus abitants de Gipuzkoa, lo 17 % deus de Biscaia, lo 10 % deus de Navarra, e solament lo 7 % en Alava. Dab mei de 600 000 locutors per 2,6 milions abitants, qu'ei ua lenga minoritària suu son territòri.

- en territòri francés : los locutors que representan quasi 70 000 personas sus 250 000 abitants.

Qu'ei lo sol isolat lingüistic en Euròpa (n'a pas nada parentat dab nada auta lenga), e los scientificos que's pausan tostemp la question de la soa origina e la soa classificacion lingüistica. La màger part que s'acòrdan entà díser que vien d'un ancian substrat d'Euròpa occidentau : que seré atau la lenga mei vielha d'Euròpa, qu'auré las soas originas au Neolitic, abans l'arribada deus indoeuropèus. S'ua gran part deu son vocabulari ei d'origina estrangèra (latin, occitan, castelhan, francés, etc), lo basco qu'a la particularitat d'estar ua lenga aglutinanta, dab ua gramatica complèxa, e qu'a declinasons. La lenga qu'ei constituïda d'un continúum de sèt dialèctes e, despuish 1968, d'ua lenga unificada, l'*euskara batua*. Aquesta qu'ei estada adoptada entà dauvuas foncions sociaus, sustot en territòri espanhòu : que constitueish l'estandard de l'administracion publica, deus mèdias (dont la television) e de l'ensenhament. Lo *batua* estat hargat a partir deus dialèctes centraus deu basco, qu'ei a díser lo gipuzkoan, lo haut-navarrés, e (per ua mendre part) lo labordin. Que demoran quauquas resisténcias en Biscaia e en Sola, car los dialèctes e i son hèra hòrts, e los lors locutors que's senteishen estremats per las causidas deu *batua*. Atau dongas, lo basco unificat, majoritari, que coexisteish dab formas dialectaus.

A despieit deus progrès deu basco dens la Comunitat Autonòma Basca, lo castelhan e lo francés que demoran hèra majoritaris : un quart deus adultes que saben parlar l'*euskara* e pòcs que'u saben escrïver. L'emplec de la lenga que creish dens l'administracion autonòma e las escòlas, mes lo son usatge que demora baish dens las enterpresas e los establiments publics.

2.3.2 Reconeishença publica e dinamisme sociolingüistic

En Espanha, los drets de la lenga basca que son recents e ligats au moviment nacionalista basco e a l'istòria politica. Que podem trobar las prumèras expressions d'aqueth nacionalisme dens los fòrs, las libertats locaus de las províncias bascas respectadas peu rei de Castilha (drets particulars, franquetas, exempcions fiscaus, poder de las assembladas locaus, etc). Aqueths fòrs qu'estón abrogats au darrèr de las divèrsas guèrras carlistas (enter 1833 e 1876) e lo moviment nacionalista basco que voló en prumèras obtiéner lo lor restabliment. Lo Partit nacionalista basco qu'estó fondat en 1898 ; pendent aqueth periòde que's creèn lo mot *Euskadi* (« patria basca »), lo drapèu e ua part deu vocabulari politic en *euskara*, e un sarròt de prenombs bascos. Pendent la guèrra civila (1936-1939), la Republica que reconegó ua region basca autonòma.

La victòria deu franquisme qu'estó seguida d'un periòde de repression : l'usatge de la lenga

qu'estó enebit, los noms bascos suprimits de la toponimia, etc. Lo moviment autonomista basco que passè tà la clandestinitat, e en 1959 qu'aparescò l'ETA (*Euskadi ta Askatasuna*, « País Basco e Libertat »), ua organizacion militar separata qui reïvinda l'independéncia de las províncias bascas per la violéncia e lo terrorisme. Pendent 40 ans, los atemptats e los assassinats politics (jornalistas, personalitats politics, militars, etc) de l'ETA que hasón mei de 1 000 morts. Lo climat de violéncia politica qu'arribè suu territòri francés, dab *Iparrerriak* e lo GAL. La democracia qu'estó restablida au darrèr de la mort de Franco escaduda en 1975 : en 1979, **l'estatut d'autonomia de la Comunitat Autonòma Basca** qu'estó signat, puish en 1982 qu'estó aprovat lo de la **Comunitat Forau de Navarra**.

La Constitucion espanhòla de 1978 que reconeish las lengas dens l'encastre deus estatuts d'autonomia :

Article 3

« 1- Lo castelhan qu'ei la lenga espanhòla oficiau de l'Estat. Tots los espanhòus qu'an lo dever de la conéisher e lo dret de l'emplegar.
2- Las autas lengas espanhòlas que seràn tanben oficials dens las lors Comunitats Autonòmas respectivas en acòrd dab los lors Estatuts.
3- La riquesa de las diferentas modalitats lingüísticas d'Espanha qu'ei un patrimòni culturau qui harà l'objècte d'un respècte e d'ua proteccion particulara. »

L'estatut d'autonomia de la Comunitat Autonòma Basca (1979) que ditz lo caractèr oficiau de l'*euskara*. Lo castelhan qu'ei obligatòri, e lo basco qu'ei autorizat :

Article 6

« L'*euskara*, lenga pròpia deu pòble basco, que gaudirà, com lo castelhan, de l'estatut de lenga oficiau en Euskadi, e tots los abitants qu'an lo dret de conéisher e d'emplegar entrans las duas lengas. »

L'estatut d'autonomia de la Comunitat Forau de Navarra (1982) que reconeish ua oficialitat parciau deu basco :

Article 9

« Lo castelhan qu'ei la lenga oficiau de Navarra. Lo basco qu'aurà tanben l'estatut de lenga oficiau dens las zònas bascofònas de Navarra. »

En 1982, lo Parlament basco que votè la **lei fundamentau sus la normalizacion de l'usatge de l'euskara**, qui desvolòpa la politica lingüistica en tres èishs : administracion, mèdias e ensenhament.

Article 2

« La lenga pròpia deu País Basco qu'ei l'euskara. »

Article 3

« Las lengas oficials dens la Comunitat Autonòma deu País Basco que son l'euskara e lo castelhan. »

Article 4

« Los poders publics que vederàn qu'arrés ne sia pas discriminat per'mor de la lenga dens la Comunitat Autonòma deu País Basco e qu'adoptaràn entad aquò las mesuras apropiadas. »

L'usatge de l'euskara dens l'Administracion publica qu'ei definit dens la lei fundamentau de normalizacion de l'usatge de l'euskara : lo monde qu'an lo dret d'empregar lo castelhan o lo basco dab l'Administracion publica de la Comunitat Autonòma. Entad aquò, l'Institut basco d'Administracion que forma foncionaris bilingües e que s'avisau au contiengut e a la forma deus examens ; au contacte deu public, los servicis n'an pas sovent lo parat d'utilizar lo basco, mes la comunicacion oficiala qu'ei quasi sistematicament bilingüe. La Lei de la foncion publica deu País Basco (1989) qu'ahorteish e qu'enquadra l'usatge de l'euskara dens l'Administracion (recrutament, nivèu de lenga deus foncionaris).

Au nivèu de las institucions lingüisticas, **l'Academia Reiau de la Lenga Basca (Euskaltzaindia)** qu'ei reconeguda oficialment per un decret reiau de 1976. Creat en 2007, **l'Institut basco Etxepare** qu'a per tòca la promocion, la difusion e l'expansion a l'exterior de la comunitat autonòma basca de la lenga e de la cultura basca.

2.3.2.1 En Euskadi (Govèrn basco)

La lei ne preved pas disposicions especificas tà çò qui ei de l'usatge de las lengas au Parlament, mes los deputats qu'emplegan l'ua o l'auta com ac desiran (qu'existeish un sistèma de traduccion simultanèa). Los actes oficials o las deliberacions que son hèits dens las duas lengas. Dens lo maine de la justícia, l'Administracion que deu respòner dens la lenga qui

l'usatgèr a emplegat. Lo Serviçi oficiau deus traductors qu'ei oficiaument responsable de l'interpretariat, de las traduccions e de l'estudi terminologic juridicoadministratiu.

L'ensenhament de la lenga qu'ei previst dens La lei fundamentau de normalizacion de l'usatge de l'*euskara* (1982) : cada escolan qu'a dret a un ensenhament autan en basco com en castelhan. Lo Parlament e lo Govèrn que s'engatjan a generalizar progressivament l'auhèrta bilingua. A la fin deu cursus segondari, cada escolan que deu poder exprimi's autan plan en basco com en castelhan « *com veïcule normau d'expression, autan dens las activitats intèrnas e extèrnas com dens los actes e documents administratius* ». Las Universitats que deven garantir lo dret d'estudiar en *euskara*.

Lo Govèrn basco que deu « promòver l'usatge preferenciau de l'*euskara* dens los mèdias de la Comunitat Autonòma » (lei fundamentau de normalizacion de l'usatge de l'*euskara*, article 23) e incitar a la normalizacion lingüistica sus RTVE (radiotelevision espanhòla). Sheis ràdios que difusan ua programacion en lenga basca. Despuish 1983, qu'existèish ua television regionau qui n'emèt pas qu'en basco (ETB, *Euskal Telebista*). Lo Govèrn qu'encoratja l'usatge deu basco dens las salas de cinèma (doblatge en *euskara*, sostitolatge, promocion de las versions dobladas e sostitoladas).

La senhaletica rotèra qu'ei bilingua e lo Govèrn qu'a lo dever d'encoratjar l'usatge de l'*euskara* dens los encastres comerciau, culturau, associatiu, etc. Le bilingüisme basco-castelhan n'ei pas enqüèra generalizat, lo castelhan que demora dominant.

En 2003, lo Govèrn basco que hasó votar la lei relativa a l'estatut deus consumidors e deus usatgèrs : l'usatgèr que pòt recèber informacions sus un ben o un servici en castelhan o en *euskara*. Que pòt tanben utilizar l'*euskara* dens las soas relacions dab las enterpresas o los establiments de l'encastre territorial de la Comunitat Autonòma. Los contractes, dab las condicions generaus, que deven estar bilingües. Un decret de 2008 qu'impausa a las grans enterpresas (mei de 15 salariats, sia 2 000 enterpresas sus un totau de 31 000) de poder respòner en basco : aquò qu'a entraînat ua polemica e lo maucontentèr deu patronat basco per'mor deu còst e de las dificultats de la mesa en practica. La legislacion que pertòca los tres capdulhs provinciaus bascos e las municipalitats de mei deu 33 % de bascofònes. En realitat, las grans enterpresas de la Comunitat Autonòma qu'an ua comunicacion bilingua (afichas, brocaduras, catalògues), mes qu'an hrèita de personau bilingüe.

2.3.2.2 En Navarra

Los drets lingüistics dens la Comunitat Forau de Navarra que son diferents, e sustot mensh importants. La **Lei organica 13/1982 deu 10 d'aost suu restabliment e l'amelhorança deu regime forau de Navarra** que reconeish la cooficialitat basca :

Article 9

« 1- Lo castelhan qu'ei la lenga oficiau de Navarra.

2- Lo basco qu'a tanben un estatut de lenga oficiau dens las zònas bascofònas de Navarra. »

Aquera restriccion (« dens las zònas bascofònas de Navarra ») que s'apren a la copadura lingüistica de la region, dab los bascofònes (un 10 % deus navarrés) au nòrd e las regions qui ne son pas dens l'airau lingüistic deu basco, au centre e au sud. Los decrets votats pendent las annadas 80 qu'an definit drets territorializats, dab tres nivèus :

- en zòna bascofòna : lo monde que pòden comunicar en basco dab l'Administracion, e tanben dens los procès. Los documents oficiaus que son bilingües. Los toponimes (a l'excepcion deus toponimes castelhans) que son en basco. Entà dauvuns pòstes de l'Administracion, la coneishença deu basco qu'ei obligatòria. Los escolans que deven aver lo medish nivèu en basco e en castelhan (entrams los dus que son obligatòris). Totasvetz, lo castelhan que demora important dens la vita sociu e economica.
- en zòna mixta : lo monde que pòden comunicar en basco dab l'Administracion. Qu'ei ensenhat segon la demanda e la toponimia que pòt estar bilingua.
- en zòna non-bascofòna : lo monde qu'an lo dret d'entercalhar l'Administracion en basco, mes los foncionaris que pòden demandar ua traduccion. Ne i a pas nat ensenhament en basco, a despart de las *ikastolas* (escòlas immersivas privadas qui an un acòrd dab l'Administracion forau).

La Comunitat Forau de Navarra qu'a tanben institucions lingüisticas : l'Escòla Oficiau de las Lengas de Pampalona (qui forma los interpretès), lo Conselh Navarrés de l'*euskara* (organisme consultatiu entà la normalizacion lingüistica e la promocion de l'*euskara*), la Comission deu Bilingüisme.

Los drets lingüistics dens l'ensenhament tanben que son diferents segon las zònas lingüisticas, dab modèles lingüistics d'ensenhament qui precisan la lenga de l'ensenhament totau o parciau e la lenga com matèria en si. Lo modèl D qu'ei sancerament en *euskara*, sonqu'entà

l'ensenhament deu castelhan. Lo modèl G qu'ei sancèrament en castelhan, shens ensehament de l'*euskara*. Los autes modèles que son modèles intermediaris. L'aplicacion deus diferents modèles que depend de la zòna lingüística. De faïçon generau, los parents que pòden causir la lenga d'ensenhament deus mainatges (en *ikastola* entà la zòna non-bascofòna), mes la dusau lenga oficiau qu'ei obligatòria. L'*euskara* qu'ei reconegut a l'Universitat de Navarra e dens la soa Administracion.

L'Administracion navarresa qu'a lo dever d'encoratjar la preséncia de la lenga dens los mèdias publics e privats. Que i a un quotidian (*Egunkaria*), ua television (*Euskal Telebista*), dus setmanèrs, etc.

2.3.3 Descripcion d'*Euskaltzaindia* – Academia Reiau de la Lengua Basca

L'Academia de la Lengua Basca qu'ei l'institucion academica oficiau de defensa de l'*euskara* o lenga basca. Que mia recèrcas sus la lenga, que s'avisas aus drets d'aquesta e que'n fixa las nòrmas d'usatge. La soa denominacion oficiau qu'ei *Euskaltzaindia – Real Academia de la Lengua Vasca*. L'airau lingüistic deu basco que s'esten sus tres divisions administrativas dens dus país : en Reiaume d'Espanha, la Comunitat Autonòma d'Euskadi e lo Comunitat Forau de Navarra ; dens la Republica francesa, ua part deu departament deus Pirenèus-Atlantics.

Qu'ei reconeguda oficiaument :

- dens lo **Reiaume d'Espanha** peu decret reiau 573/1976 deu 26 de heurèr, qui reconeish l'Academia de la Lengua Basca dab la denominacion d'*Academia Reiau de la Lengua Basca*. Que ditz l'autoritat de l'Academia, dens lo maine de l'estudi de l'*euskara* e entà las decisions qui'u pertòcan, suu territòri de las províncias d'Alava, Gipuzkoa, Navarra e Biscaia, e que defineish los sons principis de foncionament e las soas instàncias (amassada plenària, un conselh de governament, nominacion deus academicians, etc). Aquestes estatuts qu'estón modificats per un decret reiau (750/2006) deu 16 de junh 2006, dab la creacion de la categoria deus academicians emerits ;
- dens la **Comunitat Autonòma Basca** per la lei fundamentau sus l'usatge de l'*euskara*²⁶ (lei 10/1982 deu 24 de heurèr) ;

---

²⁶ Article 10 : « (...) se i a conflicte enter las societats locals e lo Govèrn au subjècte de las nomenclaturas oficiaus (...) lo Govèrn

- dens la **Comunitat Forau de Navarra**, peu decret forau 338/1990 deu 20 de deceme sus la toponimia e las denominacions oficiaus²⁷.
- En **territòri francés**, ne i a pas nat tèxte oficiau. Lo procèssus de reconeishença que comencè a las prumerias de las annadas 1990 : *Euskaltzaindia* qu'estó recebuda peu Conselh Generau deus Pirenèus-Atlantics (1993) e qu'ei un establiment reconegut d'utilitat publica en França²⁸ (1995). La soa autoritat scientifica qu'ei reconeguda per l'Ofici Public de la Lengua Basca.

Mercés a l'estatut d'autonomia, qu'ei reconeguda peu Govern autonòme basco, lo de Navarra e las tres Deputacions Foraus tà çò qui ei deu sistèma educatiu e los bulletins oficiaus, e qu'ei tanben reconeguda per l'Ofici Public de la Lengua Basca, las *ikastolas*, la majoritat deus escrivans, deus jornalistas, deus ensenhaires, etc.

2.3.3.1 Istòria

Euskaltzaindia qu'estó creada pendent lo periòde de la Renavida basca qui avè proclamat lo basco hauta valor culturau a defènder. Mei d'ua personalitat deu sègle XIX^{au} qu'avè demandat la creacion d'ua Academia de defensa de la lenga. La Deputacion de Biscaia qu'entinoè la prumèra iniciativa dab aquera tòca, juntada per las autas Deputacions bascas deu Reiaume d'Espanha. Los estatuts qu'estón hargats e aprovats per las quate deputacions en 1919, e adaptats mei d'un còp segon los contèxtes lingüistics e culturaus (1954, 1972, 1976). Pendent lo prumèr periòde, *Euskaltzaindia* que's consacrè a hargar **lo projècte fondator de creacion d'ua lenga basca unificada** (tèxte definitiu en 1922). Que comencè per estudiar la lenga, mercés aus tribalhs d'Azkue (*Morfologia basca*, 1923-1934) e a enquèstas hèitas auprès de bascofònes. Lo periòde qui precedí la Guèrra civila qu'a vist a aparèisher la revista *Euskara*. Au darrèr de la Guèrra civila, l'Academia qu'estó enebida, puish a comptar de las annadas 50, pòc a pòc que podó tornar tà las soas activitats. Los sons estatuts qu'estón arrehèits, e navèths membres titulars elejuts. Qu'organizè encontres e congrès obèrts au public (prumèr congrès d'Arantzazu, 1956).

Las annadas 60 que veden l'introduccion de la lenga basca dens l'educacion mercés a

---

basco que decideish, apuish consulta de l'Academia Reiau de la Lengua Basca.(...). »

²⁷ Preamble : « La designacion deus toponimes qu'ei de la responsabilitat deu Govern de Navarra, apuish avis de l'Academia Reiau de la Lengua Vasca – *Euskaltzaindia* qui deurà rènder comptes au Parlament de Navarra. »

²⁸ La **Reconeishença d'Utilitat Publica (RUP)** qu'ei un procèssus de dret francés peu quau l'Etat e reconeish un caractèr d'utilitat publica a ua associacion o ua fondacion qui a ua mission d'interès generau (dens los maines filantropic, social, sanitari, educatiu, scientific e culturau) e critèris d'estructuracion (estatuts, nombre d'aderents). La demanda qu'ei gerida peu Ministèri de l'Interior, mes l'utilitat publica que la reconeish lo Conselh d'Etat per decret. La RUP que balha avantatges especifics a l'estructura, per exemple la possibilitat de recèber donacions o lèishs.

iniciativas privadas (*ikastolas*), l'arrenavida de la premsa en basco e los prumèrs ensais d'alfabetizaciòn en *euskara* deus adultes. Dens las annadas 60 tanben, l'evoluciòn de la demanda sociu que mia a la constitucion d'ua gramatica normativa. Lo Congrès d'Arantzazu (1968) que n'establí las règlas de basa : unificaciòn de l'ortografia, deu lexic e de la morfologia (declinasons, conjugasons). Mei tard, que i aurà la sintaxi. Lo debat provocat per la radicalitat d'aqueras orientacions ne hasó pas empach a la lor difusiòn dens los demieis de l'ensenhament, deus mèdias e de l'Administraciòn au moment de la creaciòn de la Comunitat Autonòma d'Euskadi (1979) e de la Comunitat Forau de Navarra (1982). A l'òra d'ara, *Euskaltzaindia* qu'a convencions de finançament dab los Govèrns autonòmes deu País Basco e de Navarra, las tres Deputacions, lo Ministèri de l'Educaciòn e de la Cultura espanhòu, lo Conselh Generau deus Pirenèus-Atlantics e uas quantas comunas deu País Basco francés.

2.3.3.2 Lo foncionament

Lo sedença d'*Euskaltzaindia* qu'ei a Bilbao e que i a delegacions regionaus a Baiona, Sent Sebastian, Pampalona e Vitoria-Gasteiz.

L'objècte d'*Euskaltzaindia* qu'ei d'estar l'« institucion academica oficiu de defensa e de promociòn de l'*euskara*. Que mia recèrcas, que s'avisas aus drets de la lenga e que n'estableish la nòrma d'usatge. Que s'avisas **au còrpus e a l'estatut** de la lenga. »

« Article 1 : la finalitat d'aquesta institucion qu'ei de defénder la lenga basca, de la promòver en medish temps seus plans filologic e sociu. »

Article 2 : segon entrans aquestas duas disposicions, l'Academia qu'a duas grans seccions, l'ua filologica e l'auta tutelara. Los membres que pòden apartiéner a entrans las duas. »

(...) Article 6 : l'Academia que s'i harà a crear ua lenga literària unificada au nivèu deu lexic, de la sintaxi e de la grafia. Aquesta lenga que's deu desvolopar a partir de la riquessa de tots los dialèctes, afin que los bascos ajan ua lenga literària comuna. »

Tà çò qui ei de l'organizaciòn, *Euskaltzaindia* qu'a un burèu (president, vice-president, secretari, dinerèr), dus directors (departament estudis e recèrca, departament defensa e promociòn). Las amassadas plenàrias que's tienen un còp per mes. Que i a 24 academicians titulars, academicians onoraris, e un nombre indeterminat de membres correspondents. Sols los membres titulars qu'an ua votz deliberativa entà l'eleccion d'un membre navèth e lo renovelament.

Euskaltzaindia, en suber de las soas **duas seccions** - filologica e tutelara (los membres que poden har partida d'entrams las duas) –, que compta **sheis comissions** de tribalh :

- **lexicografia** : creacion d'un dictionari generau basco (qui amasse lo patrimòni lexicau basco e lo vocabulari de la lenga unificada) ;
- **gramatica** ;
- **atlas lingüistic** : enquèsta dialectologica sus 145 punts geografics bascos ;
- **onomastica** : recèrcas qu'an per tòca l'unificacion de la toponimia ;
- **literatura** ;
- **fonologia e fonetica** : observacion de la practica orau de la lenga.

Las preconizacions d'*Euskaltzaindia* (lexic, gramatica, onomastica, etc) que's pòden consultar sus l'Internet, mercés au servici JAGONET²⁹. JAGONET que permet de tractar las demandas.

Euskaltzaindia que collabòra dab l'Universitat deu País Basco entà autrejear lo prèmi *Koldo Mitxelena* per las tèsis hèitas en basco.

2.3.3.3 La seccion filologica :

La seccion filologica que gavida mei d'un gran projècte :

Lo Dictionari Generau Basco (*Orotariko Euskal Hiztegia*)

Qu'amassa tots los tèrmis de la tradicion escriuta (manuscrita o imprimida), quau que sia la lor origina, anciana o modèrna, populara o sapienta, correnta o desaparecuda, de tots los dialèctes. La soa tòca qu'ei d'arrecaptar e de sistematizar lo patrimòni lexicau basco de cada epòca e de tots los dialèctes. Òbra descriptiva e shens que normativa, que contien dadas geograficas e istoricas e que s'apea sus exemples tirats d'autors de la literatura basca.

- dens un primèr temps : despulhament sistematic deus escriuts ancians (inscripcions aquitanas e vasconas, documentacion medievau) e deus autors de la literatura imprimida en basco enter 1545 e 1970. Qu'ei lo tribalh deus cercaires de la comission lexicografia.
- dens un segond temps: las dadas enregistradas que son estudiadas e classadas cronologicament despuish la primèra atestacion, e geograficament (per dialècte). Los

---

²⁹ Site internet : <http://www.euskaltzaindia.net/jagonet>

exemples que son balhats dab un contèxte qui'n prepausa la definicion, e dab lo nom deu lor autor.

- Cada entrada qu'amassa las varietats dialectaus dont los espacis e son mercats per siglas enter parentèsis, dens las quaus e son citats tanben los lexicografes qui an recuelhut lo mot anteriorament. La fin de l'article que horneish d'autas endicas (sinonimes, antonimes, etc).
- dens un tresau temps : après relectura e correccion, l'obratge qu'ei imprimit per ua enterpresa d'edicion de Bilbao. L'equipa deu diccionari que's compausa de ueit cercaires a temps sancer e que tribalha dens los locaux de l'Academia a Sant Sebastian.

Lo diccionari unificat

Au ras de l'elaboracion deu Diccionari Generau Basco, ua comission que selecciona las dadas segon critèris taus com la recurrència, la lor necessitat dens lo lengatge corrent e la lor febla variacion dialectau. Aquò afin que la comission « basco estandard » (*euskara batua*) e causesca la forma normativa (ortografia e accepcions divèrsas) e la prepausa a l'Academia en tienguda plenària.

La tòca d'aqueth tribalh qu'ei d'aver un diccionari normatiu qui assegure l'unitat de la lenga dejà unificada en matèria d'ortografia e de morfologia nominau e verbau.

Atlas lingüistic

Qu'ei un projècte entinoat per *Euskaltzaindia* au miei de las annadas 80, dab lo sostien d'unitats scientificas deu CNRS. Qu'ei un utís de tribalh entà estudiar quin ua lenga e càmbia segon l'espaci, com totas las lengas (l'*Atlas lingüistic de França* qu'estó editat en 1907).

Las soas especificitats tecnicas e metodologicas que son las seguentas :

- un hialat de punts d'enquèsta sarrats (145 punts, dont 45 au País basco francés) ;
- un questionari melhorat (quasi 3 000 questions, dont mei d'ua e pertòca la morfologia e la sintaxi, e shens que lo lexic sol) ;
- l'enquèsta qu'estó apregondida entà recuelher shens que mots isolats, mes arribar tà un sens mei ric (complements semantics, metafòras, arrepoèrs, recits) ;
- totas las enquèstas qu'estón enregistradas dab un magnetofòne ;
- informatizacion, cartografia numerizada deu projècte.

Lo resultat qu'ei estat publicat en libe e en CD-ROM. Mercés a l'informatizacion, los indèx que completan las recèrcas entà un public scientific.

La Gramatica Basca

La Comission Onomastica

La comission encargada de la prumèra lista de las comunas bascas qu'ei devienguda la Comission Onomastica. Qu'a passat de l'estudi deus noms de lòcs, ligat a l'estudi de las entitats de poblament, a l'estudi deus autes maines de l'onomastica, los deus noms de personas, deus prenom e deus noms.

- tà çò qui ei deus toponimes : los tribalhs de la comission qu'an un ròtle de conselh e de sostien aus tribalhs de toponimia. La nomenclatura de las entitats de poblament, comunas, municipalitats de Navarra e de la Comunitat Autonòma Basca, qu'ei, segon la lei, de la competència de l'Academia Reiau de la Lengua Basca com organe consultatiu oficiau. Las collectivitats locaus que deven aver l'assentiment de l'Academia. Sovent, las comunas que sollicitan l'Academia entaus noms de carrèras : en aqueth cas, que hè lo tribalh la comission. En 1998, qu'aviè l'estudi e la revision de la lista deus noms de Sola, e en 1999 de la deu País Basco francés. Dens las annadas 90, qu'oficializè la microtoponimia de la Comunitat Autonòma deu País Basco, dab la realizacion d'ua mapa 1/25 000^{au}.
- L'assessorat que's limita aus estudis de toponimia, aus tribalhs utiles a la normalizacion deus noms de carrèras e a la microtoponimia de las comunas estudiadas. Aquesta comission qu'a normalizat las darrèras mapas de Biscaia, deu son hialat rotèr, etc.
- tà çò qui ei de l'onomastica deus noms de personas : qu'ei un deus grans maines de tribalh de la comission. La legislacion actuau qu'autoriza l'emplec d'un prenom basco (Espanha, França) e l'ortografia basca deus noms (en Espanha solament). La comission que publica regularament ua lista deus prenom bascos (*Euskal Izendegia*) despuish l'Edat Mejana. Dab ua demanda creishenta de las parts de monde qui volèn oficializar lo lor nom, l'Academia que miè un tribalh deus longs, dus cercaires que s'i hasón pendent dus ans a hargar un còrpus ortografic de 10 000 noms.
- entà l'exonomastica : en 2009, *Euskaltzaindia* qu'aprovè la nòrma basca entaus noms russes, bulgars, ucraïnians... qu'ei a díser en lengas qui s'escriven dab l'alfabet cirillic.
- entà l'exotoponimia : aquesta soscomission que deu establir las formas corrèctas deus

noms non-bascos, que sian de lòcs o de personas. Qu'a arrevirat los noms deus departaments francés e de las províncias deu Reiaume d'Espanha. Que son estats estandardizats tanben los noms deus Estats deu monde, deus lors poblants, de las lors capitalas, e los noms de las lors lengas oficiaus. Que s'i a hargat critèris de transliteracion deu latin e deu grèc.

- publicacion : *Lista deus prenomas bascos* (1972, 1977, 1983), *Lista de las comunas deu País Basco* (1979), *Lista de las localitats de la Comunitat Autonòma deu País Basco* (1986), *Lista de las localitats de Navarra* (1990), *Onomasticon Vasconiae*.

La comission de literatura

Duas soscomissions que s'interèssan a la literatura basca. L'ua qu'ei especializada en literatura orau (contes, cançons, arreoèrs, bertsolarisme, etc). Qu'organiza encontres dab cercaires e universitaris internacionaus sus subjèctes précis, taus com la transmission orau de las cançons, la paremiologia, las variantas de contes... Los actes que son publicats dens la revista *Euskara*.

L'auta soscomission que s'apèra « recèrca literària ». Qu'a dus objectius :

- hargar un « tractat d'estilistica » qui amasse e explique lo vocabulari de la critica literària aus estudiants deu segondari e de l'Universitat.
- organizar congrès e encontres entaus aniversaris de neishença o de decès d'escrivans de lenga basca.

Euskaltzaindia qu'organiza prèmis literaris dab la fondacion *Bizkaia Kutxa* : roman, teatre, poesia e ensais. Que participa a encontres literaris, salons deu libe...

2.3.3.4 La seccion de sauvaguarda :

La seccion de sauvaguarda que protegeish e qu'apara la lenga. Que compta duas comissions : còrpus e promocion.

- **comission deu còrpus** : que's deu avisar a la qualitat deu còrpus deu basco. La comission que prepara lo libe *Hitz-ordena. Erabilera estrategikoa*. Lo grop de tribalh deus dialèctes que tribalha de cap au projècte *Euskalkietaltik euskara batura : nola osatu Hiztegi Batua* (deus dialèctes au basco unificat : contribucion au Diccionari

Unificat).

- **comission de la promocion** : que s'ocupa de l'estatut de la lenga. Per exemple, qu'organizè conferéncias a Bilbao, en 2008, a las XIII^{aus} jornadas de sauva guarda, suu tèma *Euskara, kontsumoa eta hizkuntza* (*euskara*, consomacion e lenga). Que pòrta lo Projècte Joanes Etxeberri (istòria socialu deu País Basco) : aqueste qu'estudia los mòdes de vita e lo caractèr pròpi deus bascos au temps quan las societats e parlavan lo basco e qui las autas lengas èran en contacte dab eth. Qu'ei un estudi qui s'apea sus la lingüística, la sociologia e l'istoriografia. En 2009, l'Academia que creè ua comission de seguit d'aqueth projècte. Que's constitueish de duas basas de dadas : la bibliografia e los tèxtes, qui balharàn dadas sociolingüísticas.

2.3.3.5 Los servicis de l'institucion

Euskaltzaindia que desvolòpa la soa activitat dab las soas comissions e grops de tribalh. Los servicis administratius e de l'infraestructura que s'encargan d'organizar e de gerir los resultats de las recèrcas. La coordinacion deus tribalhs d'infraestructura que's hè a la sedença d'*Euskaltzaindia* a Bilbao mercés aus servicis de publicacion, de venta e de distribucion, d'informatica, de premsa e de comunicacion, de comptabilitat, de coordinacion de las comissions e de la bibliotèca Azkue. Lo Comitè de Direccion qu'a la soa sedença a Bilbao. Entà assegurar un servici de proximitat dab las institucions, las associacions e los particulars, *Euskaltzaindia* qu'a delegacions dens las autas capitalas deu País Basco : Baiona, Sent Sebastian, Vitoria-Gasteiz e Pampalona.

Bibliotèca Azkue

La bibliotèca que deu arrecaptar e organizar los libes, las revistas e tots los documents e botà'us a la disposicion deus cercaires. En 2009, trenta obratges qu'estón publicats.

Servici de venta de las publicacions

Per la màger part, la distribucion e la venta de las publicacions d'*Euskaltzaindia* qu'ei assegurada per distributors. Que i a un sistèma entà las nòrmas de l'Academia e de la publicacion de la revista *Euskara*. Plusors publicacions d'*Euskaltzaindia* que's pòden consultar suu site Web de l'Academia, www.euskaltzaindia.net

Comission de las tecnologies de l'informacion e de la comunicacion

Los sons dus principaus objectius que son la difusion deus continguts de l'Academia dens la

societat, e l'actualizacion e l'estructuracion permanenta deus tèxtes.

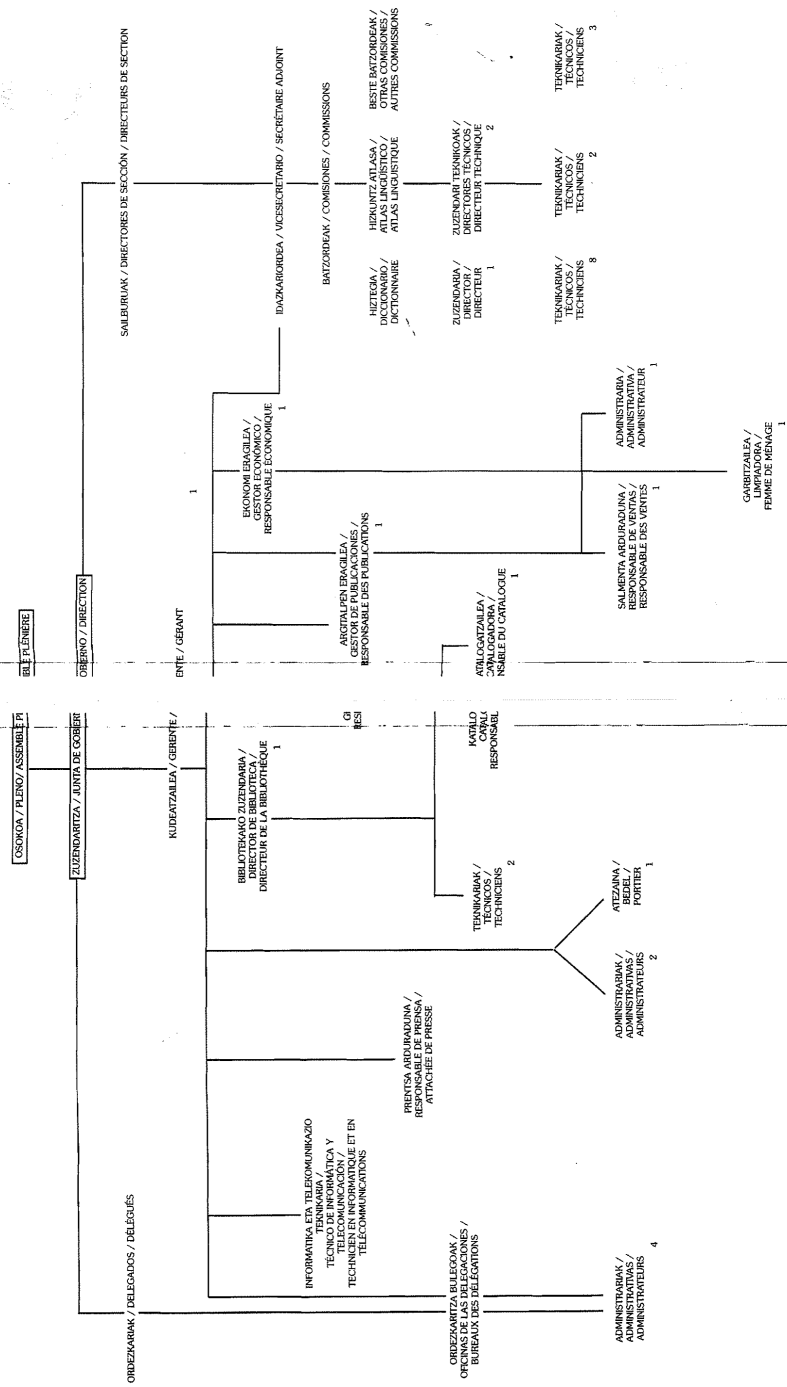
Administracions e institucions

Euskaltzaindia qu'a signat convencions de collaboracion dab las administracions publicas, las institucions, los mèdias e las associacions :

- Govèrn basco e Conselhs Generaus d'Alava, de Biscaia e de Gipuzkoa, Govèrn de Navarra ;
- Administracion centrau d'Espanha, Administracion publica de Pau, comunas ;
- UZEI ;
- Universitat deu País Basco ;
- Euskaltel ;
- EITB (television publica basca) : convencion entà las preconizacions, mercés au servici JAGONET, e observatòri lingüistic.

E U S K A L T

Z A I N D I A

2.3.4 La gestion de la terminologia

Au contra de Catalonha, los bascos n'an pas creat un organe *ad hoc* entà gerir la terminologia. La gestion terminologica basca que's hè au sen deu Govèrn basco, dens l'encastre d'ua politica publica pròpia, qui s'apea sus un operator tecnic lingüistic, UZEI (véder 2.3.4.2).

2.3.4.1 Au nivèu deu Govèrn basco :

En 1998, lo « Conselh Consultatiu de la Lengua Basca » que valida lo « plan generau de promocion de la lenga basca » (ratificat peu Parlament basco) qui considèra dus aspèctes : lo còrpus e l'estatut de la lenga. Qu'ei prevista ua part terminologica dab dus èishs :

- creacion d'ua **banca publica terminologica** : en 2001, la basa EUSKALTERM, hargada per UZEI, que vad publica.
- creacion de la **comission terminologia** : qu'ei un organe deu Conselh Assessor de la Lengua Basca deu Govèrn d'Euskadi (qui coordina las activitats de las institucions tà çò qui ei de la normalizacion). Qu'ei compausada d'academicians (*Euskaltzaindia*), de professionaus d'UZEI, de representants deu Govèrn, d'expèrts e d'universitaris. Aquesta comission que validè ua metodologia de tribalh, dab un guida creat per UZEI e un diccionari de la terminologia. Los tribalhs aviats per la comission que son pagats au 70 % peu Ministèri de la politica lingüistica e au 30 % per l'IVAP (organe deu Govèrn competent entà la terminologia juridica e administrativa, servici oficiau de traduccion en basco deu Govèrn d'Euskadi). La comission que hè ua crida d'auhèrtas entaus tribalhs, dab objectius detalhats : UZEI qu'ei la sola estructura qui posca respóner tecnicament e qu'a un contracte de quate ans. Ua comission tecnica que valida los diccionaris a un prumèr nivèu, la comission de terminologia que hè la validacion definitiva.

La metodologia de la terminologia (activitat 2003-2005) :

Lo procediment de terminologia que's hè dens l'encastre d'un programa qui estableish las prioritats de tribalh, los maines pertocats e la metodologia emplegada. Per exemple, entau programa 2003-2005, los maines prioritaris qui son establits que son l'ensenhament (particularament la formacion professionau e l'Universitat) e lo paisatge lingüistic (panèus publics, afichas publicas, etiquetas de produits e los menus deus restaurants).

La comission que defineish critèris objectius entà acceptar, refusar o crear tèrmi navèths e mantiéner la coeréncia deu tribalh. Que deu en prumèras destriar plusors nivèus en maines tematics :

- sciéncias e tecnologies (electronica, biotecnologia, etc),
- terminologia tradicionau (pesca, agricultura, etc),
- terminologia deu lengatge comun (crompas, harda, etc),
- administracion e dret (tractament especific, dab la complicacion deus contèxtes, espanhòu o francés).

Lo tèrmi ideau qu'ei :

- monosemic (un tèrmi = un concèpte),
- univòc (tèrmi = concèpte),
- mono-referenciau,
- pertinent entà un maine unic,
- motivat (motivacion semantica),
- que hè possiblas las derivacions,
- shens connotacions,
- brac e transparent.

A - establiment deus critèris

B - creacion de neologismes

C - politica de calques e manlhèus

D - creacion deu modèl de dossièr de normalizacion

E - inventari deus problèmas terminologics qui existeishen en *euskara*

Produccions :

- lexics : restauracion, torisme, mòbles, harda, espaci public, electricitat, etc ;
- apèrs informatics : lo sistèma d'espleitada Windows qu'ei arrevirat en *euskara* per Microsoft. Que i a la possibilitat de telecargar los modules lingüistics en *euskara* entà

OpenOffice (logiciu de burota), lo divisor de frasa de QuarkXpress (logiciu de grafisme), un diccionari, dictionaris de sinonimes, OCR (reconeishença de tèxte), etc.

2.3.4.2 UZEI – centre de terminologia e de lexicografia

UZEI qu'ei ua organizacion professionau shens tòca lucrativa, creada en 1977 dab la tòca de modernizar lo còrpus (dadas) de la lenga basca, afin que cada bascofòne e posca utilizar la soa lenga dens quau contèxte especializat que sia. UZEI qu'estó la prumèra institucion basca qui s'i hasó entà l'activitat terminologica, dab la creacion deu centre de terminologia EUSKALTERM (457 000 tèrmis). EUSKALTERM que l'actualiza e que l'entertien UZEI.

En 1987, un decret que hè de l'organizacion ua entitat en tutèla deu Govèrn basco, entà la recèrca aplicada a la planificacion lingüistica. Qu'ei reconeguda d'interès public en 1989.

Las grans linhas que son :

- lo **diccionari unificat** : lo burèu de lexicografia que hè un tribalh de recèrca e de redaccion deu diccionari unificat d'*Euskaltzaindia*. La creacion deu **còrpus** d'UZEI qu'ei precursora entà la concepcion e la lematizacion de còrpus de tèxtes, dont lo còrpus de l'*euskara* deu sègle XX^{au}.
- los **dictionaris tecnicos** : UZEI qu'intègra los dictionaris terminologics dens la soa basa de dados EUSKALTERM.
- **traduccions tecnicas** : en ligam dirècte dab la terminologia, UZEI qu'assegura traduccions de tèxtes especializats (dret, medecina, arquitectura, enterpresa).
- **la formacion** : dab la tòca de difusar los sons tribalhs, qu'organiza congrès, jornadas de formacion, e qu'assegura formacions a l'Universitat.

Los tribalhs d'UZEI que s'apean suu modèle estandard de lenga (morfològia/gramatica/declinasons) creat en 1968, e que hurga la lenga scientifica. La creacion d'UZEI qu'ei ligada a la de l'Universitat deu País Basco, un an abans. L'objectiu qu'ei de crear un corrector automatic : las navèras tecnologias que fixan la lenga.

UZEI que participa a un hialat internacionau de terminologia : INFOTERM (*International Information Centre for Terminology*), TERMNET (*International Network of Terminology*), EAFT (*European Association for Terminology*), AETER (*Asociación Española de Terminología*).

A l'òra d'ara, UZEI qu'a 25 emplegats e un budget de 1 500 000 € (enter los quaus 500 000 entaus tribalhs especifics de recèrca terminologica). Entaus tribalhs terminologics, UZEI que tribalha dab cinc terminològues, un gestionari de dados e plusors apèrs :

- un guida de la metodologia (2002) : nominacion deus expèrts deu projècte, creacion deu còrpus (honts), arbe de definicion deus camps, mesa en plaça de la nomenclatura de basa, desvolopament de la ficha terminologica, tornas deus expèrts, liurament finau a la comission de normalizacion ;
- un diccionari de la terminologia (2002) : tèrmis e concèptes utilizats dens la maine de la terminologia ;
- principis / ressorças metodologicas : fasa d'especificacion, responsables e personas implicadas a cada fasa, apèrs e ressorças emplegaders a cada fasa, protocòles a utilizar (contacte dab los expèrts, tractament de las dadas dab caractèr personau, basas de dadas bibliograficas e deus collaboradors, etc) ;
- **Multiterm e Uzeiterm** : gestionaris de terminologia ;
- **tLEMA** : procediment d'extraccion deus tèrmis. Extraccion semi-automatica de tèrmis d'un còrpus, tecnicas estatisticas qui permeten de trobar plaçaments qui responen a dauvuns modèles morfo-sintaxics, materiau complementari entau terminològue.
- **IDITEnet** : diagnostic deu glossari. Deteccion deus mots desconeguts (neologismes possibles), deteccion deus tèrmis estremaders e proposicion de formas corrèctas (conta-ròtle de qualitat).
- **IDITE2** : diagnostic deus tèrmis dens un tèxte bilingüe. Apèr de verificacion de la pertinéncia deus tèrmis d'un diccionari, un tèxte bilingüe en parallèle. Basat sus un còrpus bilingüe, alinhat parallèlament, tractat dab *Stemmer* (procediment qui consisteish a redusir mots en contèxte au lor sol radica), e un diccionari bilingüe de tèrmis revisats.
- **UT_CorpUSA** : aumentacion de l'importància deu còrpus per rapòrt a d'autas faïçons de har terminologia. Entà tot tribalh terminologic, UZEI que cèrca un còrpus suu subjècte tractader (qu'ei mièlher s'ei multilingüe). Objectiu : hargar un còrpus terminologic (UT_CorpUSA), com hont de terminologia mes tanben en correlacion automatica per la durada d'un tribalh especific e lo còrpus d'on ei estat tirat.
- **TEIS** : mesura de l'usatge deus tèrmis. Prototipe compausat de : recèrca de documents Web sus l'Internet, identificador de lenga, localizator deus tèrmis dab *Stemmer* (tLEMA) e un diccionari terminologic de l'interès, mei un module d'estatisticas.

2.3.5 Ua Academia transfronterera : lo ròtle de L'OPLB

La presidéncia d'*Euskaltzaindia* (de 1989 a 2004) per Jean Haritshelhar, *euskaltzain* de nacionalitat francesa, que balhè un endavant navèth a l'Academia. Professor de lenga e

literatura basca a l'Universitat de Bordèu e conservator du Musèu basco, qu'avó l'objectiu de la reconeishença e deu desvolopament de las activitats d'*Euskaltzaindia* en territòri francés. En 1993, *Euskaltzaindia* qu'estó recebuda oficiaument peu Conselh Generau deus Pirenèus-Atlantics. En 1995, l'associacion qu'obtiengó la reconeishença d'utilitat publica. En 1999, l'associacion de dret francés *Euskaltzaindia* que recebè 60 000 € de subvencions (40 000 de la DRAC e 20 000 deu departament).

En 2000, los elejuts bascos que signèn lo Contracte territorialu especific deu País Basco : au prumèr capítol, que s'i parlava d'amainatjament lingüistic e de mesuras en favor de l'*euskara*. Estat e collectivitat que reconeishèn *Euskaltzaindia* de faïçon globau (Academia e associacion), shens ne detalhar l'encastre juridic.

En 2002, *Euskaltzaindia* que recebó oficiaument a Bilbao lo Prefècte e los representants de las collectivitats. Ad aqueth parat, que s'i signè un protocòle d'acòrd.

En 2004, que's creè l'Ofici Public de la Lengua Basca (OPLB)³⁰. Que subvenciona l'associacion *Euskaltzaindia* per 140 000 €. La subvencion que pren en carga lo foncionament de la delegacion de Baiona (50 000 €) e los tribalhs (edicion, recèrca) qui's hèn a Bilbao. L'estructura de dret espanhòu que factura a l'associacion de dret francés, las duas que son ligadas per convencion. L'OPLB e *Euskaltzaindia* que signèn ua convencion quadriennau 2007-2010.

L'OPLB que demanda a *Euskaltzaindia* de validar las produccions finançadas dens l'encastre de las soas cridas a projècte (tèmas transmission e difusion de la lenga) : *Euskaltzaindia* que deu verificar la correccion de l'ortografia e de la gramatica, e la coeréncia dialectau o *batua*.

Euskaltzaindia que tribalha de cap aus toponimes : dens l'Estat espanhòu, l'Academia qu'a la competéncia toponimica. Dens l'Estat francés, que i a ua convencion tripartita enter l'Institut Geografic Nacionau, l'OPLB (mèste d'obratge) e *Euskaltzaindia* (mèste d'òbra) entaus toponimes bascos a pagèra 1/25 000^{au} (10 000 entradas).

Euskaltzaindia qu'a un ròtle de conselh entà las demandas d'adaptacion de la grafia deus toponimes en *euskara* : qu'ei l'institucion competenta entà normalizar los toponimes. Qu'ei entercalhada per l'OPLB, qui realiza l'estudi sus plaça (encontres dab los ancians, estudi deu cadastre), e la demanda qu'ei tractada per la comission onomastica de l'Academia, qui a un delai de 15 dias entà balhar ua responsa.

La convencion que detalha los tribalhs de recèrca e de publicacion : catalògue, gestion

---

³⁰ L'Ofici Public de la Lengua Basca que viengó a la lutz au darrèr de la creacion de la mestresa d'obratge publica qui reïneish l'Estat (Ministèris de l'Interior, de l'Eudacion Nacionau e de la Cultura), la Region Aquitània, lo departament deus Pirenèus-Atlantics, lo Sindicat Intercomunau de las comunas deu País Basco de França e lo Conselh deus elejuts bascos. Que deu concèber, definir e realizar ua politica publica concertada entà l'*euskara*. L'OPLB, dab un estatut de Gropament d'Interès Public (GIP), qu'a 11 salariats e un budget de 3 000 000 €.

d'archius, edicions.

Euskaltzaindia que mia tanben tribalhs relatius a la qualitat de la lenga a través ua analisi de las edicions.

Ueit tecnicos de la lenga, a l'OPLB, que tribalhan entà las Comunitats de Comunas e las principaus vilas. Qu'assegaran las traduccions deus documents publics e que validan las traduccions dens un encastre professionau. Que pòden aver problèmas de terminologia, sustot dens lo maine administratiu. Los professionaus de la lenga qu'emplegan la basa de dadas EUSKALTERM, qui prepausa ua terminologia en *euskara*, francés e castelhan. Que's pòt tanben entercalhar los expèrts de l'OPLB : lo procediment de validacion que's hè a partir de 200 tèrmis, qui son prepausats a tres *euskaltzains* francés qui an la decision finau. L'OPLB qu'assegura la coordinacion en matèria de terminologia, de lexicografia e de toponimia. Ne pòt pas respóner a cada demanda, mes aquò que representa dejà un pòste a temps sancer.

L'OPLB qu'a entinoat en 2010 lo projècte *Nolaerran*³¹, dont la tòca ei la creacion d'un diccionari en linha francés-*euskara* entaus bascofònes deu País Basco de França. Qu'ei basat suu Robert e Collins (nivèu entrada a l'Universitat) e lo dialècte labordin que i ei valorizat, dab l'equivalent en *batua*. *Euskaltzaindia* ne participa pas dirèctament ad aqueth prètzhèit per'mor deu procediment qui ei hèra long, mes la soa direccion qu'ei assegurada per un *euskaltzain* cercaire au CNRS. Qu'ei ua mestresa d'obratge de l'OPLB, dab dus lexicografes qui tribalhan a partir d'un còrpus de l'escriut basco despuish 100 ans, en hant lo ligam dab lo Diccionari Generau. Aqueste tribalh qu'ei reconegut peus *euskaltzains*, a l'excepcion totasvetz de quauques biscaians.

---

³¹ Site internet : <http://www.nolaerran.org>

2.3.6 Conclusion de la visita d'*Euskaltzaindia*

Lo basco, lenga preindoeuropèa, qu'ei isolat e esquarterat enter tres estatuts juridics diferents. Mespresat peus poders, que's manquè morir. Per aquò, la lenga basca qu'ei lo ciment de l'identitat basca. La renavida que viengó de la Comunitat Autonòma d'Euskadi. L'Academia que neishó deu movement « nacionalista » (abertzalisme), e que susmontè la tentacion regionalista entà's tornar ua institucion màger qui incarna la civilizacion e la cultura basca. *Euskaltzaindia* qu'a remedià a la manca d'Universitat e au deficit de reconeishença de la lenga. Dab era, l'*euskara* qu'a cambiat d'estatut entà devièner **ua lenga scientifica** : la renavida de la lenga, dens las politics publicas, l'ensenhament e la vita culturau, que s'ei apeada sus aquera legitimat. *Euskaltzaindia* qu'a uei lo dia un gran prestigi auprès deus bascos.

La causida dorèca de hargar ua lenga basca unificada, lo *batua*, que's hasó dab dificultat. Aquesta qu'ei construida autorn deu navarrolabordin (lo dialècte mei escriut) e deu gipuzkoan (lo de l'economia dominante). Se i a enquèra ua resisténcia de las parts deus biscaians e sustot deus soletins, lo *batua* qu'ei d'ua faïçon generau acceptat. **Que s'ei impausat tanben per'mor deu poder politic deu Sud, dab las autonomias basca e navarresa**, qui mian politics lingüísticas de compte har. Lo rapòrt de fòrças qu'ei clarament en favor deu Sud, en territòri nacionau espanhòu, hèra mei poblat (2 600 000 contra 250 000 en França), e dab la majoritat, e de hèra, deus locutors (600 000 contra 67 000), l'oficialitat de la lenga, e ua màger dinamica sociolingüística dens los mèdias, a l'Universitat, e dens la creacion culturau, etc. L'influéncia exercida per l'*euskara* qu'ei centrada suu Sud, portada tanben per ua dinamica transfronterèra ligada a la construccion europèa : obertura de las frontèras, Eurociutat basca (Baiona-Donostia/Sent Sebastian), CCI transfronterèra, etc. En País Basco de França, aquera renavida qu'a un reclam dens la presa de consciéncia deus enjòcs lingüistics peus politics e per tota la societat civila. Tot aquò que desemboca sus las politics publicas recentas, qui son dinamicas, e entermiei las quaus e cau comptar la creacion de l'OPLB, l'estructuracion d'un hialat d'operators e d'institucions qui s'i hèn entà la lenga, lo sostien a l'ensenhament bilingüe e immersiu, lo recrutament de professionaus de la lenga dens las collectivitats, etc. Ciment de l'identitat basca, l'*euskara* qu'ei uei lo dia dens un periòde de reconquista : en contacte dab la realitat, que's balha los mejans de's projectar dens l'avièner.

Totasvètz, los actors que demoran pragmatics : dens lo maine de la senhaletica, la causida, per l'OPLB, de l'expression en *batua* o en dialècte que's hè segon la proximitat deu lòc dab las autonomias d'Euskadi e de Navarra. Lo projècte *Nola erran* qu'amuisha l'adaptacion de las produccions a la realitat dialectau de Labord : qu'ei ua question generacionau, los joens, qui son escolarizats en basco, que saben har a l'òra d'ara la diferéncia enter lo *batua* e lo dialècte.

Euskaltzaindia, reconeguda per un decret reiau deu govèrn centrau espanhòu a través lo Ministèri de l'Educacion e per l'estatut d'autonomia deu País Basco, qu'a lo nivèu de reconeishença publica mei haut qui sia. Qu'ei l'exemple mei interessant entau contèxte occitan per'mor deu son foncionament d'autoritat scientifica, independenta e transfronterèra, com apèr au servici de las politics lingüisticas. Dens l'encastre de l'Estat francés, que ns'avisam que l'articulacion *Euskaltzaindia/OPLB* ei plan adaptada a las realitats administrativas e institucionaus de la Republica, sustot dens un contèxte de politica publica partatjada per plusors nivèus de l'Estat (Estat centrau, Region, Departament, Intercomunalitat). La soa genèsi, la reconeishença dont gaudeish, lo son foncionament e las missions qui assegura que son exemples de compte har entau contèxte occitan.

2.4. Conclusions de las visitas e prumèras perspectives

Lo prumèr sentit après las visitas de las Academias qu'ei l'eficacitat e la qualitat deus escambis. Las delegacions de l'APORLÒC qu'estón arcuelhudas peus gavidaires de las Academias dab aunorança e que's pòt pensar que, per'mor de l'ajuda qui an aportat dens la genèsi deu noste projècte, un ligam particular e demorarà dab eths. Tots que compregón lo noste prètzhèit e qu'ensagèn de'ns dar elements concrets deu foncionament de las lors institucions e conselhs. Segur, las visitas d'*Euskaltzaindia* e de l'*Institut d'Estudis Catalans* qu'avón ua significacion politica e un reclam particulars, sustot la visita a Barcelona qui avó lòc pòc de temps après lo vòte de la lei qui reconeish adara l'occitan com lenga oficiala dens tot lo contèxte catalan.

Los membres de las delegacions de l'APORLÒC qu'estón esmiragats peu prestigi d'aqueras institucions (l'*Institut d'Estudis Catalans* qu'ei centenari e la mei joena, la *Fryske Akademy*, qu'a dejà 70 ans). L'espessor istorica qu'ei un element constitutiu de la lor identitat : que comptan dens la lor istòria figuras istoricas màgers, eveniments de prumèra importància que i figuran, a còps segotidas qui s'aprenen aus tribulòcis politics. Que son hèra respectadas e qu'incarnan entà la societat l'istòria, la permanéncia, l'excel·lència de la lenga e de la cultura. En territòri espanhòu, que son constitutivas de las autonomias politics despuish qui aparescón, e los govèrns que las reconeishen au mei haut nivèu. Que son institucions d'« Estat », e los presidents d'*Euskaltzaindia* o de l'*Institut d'Estudis Catalans* qu'an ua plaça protocolària importanta.

Los lors mejans que son vertiginós en comparèr dab çò qui vivem los actors de la cultura occitana : enter 3 milions e miei e ueit milions € de budget. La *Fryske Akademy*, dab lo mei petit budget de las tres, qu'a 50 permanents, la propietat deus sons bastiments, dab un centre de congrès, ua cosina dab sala de restauracion, etc.

Qu'an miat tà tèrmi cadua ua òbra admirabla, tribalhs sus plusors decennias, qui mobilizan un nombre important de cercaires, còps que i a sus plusors generacions, de cap a un tribalh unic. Lo tribalh lexicologic qu'ei centrau, e que's desvolòpa dens la dialectica descripcion/normalizacion. Que's concretiza dens un diccionari generau (o descriptiu) ligat a un diccionari normatiu, e aqueths diccionaris que son en permanéncia actualizats.

Los catalans que s'an inventat un dispositiu originau e complet : que hèn dab ua dialectica normativizacion/normalizacion, qu'ei a díser que tractan la regulacion lingüistica dab la confrontacion permanenta de :

- çò qui hè l'identitat pròpia de la lenga, de çò qui l'unifica e qui constitueish la soa

identitat comuna (la soa *genuïnitat*) ;

- las tendéncias a l'universalitat, las entercalhadas de l'exterior e la necessitat d'adaptar la lenga a navèras realitats : navèras tecnologies, evolucions culturaus o socioeconomicas, etc.

Atau, lo binòme *Institut d'Estudis Catalans* – TERMCAT que fonciona de plan : l'Academia que s'apara la lenga establida e lo Centre de Terminologia au son desenvolopament e a la soa projeccion. Aqueras nocions que son centraus e lo futur organisme de regulacion de la lenga d'Òc tanben que las deurà tractar de faïçon desseparada en las hicant en tension permanenta.

Euskaltzaindia qu'ei interessanta per la soa faïçon de miar lo tribalh a través un nombre limitat de petitas comissions, e qui mia grans entins sus plusors annadas. Que s'avisa tanben aus drets de la lenga, çò qui hè hèra hrèita entà l'occitan. Qu'ei lo sol exemple, e sustot un exemple escadut, de çò que pòt estar la relacion enter un organisme de regulacion e ua politica lingüística entà ua lenga minorizada dens lo contèxte administratiu francés, qu'ei a díser ua autoritat scientifica en ligam dab la demanda sociou per'mor qu'ei au servici d'ua politica publica. Enfin, lo contèxte basco qu'a en comun dab lo catalan lo tractament de la terminologia, extèrne a l'Academia, ja qu'aquesta e participe au procèssus de produccion d'apès terminologics. Se los catalans an creat un organisme *ad hoc* de concertacion cogerit per l'instància politica (la Generalitat) e l'instància scientifica (l'IEC), enter los bascos, qu'ei ua iniciativa publica deu Govèrn, qui defineish los encastres, qui invita los institucionaus, los professionaus e los scientifics au procèssus e qui s'apea sus un operator tecnic lingüistic, UZEI.

Enfin, se l'estudi de las Acadèmias deu territòri espanhòu èra important per'mor que la lor influéncia e s'esten au territòri francés, l'exemple de la *Fryske Akademy* que ns'amuisha çò que pòt estar un organisme de regulacion lingüística dens un contèxte politic e culturau diferent. La situacion sociolingüística deu frison qu'ei pròcha de la de l'occitan, aquera lenga tanpòc n'a pas nat estatut politic. Lo son exemple qu'amuisha qu'ua autoritat lingüística ne's limita pas a un nom, un estatut juridic e un foncionament pròpi (ua « Academia » gavidada per ua amassada de scientifics). **Qu'ei prumèr que tot ua estructura independenta qui mia un tribalh d'excelléncia e qui, en contacte dirècte dab la realitat sociou de la lenga e lo son estatut politic e institucionau, assegura missions regalianas de regulacion de la lenga – tot prumèr la recèrca scientifica e la regulacion -, e un lòc de referéncia entà la produccion d'utís scientifics au servici deus locutors, deus scientifics, deus institucionaus e de las politics publicas.**

Tablèu sintetic de las Acadèmias

	<i>Fryske Akademy</i>	<i>Institut d'Estudis Catalans</i>	<i>Euskaltzaindia - Real Academia de la Lengua Vasca</i>
Lenga, nombre de locutors	frison, 420 000 locutors au nòrd deus País Baishs e en Alemanha.	catalan, mei de 6 milions de locutors suus territòris espanhòu, francés, andorran e italian (Sardenha).	basco (<i>euskara</i>), com 700 000 locutors.
Oficialitat e reconeishença publica de la lenga	aus País Baishs : nada oficialitat, tolerància administrativa (ensenhament, Administracion). En Alemanha : nada oficialitat.	– Andòrra : lenga oficial. – Espanha : co-oficial dens la Generalitat de Catalonha, dens la Comunitat de las Islas Balears e dens la Comunitat Valenciana (dab lo nom de <i>valencian</i>). – França : nada oficialitat, tolerància administrativa (ensenhament opcionau). Reconeishença peu departament deus Pirenèus-Orientaus a costat de la lenga francesa.	– Espanha : cooficiau dens la Comunitat Autonòma d'Euskadi e la Comunitat Forau de Navarra. – França : nada oficialitat, tolerància administrativa (ensenhament opcionau).
Annada de fondacion de l'Academia	1938	1907	1919
Encastre juridic	<i>Stichting</i> (fondacion) (estructura de dret privat)	<i>Academia</i> (estructura de dret public)	<i>Academia</i> (estructura de dret public)
Reconeishença publica de l'Academia	reconeguda per l'Academia Reiau Holandesa de las Sciéncias	– en Espanha : reconegut per la Generalitat de Catalonha, las Islas Balears. Reconegut per las Universitats en País Valencian. - en França : nada reconeishença estatau. Reconeishença de las parts deu Departament deus Pirenèus-Orientaus,	– en Espanha : reconeguda peus Govèrns d'Euskadi e de Navarra. – en França, nada reconeishença estatau. Associacion reconeguda d'utilitat publica. Reconeguda per l'Ofici Public de la Lengua Basca. Recebuda oficiaument peu

		acòrds dab l'Universitat de Perpinhan.	President deu Departament deus Pirenèus-Atlantics.
Objectius	Recèrca scientifica e publicacions sus la lenga e la cultura frisona	<ul style="list-style-type: none"> - estudi de la lenga catalana, establiment de la soa <i>normativa</i>³². - planificacion e difusion deus tribalhs de recèrca dens divèrs maines de la sciéncia. - participacion au desvolopament de la societat e assessorat deus poders publics e de las institucions. 	- avisà's aus drets de la lenga, establir la soa nòrma e promòver lo son usatge.
Foncionament de l'Academia	Estructura de dret privat dab tutèla publica (Estat, província e Academia Reiau de las Sciéncias), gavidada per un director. Los scientificos que son professionaus embauchats per l'Academia.	gerida peus sons membres, tots scientificos, amassats dens lo <i>Ple</i> . Gavidada per un President e ua equipa de governament compausada de membres elejuts e assistida d'ua equipa administrativa.	gerida peus sons membres, tots scientificos, lo principau organe qu'ei l'amassada generau. Gavidada per un President e ua equipa de governament compausada de membres elejuts e assistida d'ua equipa administrativa.
Maines de recèrca	<ul style="list-style-type: none"> - lingüística - literatura, istòria e onomastica - sciéncias sociaus. 	<ul style="list-style-type: none"> cinc seccions scientificas : - istòria e arqueologia - sciéncias biologicas - sciéncias e tecnologia - filologia - filosofia e sciéncias sociaus. 	<ul style="list-style-type: none"> duas seccions : - filologica dab sheis comissions de tribalh : lexicografia, gramatica, atlas lingüistic, onomastica, literatura, fonologia e fonetica. - sauvaguarda.
Principaus produccions lexicograficas e gramaticaus	<ul style="list-style-type: none"> - dictionari scientific (generau) - dictionari unilingüe frison - dictionaris holandés-frison e frison-holandés - dictionaris dialectaus - lexics 	<ul style="list-style-type: none"> - dictionari de la lenga catalana (DIEC2) - dictionari deu catalan contemporanèu (DCC) - dictionari catalan-valencian-balear - gramatica catalana 	<ul style="list-style-type: none"> - dictionari generau de la lenga basca - dictionari unificat - atlas lingüistic - gramatica basca - tribalhs de toponimia, microtoponimia e onomastica.

³² Estructuras morfo-sintaxicas

	- gramaticas	- atlas lingüistic.	
Autas actitivitats	<p>- recèrca en sciéncias sociaus (istòria, geografia, sociologia, etc)</p> <p>- assessorat entà l'ensenhament en frison</p> <p>- animacion d'un hialat europèu entà l'ensenhament de las lengas minorizadas, Mercator.</p>	<p>- recèrca en istòria e arqueologia, sciéncias biologicas, tecnologia e filosofia.</p> <p>- prèmis e borsas d'estudi.</p> <p>- collaboracion dab lo TERMCAT, realizacion de procediments de normalizacion e edicion de lexis especializats.</p>	<p>- comission literatura : tractat d'estilistica, prèmis literaris.</p> <p>- seccion de sauvaguarda : s'avisa au còrpus deu basco, promòu la lenga.</p> <p>- collaboracion dab lo Govèrn basco e UZEI entà la produccion d'apèrs terminologies.</p>
Estructura	<p>- uns 80 emplegats, dont 35 scientificas a temps parciau.</p> <p>- cinc organes de gestion : equipa de gestion, Conselh de Susvelhança, comission scientifica, Conselh Consultatiu Sociau e Comitad d'Enterpresa.</p> <p>- tres unitats de recèrca : istòria, sciéncias sociaus e lingüistica.</p> <p>- dus servicis : ahars generaus e edicions.</p>	<p>- organes de gestion : equipa de governament, burèu de las seccions scientificas, conselh permanent, geréncia.</p> <p>- cinc burèus (<i>oficines</i>) : assessorat lingüistic, assessorat istoric e lexicografic, onomastica, gramatica.</p> <p>- cinc programas : dictionaris de sciéncia e de tecnologia, atlas lingüistic, cadiera UNESCO, dictionari deu catalan contemporanèu, laboratòri d'estudis geofisics.</p> <p>- dètz servicis (gestion, ressorças umanas, documentacion, informatica, etc).</p> <p>- delegacions a Perpignan, Lhèida, etc.</p>	<p>- uns 50 permanents.</p> <p>- organes de gestion : equipa de governament, geréncia, directors de servicis.</p> <p>- servicis : gestion, publicacions, bibliotèca, premsa, informatica e telecomunicacions.</p> <p>- comissions : dictionari, atlas lingüistic, autas comissions. Bibliotèca Azkue.</p> <p>- delegacions a Vitoria, Donostia, Pampalona e Baiona.</p>
Budget	3,7 milions d'euros. Recèptas : Província de Frísia (2,7 milions), Academia Reiau de las	10,6 milions d'euros (2009) : 8,9 milions en operacions correntas e 1,7 milion en capitau.	3,7 milions d'euros (150 000 € entà la delegacion de Baiona).

	Sciéncias (1,7 milions), finançaments específics d'Euròpa, de l'Estat e las collectivitats (1 milion €)	Recèptas : Generalitat (8,2 milions) e Estat centrau (1 milion)	
--	---	---	--

3 De cap a ua regulacion de la lenga d'Òc

3.1. La demanda social

La segonda part de l'estudi que consistiva en ua seria de visitas dens cada espaci dialectau, dens lo Sud de França, a la Val d'Aran e dens las Valadas d'Italia, entà organizar encontres e discussions dab los actors de la lenga d'Òc següents :

- las estructuras fondadoras de l'APORLÒC ;
- las associacions istoricas, institucions e operators professionaus regionaus ;
- los usatgèrs e utilizators de la lenga (federacions, sapients, monde de l'ensenhament public e associatiu laïc, mèdias, edicions, creacion artistica) : Confederacion Calandreta, Aprene, ensenhament public, Universitat, CFPÒC, ràdios occitanas, escrivans, creators, etc ;
- los elejuts e los tecnicians de las collectivitats territoriaus : diagnostic, definicion deus besonhs.

Los dus objectius de l'operacion que son l'informacion e la sensibilizacion au projècte, e las tornas tà çò qui ei deus divèrs punts de vista, de las divèrsas manieras de véder las causas e de las espèras concrètas plaçadas dens un organisme de regulacion.

N'estó pas possible d'anar tà las Valadas per'mor d'un contèxte politic dens lo quau ei impossible de plan discernir çò qui's passa. Que s'estimè mei d'esperar la constitucion definitiva de l'organisme de regulacion e un esclariment de las intencions politicas abans de i anar. Que i a aqui dessús ua manca en tèrmis de qualitat.

L'encargat de mission qu'èra en contacte regular dab divèrs membres de l'APORLÒC, sia tutors o membres deu burèu, sia membres de las delegacions qui visitèn las Acadèmias. Que i a tostemp avut escambis rics e que s'i a bastit pòc a pòc ua vertadera reflexion comuna. Los autes membres de l'APORLÒC qu'estón consultats³³ pendent rendetz-vos especifics dab

---

³³ La lista deus entrevistats qu'ei en annèx.

entertiens en tres èishs :

- problematics d'ua regulacion lingüistica entà l'occitan ;
- dialectica « unitat de la lenga d'Òc / respècte de las variantas » ;
- espèras plaçadas dens un organisme de regulacion.

Lo projècte qu'estó comprés, l'arcuelhença qui l'estó hèita qu'estó positiva, e la qualitat de l'aliança de l'APORLÒC estimada. Tots que digón que i avè ua manca de las granas en tèrmis de regulacion de la lenga. Quan s'i parlava de la situacion de la regulacion de la lenga, los mots de « rambalh », « desordi », « confusion » e « pelejas » que tornavan sovent. Que i a un sentit generau de maganha e de rendets-vos mancats, dont plusors aspèctes estón citats :

- Çò de publicat dinc adara, en matèria de dictionaris e gramaticas, que son sovent òbras « d'autors » : un dictionari que respon a un aute dictionari, e que's pòden contradísar. Los scientifics occitans que son vists com personas hèras competentas, mes proprietàrias deus lors tribalhs. Qu'an pòc de capacitat a tribalhar amassa, mes per contra ua vertadèra inclinacion au conflicte.
- Los tribalhs que son esbarrisclats e shens ligam enter eths : un operator d'un parçan d'Occitania que pòt publicar un lexic terminologic shens que lo monde e sian assabentats deu metòde emplegat entà'u hargar o de la soa quita publicacion. Que hè hrèita un lòc qui amasse, valide e publique los tribalhs.
- Los tribalhs de regulacion hèits peus lingüistas que hèn pòc de compte de la demanda sociala, tot prumèr la de l'ensenhament qui'n pateish. Atau, lo Conselh de la Lenga Occitana que decebó : a despieit de la qualitat deus sons membres e de produccions reconegudas, las preconizacions qu'avón ua utilitat limitada, e sovent qu'estón discussions enter especialistas. La « refòrma de l'izèda » que torna sovent com exemple de preconizacion desconnectada deus besonhs deu terrenh. Per'mor de l'abséncia d'ua autoritat lingüistica, lo monde que responen eths medishs aus lors besonhs : atau, tà çò qui ei de l'exotoponimia (New York = *Nòva Yòrk* ?), los neologimes o los lexics especializats, hères que s'inspiran deu catalan. Atau, los qui transmeten la lenga que s'ac viran com pòden entà inventar lo lor materiau.

Sus la question de la tension enter l'unitat de la lenga e lo respècte de las variantas, **que i a ua quasi-unanimitat entà arrefusar un occitan estandard impausat**. Ua tau decision que seré artificiau. Segon los entrevistats, entà salvar l'occitan qu'avem en prumèras a transmèter l'enveja de lenga, de la lenga deu país parlada peus primolocutors. Las variantas que serén

tanben la gran riquesa de l'occitan, tot prumèr lo lexic. Ua decision radica d'estandardizacion que seré contraproductiva e nefasta. Dauvuns que digón que deisharén lo lor engatjament per'mor de la lenga se per cas aquò e's produsiva. Lo monde de l'Educacion Nacionau qu'an un argument tecnic : los tèxtes de l'Educacion Nacionau qui pertòcan las lengas regionaus que disen d'ua faïçon clara que la lenga ensenhada e deu estar la de l'endret, ne's pòt pas ensenhar ua lenga « hòra sòu ».

Totasvets, la majoritat que pensa que lo tèrmi *dialèctes* n'ei pas corrècte tanpòc per'mor qu'ei hèra subjectiu, e de mei que pensan qu'ua sacralizacion deus sheis grans dialèctes³⁴ entrenarà la confusion (« las lengas d'Òc » au plurau) e haré contra l'unitat. Que s'estiman mei de parlar de « variantas » qui pòden préner dimensions geograficas e corresponer a realitats lingüisticas variablas (armanhaqués, provençau, carcassonés). Que cau dongas deishar las variantas obèrtas a l'evolucion, miar ua reflexion entà l'avièner e debàter deus punts de convergència de cap a formas comunas. Aquera reflexion que's deu miar sus las formas e los elements comuns qui hèn l'unitat de la lenga. La terminologia e la neologia que son dus grans aspèctes d'aquera evolucion, que's calerà avisar au desvolopament de las politics publicas e deus mèdias a l'avièner.

Lo pes de l'istòria de la lenga e de la soa defensa qu'ei important dens lo devís deus entrevistats, tot prumèr lo devís segon lo quau la lenga ei en dangèr ; que i a avut vertadèras avançadas (desvolopament de las escòlas, desvolopament de las politics publicas, institucionalizacion), mes lo nombre de locutors, sustot lo deus primolocutors, que baisha e las annadas qui vienon que seràn decisivas entà salvar la lenga. La realitat de doman que serà diferenta e las causidas hasederas ne deven pas comprométer la voluntat de las futuras generacions. Entà hères, uei, lo dia **ua de las expressions de l'unitat de la lenga qu'ei la grafia classica**. Que permet a cadun d'entrar dens las diferentas realitats de la lenga d'Òc, devath totas las soas expressions o contèxtes politics. Per'mor d'aquò que s'i cau avisar, e mantiéner-la d'ua faïçon simpla e coerenta dab la tòca d'ahortir aquera unitat sus tres Estats, parièr com los sons ligams dab las autas lengas latinas. Aqueths principis de codificacion grafica que deven har compte de l'aplicacion dens l'ensenhament qui ei ua prioritat entau desvolopament de la lenga.

Enfin, quan ne seré pas estada prevista dens los entertiens, **la question deu nom de l'estructura futura qu'ei ua question sensibla e un objècte de debat**. En territòri francés, lo tèrme d'« Academia » n'ei pas acceptat. En prumèras per'mor de l'« *Académie Française* » qui a

---

³⁴ Lemosin, auvernhat, vivaroaupenc, gascon, lengadocian e provençau.

un imatge negatiu d'amassada representativa d'ancians, dab rituaus mòdapassats, qui defenden ua vision ideologica, exclusiva e normativa de la lenga francesa davant las autas lengas shens miar nat vertadèr tribalh scientific. Ua dusau accepcion negativa : la proliferacion de las academias capvath França, qui son mei confrairias locaus autorn d'ua practica, còps que i a folclorica : « *Académie universelle du Cassoulet* », « *Académie de boxe* », etc. Ua darrèra question qu'ei la legitimitat de la causida deu tèrmi « Academia » entà la futura autoritat de regulacion de la lenga d'Òc : perqué aquera estructura e's poiré aperar atau e pas ua auta societat de sapients occitans ?

Au contrari, entaus aranés qu'ei lo mei haut nivèu qui ua autoritat de regulacion e posca aténher. Entad eths, qu'ei un prestigi, ua reconeishença oficiau per decret reiau qui balha ua representacion dens l'Estat nacionau. La qualitat e la rigor deu tribalh scientific de las Academias que son hèra reconegudas e estimadas en territòri espanhòu. *L'Institut d'Estudis Catalans* qu'ei un exemple entad eths.

Las espèras exprimidas au subjècte de çò qui deu estar organisme de regulacion que son diversas e nombrosas. Que concerneishen lo maine de la regulacion lingüistica, mes tanben lo d'un servici lingüistic (produccion de documents pedagogics, servici de traduccion, sostien lingüistic). La dificultat a har la diferéncia enter los dus que'ns da la pagèra de la manca en produïts lingüistics. Aqueste nivèu de l'estudi n'a pas nada pretension a l'exhaustivitat. N'ei pas estat hèit dab ua grasilha d'analisi especifica, mes que calè conéisher la vision qui an los actors d'un organisme de regulacion e los lors prumèrs sentits d'usatgèrs potenciaus.

Los besonhs que son importants dens l'encastre de las navèras tecnologies. A l'òra de la numerizacion e deus *smartfònes*, **ne i a pas nat diccionari de qualitat sus Internet**, ni qui sia de bon utilizar (recèrca de mots, ergonomia) e pro complet (plusors accepcions, citacions, etc). Çò de mei grave, lo site mei desvolopat, *Panoccitan*³⁵, qu'ei fantasiós e conhit de mots inventats³⁶. Aqueth site n'ei pas validat peus lingüistas e los qui transmeten la lenga que se'n dan per'mor qu'ei un site emplegat tanben peus estudiants en occitan, qui n'an pas nat aute utís. Qu'ei lo prumèr site qui apareish quan se pica « diccionari occitan » sus Google. Un **traductor en linha** (occitan / catalan / castelhan / francés / italian / anglés) e un **corrector ortografic entà un logiciu de tractament de tèxte**, d'ua faiçon mei larga la buroica, que hèn hrèita tanben³⁷.

---

³⁵ Site internet : <http://www.panoccitan.org>

³⁶ Un exemple : *personne* en francés que seré « degun » en occitan ; a partir d'aquiu, ua *personnalité* que seré ua « degunaletat » e lo *personnel* lo « degunal ».

³⁷ Entà la varianta gascona, Per Noste qu'a editat un corrector ortografic a partir deu diccionari entà la seguida buroica

La qualitat de la lenga qu'ei un chepic entaus ensenhaires, tot prumèr **la fonetica** : los occitanofònes que viven dens contèxtes sociolingüistics dominats per la lenga deu poder centrau (educacion, administracion, mèdias, etc). La qualitat lexicau, gramaticau e sintaxica de la lenga que'n pateish, mes tanben la prononciacion, l'accentuacion tonica e la « musica » de la lenga. Qu'ei important qu'ua autoritat de regulacion e fixe e comuniquè las règlas foneticas de l'occitan. Dauvuns que parlèn de la necessitat d'un organisme de validacion de las competéncias lingüísticas³⁸.

La demanda en neologia e en terminologia qu'ei importanta dens hères de maines : vita publica, navèras tecnologies, maines social, administratiu, scientific, de l'environment, etc.

Las institucions e las associacions qui an missions de mediacion e de difusion qu'espèran hèra tanben d'aqueth futur organisme. Que partatjan lo sentit generau tà çò qui ei de las practicas antinormativas e deu desordi lingüistic, mes que son confrontadas a las demandas de tot dia deu terrenh. Qu'ei entad eras ua question de qualitat de tribalh professionau : que'us hèn besonh preconizacions claras en lexic, codificacion grafica, gramatica, etc, entà produsir e difusar documents corrèctes e coerents.

Openoffice.

³⁸ A l'òra d'ara qu'existèish lo DCL, Diplòma de Competéncia Lingüistica.

3.2. Los encastres d'accion

3.2.1 Estatuts de la lenga e politicas publicas

Lo territòri occitan qu'ei un espaci de mei de 180 000 qm² e de 14 milions d'abitants sus tres Estats nacionaus (França, Espanha e Italia). Qu'ei un vast territòri dab ua de las màgers minoritats lingüisticas d'Euròpa.

3.2.1.1 En territòri francés

Mei deu 95 % deu territòri occitan qu'ei en territòri francés : qu'ei la lenga pròpia de la quasitotalitat de sheis regions administrativas (Aquitània, Mieidia-Pirenèus, Lengadòc-Rosselhon, Provença-Aups-Còsta d'Azur, Lemosin e Auvèrnha) e d'ua part de duas regions (Ròse-Aups e Peitau-Charantas). Lo nombre de locutors que hè debat : enter 500 000 e plusors milions segon las honts. Ne i a pas nat estudi sus l'usatge de la lenga dens l'ensemble deu territòri occitan. La Region Aquitània que miè en 2009 ua enquèsta sociolingüistica sus l'occitan parlat suu son territòri³⁹, lo 9 % deus abitants que parlan la lenga e que i a un 44 % de locutors passius (qui comprenen l'occitan au mensh drin). Dab tota la prudéncia necessària a ua transposicion d'aqueras chifras au nivèu de tota l'Occitania de França, que'ns hè mei de 1,2 milions de locutors e mei de 6 milions de locutors passius.

Aquera enquèsta que nse'n hè saber mei de la situacion de l'occitan : los locutors que son sustot vielhs e ruraus, las vilas que son en gran part desoccitanizadas e mei de la mieitat deus abitants qu'apèran l'occitan *patoès*. Per aquò, que i a un interès creishent entà la lenga, la soa valorizacion e lo son ensenhament.

Tà çò qui ei de l'estatut, lo francés qu'ei la sola lenga oficiau. País centralizat, la França qu'a ua longa tradicion d'estremada de las autas lengas que lo francés.

En 1539, lo Rei Francés 1er qu'impasè lo francés com sola lenga de l'Administracion. Las leis sus l'educacion de Jules Ferry (1881-1882) qu'enebín a plusors generacions de parlar *patoès* a l'escòla a pena de punicion.

La lei Deixonne (1951) que permetó l'ensenhament opcional de las lengas regionaus au licèu. A comptar d'aquera data, las classas bilinguas francés-occitan e las calandretas (escòlas associativas en contracte dab l'Estat) que's son desvolopadas mercés a las batalhas hèitas peus

---

³⁹ « Enquête sociolinguistique : Présences, pratiques et représentations de la langue occitane en Aquitaine », telecargader suu site de la Region Aquitània: http://aquitaine.fr/IMG/pdf/Enquete_linguistique.pdf

militants, e uei lo dia haut o baish 70 000 escolans qu'an un contacte dab la lenga.

En 1975 la lei Bas-Lauriol que hè lo francés obligatòri dens plusors maines (audiovisuau, comèrci, publicitat) e dens lo monde deu tribalh.

En 1992, **la Constitucion** qu'ei modificada entà afirmar l'oficialitat deu francés.

Article 2

« *La lenga de la Republica qu'ei lo francés.* »

La França ne reconeish pas nada auta lenga que lo francés dens l'espaci public. Qu'ei un debat politic : deputats de plusors formacions politicas qu'escàmbian entà har passar ua lei a l'Assemblada Nacionau, mes shens succès.

La França qu'a signat la Carta europèa de las lengas minorizadas mes shens la ratificar. Per venciva, ua avançada simbolica de compte har qu'ei la modificacion de la Constitucion en 2008, dab l'adopcion de l'article 75-1 qui ditz que « las lengas regionaus (e) hèn partida deu patrimòni de França ».

Entermiei aqueras avançadas timidias en comparèr dab los autes país d'Euròpa, lo Còdi de l'Educacion que preved, a partir deu 23 d'abriu 2005, a l'article 312-10, qu'« un ensenhament de lengas e culturas regionaus e pòt estar hèit pendent tota l'escolaritat segon modalitats definidas per convencion enter l'Estat e las Collectivitats on aqueras lengas e son en usatge ».

L'occitan n'ei pas la sola lenga minorizada en França. Que n'i a 24 en metropòli e otramar. Ne i a pas nada autoritat de regulacion, sonqu'en Navèra Caledonia on ei estada creada ua « Academia de las Lengas Kanaks », mes aquestas que s'inscriven dens un contèxte istoric, politic e sociolingüistic hèra aluenhat de las problematics occitanas.

*Lo francés que hè l'objècte de la sola academia de lenga, l'**Académie française**. Aquesta qu'estó fondada en 1635 peu cardinau Richelieu e reconeguda per letras patentas deu rei Loís XIII^{au}.*

Lo ròtle de l'Académie française qu'ei doble : aparar la lenga francesa e har actes de mecenat (Gran Prèmi de la Francofonia, subvencions a societats sapientas, etc). Que deu « fixar la lenga, balhà'u règlas e har-la blossa e comprenedera entà tots ». Atau qu'a ua foncion regaliana. L'Académie que compta quaranta membres, los « Immortels », qui son poètas, escrivans, filosòfes, medecins, etnològues, critics d'art, òmis d'Estat o de Glèisa. Que i a hèra de protocòle dens lo son foncionament, los academicians qu'an atributs de poder (unifòrme, capèth, etc) e qu'estatueishen sus la lenga francesa e lo son environament. Atau, l'Académie Française que prengó posicion

contra la Carta Europèa de las Lengas Regionaus⁴⁰.

Lo prumèr diccionari qu'estó publicat en 1694, dab un tribalh normatiu. La publicacion de la 9^{au} edicion, miada per la comission diccionari (14 membres), que comencè en 1994. Lo dus prumèrs tòmes que son estats editats mes la seguida qu'ei en fascicules (35 en 2009, lo darrèr qu'ei lo de la letra P), tots publicats au jornau oficiau.

En 1990, lo Conseil Supérieur de la Langue Française que hè paréisher dens lo Jornau Officiau un document titolat Les rectifications de l'orthographe.

L'Académie Française que forma dab quate autas academias⁴¹ l'Institut de France. Totas aqueras estructuras que dependen de la lei de programa N° 2006-450 entà la recèrca deu 18 d'abriu 2006. Que son personas moraus de dret public dab estatut especiau. Cada academia qu'a lo son foncionament pròpi. Los organes de l'Institut que son :

- lo Cancelèr, nomat per tres ans e confirmat peu President de la Republica ;
- la Comission Administrativa centrau dab sheis secretaris perpetuaus e dus delegats per Academia ;
- l'Amassada deus membres titulars de totas las academias ;
- lo Burèu dab lo President, lo Cancelèr, los Secretaris Perpetuaus, lo Director de l'Academia e los Presidents de las Academias.

Lo Cancelèr qu'a autoritat suu personau, qu'ordona las recèptas e las despensas, que representa l'Institut dens los sons contactes dab la justícia. L'Academia qu'ei sosmetuda a las règlas de la comptabilitat publica, aus còdis deu mercat public e au conta-ròtle de la Cort deus Comptes.

Un decret deu 4 d'agost 1994 relatiu a « l'enrichissement de la langue française » (l'enriquiment de la lenga francesa) que creè la Commission Générale de Terminologie et de Néologie⁴². Aquesta qu'ei coordinada peus servicis deu Ministèri de la Cultura e de la Comunicacion (Direccion Generau a la Lengua Francesa e a las Lengas de França). L'acòrd de l'Académie Française qu'ei indispensable entà que los tèrmis recomandats e sian publicats au Journal Officiel e impausats a l'Administracion. Tots los tèrmis publicats que son integrats dens ua banca de dadas, Franceterme⁴³.

Pòc a pòc, la situacion que's melhora : mercés a las leis de descentralizacion, las collectivitats

---

⁴⁰ Devis deu secretari perpetuau de l'Académie Française deu 27 de noveme 2008.

⁴¹ Académie des Inscriptions et Belles-Lettres, Académie des Sciences, Académie des Sciences Morales et Politiques, Académie des Beaux-Arts.

⁴² La Comission de Terminologia e de Neologia qu'ei compausada de la maniera seguenta : lo President (nomat peu Prumèr Ministre), cinc membres de dret dont lo Secretari Perpetuau de l'Académie Française, e tretze personas qualificadas nomadas peu Ministre de la Cultura e de la Comunicacion.

⁴³ Site Internet : <http://franceterme.culture.fr/>

locaus, regions e departaments, que's son hicadas a finançar accions o institucions e còps que i a a miar politicas comunas de desenvolopament. Atau, Regions que i a qu'an entinoat programas o esquèmas entà l'occitan, e que finançan iniciativas dens los maines de l'ensenhament, l'edicion, los mèdias, etc.

Dab las leis de descentralizacion (1982), las Regions qu'an ganhat competéncias, entermiei las quaus la cultura, e pòc a pòc qu'an bastit politicas publicas entà las lengas minorizadas. Atau, plusors regions deu territòri occitan qu'an hargat plans de desenvolopament de l'occitan.

La Region Aquitània :

La Region Aquitània que sasí en 2003 lo CESR (Conselh Economic e Sociau Regionau) sus la question de la politica lingüística entà las lengas deu son territòri, l'occitan e lo basco. Aquera afranquida que desemboquè en 2005 sus un rapòrt, « Lengas e culturas d'Aquitània » (raportaire Sèrgi Javaloyès) qui hasó preconizacions qui estón seguidas ; entà l'occitan :

- en 2008 qu'estó miada ua enquèsta sociolingüística tà cò de la practica de la lenga occitana.
- que's creè un organe aperat *Amassada – Conselh de desenvolopament entà la lenga occitana en Aquitània*, qui reüneish representants institucionaus, operators lingüistics e culturaus e partenaris, sia ua amassada plenària de 85 personas. Qu'a tres objectius : assegurar la concertacion au nivèu regionau enter los associats publics e privats, tribalhar en concertacion dab lo CESR aquitan entà l'elaboracion d'un esquèma regionau d'amainatjament lingüistic, animar lo dialògue interregionau.

Que's desenvolopè un programa 2008-2010 entà la politica lingüística en quate èishs :

- **cooperacion** : assegurar la cooperacion enter la Region, l'Estat, los departaments e las estructuras intercomunaus, formalizar de la cooperacion entau desenvolopament de la lenga occitana.
- **transmission** : signatura d'ua convencion dab lo Rectorat entà l'ensenhament de l'occitan, ahortiment de la plaça de las navèras tecnologies entà la produccion de materiau pedagogic, campanha de sensibilizacion a l'auhèrta d'ensenhament, programa de desenvolopament deu hialat de cors per adultes.
- **mèdias** : lançament d'un estudi de factibilitat entà la creacion d'ua television sus l'Internet, sostien a la mutualizacion deus mejans deus mèdias occitans, elaboracion

d'ua huelha de rota entau desvolopament progressiu deu trilingüisme dens lo Conselh Regionau, aviada d'un programa de desvolopament de la senhaletica bilingua dens las comunas, mobilizacion de las agéncias regionaus, mesa en plaça d'ua platafòrma collaborativa interregionau e euro-regionau entà l'espectacle viu.

- **coneishença** : lançament d'un programa de numerizacion e de valorizacion deu patrimòni orau occitan, realizacion d'ua enquèsta sociolingüistica en Aquitània, establiment d'un programa universitari suu tèma de las realitats de la lenga occitana.

La Region Lengadòc-Rosselhon :

La Region Lengadòc-Rosselhon que desvolopa la soa politica dens tres grans maines :

La lenga :

Ensenhament de e en lenga occitana en demiei escolar : aumentacion de l'auhèrta en privilegiant lo bilingüisme (encoratjament a ua implicacion mei grana de l'Estat entà l'obertura de classas bilinguas, aumentacion deu nombre de pòstes au CAPES d'occitan), ahortiment de l'associacion dab la Federacion de las Calandretas entà acréisher l'auhèrta d'ensenhament en lenga occitana dens l'ensenhament privat dab contracte (convencion dab plan regionau sus 10 ans, aumentacion deu nombre d'ensenhaires e d'establiments), amelhorança de las estructuras d'arcuelh deus escolans (ajuda en equipament de las classas creadas dens l'ensenhament public, construccion e renovacion deu bastit de la federacion Calandreta, creacion de borsas de formacion en occitan entau personau non ensenhaire), creacion d'apèrs pedagogics (creacion e difusion d'apèrs pedagogics entau public escolar public o privat, difusion a gratis deus manuaus escolars, enriquiment de l'auhèrta en documentacion pedagogica au nivèu interregionau).

Ensenhament de l'occitan entaus adultes : mesa en plaça dab lo CFPÒC d'un labèl entà garantir lo nivèu de formacion deus adultes.

La cultura :

Entaus arts vius : elaboracion d'ua convencion de creacion/difusion/formacion dab companhias e grops qui pòden avalorar l'imatge de l'occitan, mesa en plaça d'ajudas a la creacion entà las joenas companhias, estructuracion deu Teatre Interregionau Occitan, incitacion a la difusion e a la programacion en occitan.

Dens lo maine deu libe e de la lectura publica : sostien a l'edicion professionau occitana, borsa d'ajuda a l'escritura e prèmi literari occitan, desvolopament de fons occitans dens lo hialat de las bibliotècas departamentaus de prèt.

La societat :

Sostien aus professionaus de la comunicacion qui intègran l'occitan. Promocion de l'occitan.

La Region Mieidia-Pirenèus :

La Region Mieidia-Pirenèus que comandè en 2005 un rapòrt suus « enjòcs de la lenga e de la cultura occitana dens l'encastre de las relacions interregionaus e euro-regionaus » qui concludí au « hòrt potenciau de desvolopament de la lenga e de la cultura occitana dens la nosta region », mercés sustot au « sector associatiu, uei lo dia hèr de lança d'aquera vita culturau ».

Confòrmament ad aqueras recomandacions, la Region Mieidia-Pirenèus qu'elaborè un Esquèma Regionau de Desvolopament de l'Occitan qui estó aprovat lo 20 de deceme 2007.

Que s'ageish entà la Region de passar a ua etapa navèra de promocion de l'occitan, peu biaish d'ua planificacion suu periòde 2008-2013 e d'ua racionalizacion de l'intervencion regionau, obèrta d'un punt de vista inter- e euro-regionau. Que's vòu collaborar dab l'Estat, los ueit Conselhs Generaus de Mieidia-Pirenèus, las estructuras intercomunaus (Comunitats de Comunas e d'Agglomeracion, país, parcs naturaus regionaus) motivadas peu sostien e lo desvolopament de la lenga e de la cultura occitana, e las autas Regions d'Occitania, mei que mei las qui son tanben en cors de definicion d'ua politica culturau pluriannau de desvolopament de l'occitan (Aquitània e Lengadòc-Rosselhon) dab la tòca de desvolopar sinergias de projèctes e de mejans.

L'esquèma de desvolopament 2008-2013 que's hè en cinc èishs :

- **ensenhament e formacion** : convencionament dab lo Rectorat, campanhas de sensibilizacion en direccion deus escolans, deus parents e deu personau. Estructuracion deus cors entaus adultes, sostien a un organisme de formacion professionau.
- **politica mediatica** : estructuracion d'un hialat interregionau de ràdios e mèdias d'expression occitana, creacion d'ua television interregionau sus l'Internet, augmentacion de la produccion de programas en lenga occitana (e multilingües) per la mission d'ua societat de produccion (produccion audiovisuau sus Internet e responsa a l'arribada deu numeric hertzian).
- **socializacion de la lenga** : organizacion de campanhas a gran escala de sensibilizacion e d'informacion a l'occitan e aus sons enjòcs, triscat progressiu deu territòri regionau dens l'encastre de las politicas territoriaus qui permeten ua valorizacion locau de l'occitan, accions sus la transmission de l'occitan dens la societat.

- **ahortiment de la cultura** : creacion d'ua òbra critica dab la tòca de har de Mieidia-Pirenèus un pòle autonòme de validacion artistica obèrt sus l'internacionau capable de har rampèu a las grans capitalas culturaus europèas, sostien e estructuracion de la difusion deu libe, ahortiment deus grans eveniments regionaus e interregionaus a l'entorn de la lenga e de la cultura occitana.
- **recèrca lingüística e culturau** : collaboracion dab las autas collectivitats e l'Estat entà la creacion d'un Institut de Normalizacion de l'occitan (projàcte APORLÒC) e alargament de las òbras de cap aus traductors automatics, estructuracion e racionalizacion de las òbras de collectatge e de recèrca suu patrimòni immateriau, avalorada de la politica regionau e mei largament territorial en matèria de lenga e cultura occitana.

Enfin, la Region que vien d'acabar ua enquèsta sociolingüística apregondida suus usatges e las representacions de l'occitan.

D'autas Regions que mian ua politica lingüística :

Ròse-Aups qu'a finançat un estudi sus las lengas (dab ua lista de preconizacions de desenvolopament), que mia un tribalh de sensibilizacion e de comunicacion en direccion deu public e qu'encoratja los actors regionaus a integrar aqueras realitats lingüísticas e culturaus. Qu'adereish a la platafòrma « lengas regionaus » de l'Associacion de las Regions de França (ARF).

Provença-Aups-Còsta d'Azur qu'a ua mission « a la cultura regionau e a las lengas regionaus » qui sostien projèctes artisticas, conselha e valoriza las practicas amatoras e professionaus. Un « Comitè d'Ajuda a la Creacion » que conselha los elejuts entà la seleccion deus projèctes dens los maines de la musica e las danças tradicionaus e deu monde, deu teatre e arts deu recit, e de l'edicion de libes.

Las politicas lingüísticas regionaus en favor de l'occitan que son diferentas de l'ua Region a l'auta : las mei desenvolopadas que son las d'Aquitània, Mieidia-Pirenèus e Lengadòc-Rosselhon. Que son tanben las mei ancianas, qu'an creat institucions e professionalizat lo demiei, qu'an embauchat encargats de mission e planificat politicas de desenvolopament, e aviat politicas partenariaus dab los servicis de l'Estat. Dens lo nòrd d'Occitania (Auvèrnha, Lemosin), per venciva, las politica lingüísticas que son enquèra shètras .

A notar tanben l'implicacion de departaments que i a, com los Pirenèus-Atlantics qui an creat ua Mestresa d'Obratge Publica dab las intercomunalitats (*Iniciativa*), provedida d'un esquèma de desenvolopament e d'un budget d'un milion d'euros entà 2011, lo Tarn, l'Avairon, etc.

Enfin, entà estar lo subjècte de la complexitat occitana en territòri francés, que cau tornar sus la question de l'unitat de la lenga : aquesta qu'ei contestada, dens endrets que i a, per minoritats activas. Atau, la Provença qu'a un movement « provençalista » qui nega la nocion d'occitan e reïvindica lo provençau com lenga a despart. En Bearn, l'Institut Bearnés e Gascon qu'arrefusa tanben l'unitat de la lenga e la grafia classica. Aqueths movements que hican embrolh enter los elejuts e que hèn empach a las politics publicas.

3.2.1.2 En territòri italian

L'occitan qu'ei parlat en Italia dens un quinzenat de vaths aupencas (*Valadas*) de Pèmont, quauquas comunas de Liguria, e dens la comuna de La Guàrdia (en italian *Guardia Piemontese*), en Calàbria, dens la província de Cosenza. En dehòra de La Guàrdia, qui ei ua enclavada, lo territòri occitan d'Italia que correspon a las vaths hautas de la region aupenca, caracterizadas per ua situacion economica desfavorabla e ua hrèita de servicis (tribunaus, escòlas, burèus de pòsta, etc). Aqueth territòri ne compta pas nada gran vila e la màger part deus abitants que son ruraus.

Qu'avem pòc de dadas tà çò qui ei deu nombre de locutors : las Valadas occitanas⁴⁴ que representan chic o mic 180 000 abitants, las estimacions deu nombre de locutors que varian enter 70 000 e 150 000 segon las honts. Que i a enqüèra parents qui transmeten la lenga aus mainatges, mes lo nombre de familhas qui parlan occitan que demeseish a continuar.

Tà çò qui ei deu contèxte juridic, l'Italia que compta plusors lengas⁴⁵ e tanben multiples dialèctes italians enqüèra vitècs suu son territòri. L'Estat italian qu'ei dividit en regions, províncias, comunas e airaus metropolitans qui an cadua las lors competéncias. Cinc regions autonòmas qu'an un estatut particular d'autonomia fiscau⁴⁶. Las regions n'an pas competéncias legislativas, qu'ei ua prerogativa exclusiva de l'Estat. Atau, ne pòden pas legiferir sus las questions lingüisticas. La proteccion de las minoritats lingüisticas n'ei pas ua competéncia exclusiva ni de l'Estat ni de las regions, mes de tots los nivèus de l'Administracion.

La Constitucion ne proclama pas l'italian com lenga d'Estat. L'article 6 de la Constitucion que ditz que « La Republica que protegeish mercés a mesuras adequatas las minoritats

---

⁴⁴ Val d'Ols, Val Cluson, Val Germanasca, Val Pelis, Val Pò, Val Varacha, Val Maira, Val Gran, Val d'Estura, Val Ges, Val Vermenanha, Bueves, Poranh, La Clusa, Val d'Èler e Auta Corsalha.

⁴⁵ Las lengas territoriaus que son, en suber de l'italian, lo francés, l'occitan, lo francoprovençau, l'alemand e las soas varietats, l'eslovèn, lo ladin, lo friolan, l'albanés, lo croat, lo grèc, lo sarde e lo catalan.

⁴⁶ Que son lo Trentin-Haut-Adigi, la Vath d'Aòsta, lo Friol-Venecia Juliana, la Sardenha e la Sicília.

lingüísticas ». Lo tèxte que data deu periòde qui seguí immediatament la segonda Guèrra mondial, e que rebat la volontat de cambiar la politica d'italianizacion forçada qui s'èra manifestada au davant, au temps deu regime de Mussolini.

Un decret deu President de la Republica deu 20 de noveme 1991 que ditz :

Article 1

« La Republica que protegeish la lenga e la cultura de las poblacions d'origina albanesa, catalana, germanica, grèca, eslava e bohèmia, e de las qui parlan ladin, francés, francoprovençau e occitan. »

Article 2

« La Republica que protegeish la lenga e la cultura de las poblacions friolanas e sardas. »

La lei 99/482 deu 15 de deceme 1999 que ditz que l'occitan e hè part de las lengas protegidas en Italia :

Article 1

« 1 – La lenga oficial de la Republica qu'ei l'italian.

2 – La Republica, qui valoriza lo patrimòni lingüistic e culturau de la lenga italiana, que promòu e que valoriza tanben las lengas e las culturas protegidas per aquesta lei. »

Article 2

« En vertut de l'article 6 de la Constitucion e en armonia dab los principis generaus establits per las organizacions europèas e internacionaus, la Republica que protegeish la lenga e la cultura de las poblacions albanesa, catalana, germanica, grèca, eslovèna e croata e de las qui parlan lo francés, lo francoprovençau, lo friolan, lo ladin, l'occitan e lo sarde. »

Los dus prumèrs articles que defineishen lo critèri de « reconeishença », l'article 3 lo de « territorialitat », per'mor que l'aplicacion de la lei e's hè dens l'encastre d'un espaci territorial delimitat, après consulta de las municipalitats e sus demanda deu 15 % deus ciutadans inscriuts. Que son dongas **las comunas** qui an la possibilitat de har aplicar la lei.

Totasvètz, la proteccion de las minoritats lingüistics n'ei pas ua competència en si. Atau, las Regions que pòden intervièner dens l'encastre de las lors competèncias en matèria d'educacion, de patrimòni, etc. Entà las regions autonòmas, los estatuts d'autonomia que

dependen de cada minoritat. Las regions non autonòmas que pòden votar leis e establir reglaments entà las lors minoritats, qu'ei lo cas deu Pèmont dab **la lei regionau deu 10 d'abriu 1990, n° 26**, titolada « *Tutela, valorizzazione e promozione della conoscenza dell'originale patrimonio linguistico del Piemonte* », modificada per ua lei regionau deu 17 de junh 1997. Aquesta lei sus la coneishença e la difusion deu patrimòni regionau que defineish divers maines d'intervencion (ensenhament, informacion, creacion artistica, edicion, recèrca, sensibilizacion au patrimòni). L'occitan que i ei mentavut com lenga istorica.

Article 3

« 1 bis) La Region que promòu, en acòrd dab las estacions de ràdio publicas e privadas, la realizacion d'emissions culturaus e informativas en lenga pèmontesa e dens las lengas istoricas de Pèmont : occitan, francoprovençau e walzer. »

La lei que preved colaboracions dab las autoritats competentas dens plusors maines, un procediment d'instruccion de las demandas e crèdits de finançament planificats sus plusors ans. Atau las collectivitats, organismes, instituts, etc, que pòden demandar ajudas. Las collectivitats que pòden demandar un estudi entà establir los toponimes tradicionaus (mercés a ua comission regionau d'expèrts). La lei que bota en plaça ua comission consultativa compausada de foncionaris e de nau expèrts. Las autoritats deu Pèmont qu'autrejan un sostien financèr limitat a las associacions de promocion e de defensa de l'occitan.

Entà las administracions, a l'excepcion de las regions autonòmas on lo govèrn locau e pòt emplegar ua auta lenga en mei de l'italian, l'italian qu'ei la sola lenga oficiau.

Au darrèr deu vòte de la lei 482/99 « Nòrmas en matèria de proteccion de las minoritats lingüísticas istoricas », la gran majoritat de las comunas de las Valadas Occitanas qu'an deliberat l'apartenéncia a la minoritat lingüística occitana, e las Províncias de Torin, de Coni, d'Imperia e de Cosenza qu'an acceptat las deliberacions e definit lo territòri de proteccion. Atau, aqueras comunas qu'an la possibilitat de publicar los actes oficiaus en occitan (mes shens qu'aquò aja nada valor juridica), a condicion de n'assumir las còstas.

L'occitan n'ei pas jamei emplegat dens las administracions, mes quauques maires que s'exprimeishen en occitan. Los foncionaris que pòden parlar occitan dab lo public e municipalitats que i a qu'an installat panèus de planvienguda en occitan a l'entrada deus vilatges (a costat deus panèus en italian). Un sarròt de restaurants, d'otèls, d'aubèrgas... qu'an un nom occitan.

L'italian qu'ei la sola lenga deus tribunaus (a l'excepcion de la Val d'Aòsta, de Friol-Venecia

Juliana e deu Trentin-Haut-Adigi). Ua persona qui ne desira pas exprimí's italian qu'ac pòt har en lenga regionau dab l'ajuda d'un interprèt, a condicion de n'assumir las còstas.

Dens lo maine de l'ensenhament, lo decret presidenciau de 1991 que preved que dens las municipalitats indicadas, l'aprenedissatge de la lectura e's harà en lenga minoritària e en italian. La lei de 1999 que preved que la lenga minorizada e sia lenga d'ensenhament dens lo secundari. Tres regions qu'aplican aquesta disposicion, mes l'occitan n'ei pas ensenhat.

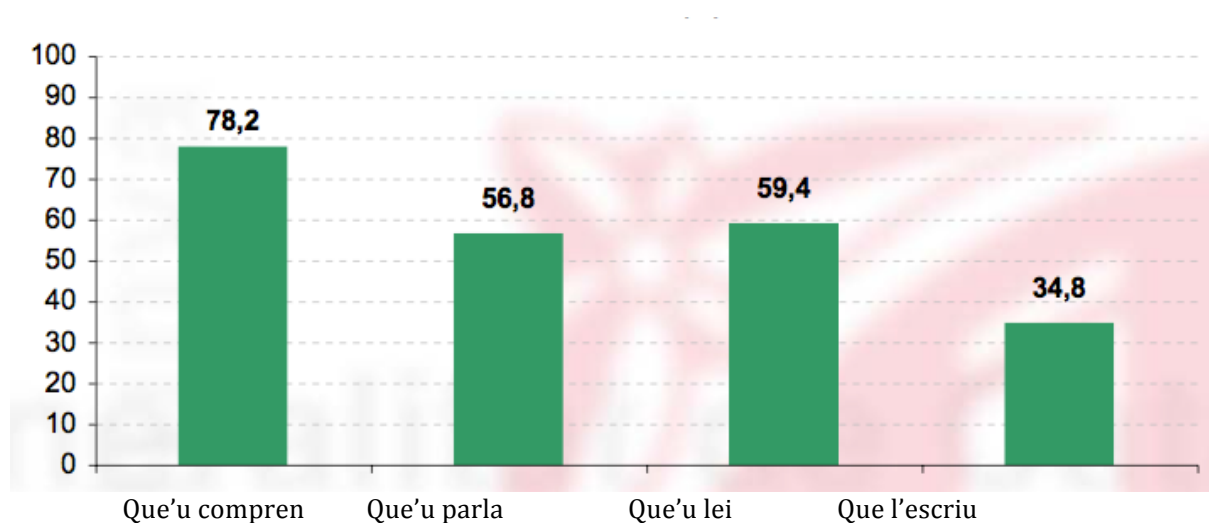
La lei 482/99 que preved condicions de proteccion dens lo maine deus mèdias, mes la premsa escriuta, las televisions e las ràdios que son en italian. Ne i a pas nada premsa quotidiana en occitan, mes quauques revistas que son publicadas parciaument en occitan. La creacion musicau occitana qu'ei vitèca, que i a un hardèu de hestejadas culturaus.

En suber de la lei constitucionau, qu'existeishen un hèish de leis e reglaments qui limitan la soa portada. Que son mesuras de proteccion pontuau limitadas a dauvuns maines. Dens los fèits, ne i a pas que las minoritats mei ricas qui an drets, mei que mei los germanofònes deu Trentin-Haut-Adigi.

3.2.1.3 En territòri espanhòu

L'occitan qu'ei parlat a la Val d'Aran, entitat administrativa de la Generalitat de Catalonha. La lenga vernaculara qu'ei aperada locaument *aranés*, e qu'ei ua varianta deu grop dialectau gascon. La Val d'Aran que s'esten sus 620 km², e que compta 7 600 abitants entermiei los quaus uns 4 500 locutors.

Coneishença de l'aranés de las personas de 15 ans e mei en 2008 (percentatge)

Hont : *Enquesta d'usos lingüístics de la població – Generalitat de Catalunya*

La collectivitat territorial de la Val d'Aran, lo Conselh Generau, qu'ei ua autonomia administrativa dab la lei deu regime especiau de la Val d'Aran de 1990. L'article 2-1 de la lei que ditz qu'« er aranés, varietat dera lengua occitana e pròpia d'Aran, ei oficiau ena Val d'Aran. Tanben ne son eth catalan e eth castelhan, d'acòrd damb er article 3 der Estatut d'Autonomia de Catalonha ». L'apartenéncia de l'aranés a la lenga occitana qu'ei dongas reconeguda per la lei.

Lo Conselh Generau qu'a, enter autas competéncias, las de l'ensenhament e de la cultura. La lei que ditz que's pòt emplegar l'aranés dens las relacions dab l'administracion e los organismes privats. L'aranés qu'ei ensenhat a tots los nivèus de l'escolaritat obligatòria e qu'ei emplegat com lenga principau de l'ensenhament a la Val d'Aran despuish 1984. Tà çò qui ei deus mèdias, Ràdio Aran, Ràdio Catalonha e la television autonòmica TV3 que difusan plusors òras de programa en aranés tota setmana. Lo navèth estatut d'autonomia de Catalonha de 2006 que reconeish que la lenga occitana, aranés en Aran, ei la lenga pròpia deu territòri e de qu'ei oficiau en Catalonha.

Pendent l'estudi de factibilitat qu'avó lòc un eveniment istoric entà la lenga occitana : **la lei de l'occitan, aranés en Aran**, votada lo 22 de seteme 2010 au Parlament de Catalonha. Aquera lei, qui compta 25 articles, ueit disposicions addicionaus e ua derogatòria, qu'assolida los drets lingüistics de la collectivitat territorial, que'us esten a tot l'espaci catalan e que defineish encastres de colaboracion dab los territòris occitans entau desenvolopament de la lenga.

Article 2 : lengua pròpia e lengües oficials

« 1) Er aranés, nòm qu'arrecep era lengua occitana en Aran, ei era lengua pròpia d'aguest territòri.

2) Es ciutadans de Catalonha e es sues institucions politiquas arreconeishen, emparen e respècten era lengua que singularize eth pòble aranés e arreconeishen er Aran com ua realitat dotada d'identitat culturau, istorica, geografica e lingüistica.

3) Er aranés, com lengua pròpia der Aran, ei :

a) Era lengua d'usatge preferent de totes es institucions der Aran, especialament deth Conselh Generau d'Aran, dera Administracion locau e des entitats que ne depenen, des mejans de comunicacion publics, der ensenhament e dera toponimia.

b) Era lengua normauments emplegada pes administracions catalanes enes sues relacions damb er Aran, dera manèra qu'aguesta lei determine.

4) Era lengua pròpia der Aran, com lengua oficiau en Catalonha, pòt èster emplegada pes persones fisiques o juridiques en activitats publiquas e privades sense que poguen patir cap discriminacion per aguest motiu. Es actes juridics hèts en aguesta lengua an plea validesa e

| *eficacitat, sense perjudici des drets arreconeishudi as ciutadans damb relacion as autes lengües oficiaus. »*

L'occitan d'Aran qu'ei dongas la tresau lenga oficiau de la Generalitat de Catalonha.

Concrètamant, aquò que vòu díser que's pòt emplegar la varianta aranesa de l'occitan dab las administracions catalanas.

Tà çò qui ei de l'onomastica, la sola forma oficiau deus toponimes d'Aran qu'ei la forma aranesa escriuta en grafia occitana classica. Los procediments de justícia, en Aran, que's pòden har en aranés shens traduccion.

L'aranés qu'ei tanben la lenga veïculara e la lenga d'aprenedissatge. Qu'ei la lenga comuna de l'ensenhament, mes lo catalan e lo castelhan que son matèrias obligatòrias.

La lei de 2010 que preved emissions de ràdio e de television, mes shens balhar objectius precís. Dens lo maine socioeconomic, que son previstas ajudas e subvencions dab la tòca d'incitar las enterpresas a emplegar la lenga.

La lei que ditz la voluntat de hicar l'accent sus l'unitat de la lenga occitana dens l'encastre d'ua collaboracion dab los autes territòris de lenga occitana. Atau, la Generalitat e lo Conselh Generau d'Aran que pòden passar convencions dab institucions e collectivitats deus territòris de lenga occitana. Lo Conselh Generau qu'a la competéncia de la normalizacion lingüistica en Aran : qu'a lo poder de promòver l'aranés e de'n definir l'encastre d'usatge. En dehòra d'Aran, la Generalitat de Catalonha e lo Conselh Generau que partatjan la competéncia de la normalizacion e de la politica lingüistica. La lei que pòt « contribuir a favorizar lo desvolopament de las accions relativas a la regulacion e a l'establiment de las *directores* de l'occitan.

En Aran que son aplicadas las *Normes Ortografiques der Aranés*, aprovadas per la Generalitat en 1983. Aquestas nòrmas qu'estón elaboras a partir de la *Gramatica occitana* d'Alibèrt, publicada en Catalonha en 1935 e reeditada per l'*Institut d'Estudis Catalans*. En 1999, lo Conselh Generau d'Aran qu'adoptè las navèras *Nòrmes Ortografiques der Aranés*, qui segueishen las modificacions deu Conselh de la Lenga Occitana. La medisha annada, lo Conselh Generau d'Aran que reconegó oficiaument las nòrmas deu Conselh de la Lenga Occitana.

L'Institut d'Estudis Aranesi qu'ei ua institucion d'assessorat tecnic e scientific de la Val d'Aran e deu Conselh Generau d'Aran. En promòvent la soa existéncia, lo Conselh Generau que volè completar l'encastre institucionau de la Val d'Aran, afirmar la soa identitat mercés a la creacion d'elements de referéncia, d'estructuras academicas qui podossen resòlver questions

pregondas d'assessorat scientific. L'IEA qu'a tres seccions : lingüística, estudis juridics e istòria. La prumèra reünion de la seccion lingüística que's hasó en 2001, e que's reüneish periodicament entà determinar las modalitats lingüísticas qui cau emplegar entaus escrivits dens los mejans de comunicacion. L'IEA que reïvendica un tribalh voluntari e desinteressat afin que la Val d'Aran aja ua institucion referenciada dens los tres maines academics mei importants de l'identitat d'un pòble : la lenga, l'istòria e las institucions juridicas. L'organe centrau de l'IEA qu'ei lo Plen (tienguda plenària), reünion deus membres numeraris qui vòtan las decisions e noman entermiei eths un President dont lo mandat ei de quate ans, renovelader un còp. La seccion lingüística qu'a lo son foncionament pròpi, dab un Plen de dètz membres numeraris qui's pòt aparear sus la participacion pontuau de membres correspondents. Lo Plen de la seccion lingüística que's reüneish a mes passat. La soa foncion qu'ei d'elaborar projèctes e miar recèrcas sus l'aranés dens divèrs encastres lingüistics, e de prepausar au Conselh Generau d'Aran estudis e resolucions en ligam dab l'aranés o la lenga occitana en generau.

L'IEA, en Aran, qu'ei un element de compte har de la lei de l'occitan aranés. L'article 4 que ditz que l'Institut d'Estudis Aranés e deu estar independent de las administracions publicas, abastar pleament lo caractèr academic qui l'ei atribuit e aver l'autoritat lingüística d'establir las convencions d'usatge de l'aranés en hant compte deu son caractèr de varietat lingüística deu tronc occitan comun. Uei lo dia, l'IEA e lo Conselh Generau d'Aran que son en trin de pensar a un cambiament deus estatuts e a l'evolució de l'IEA de cap a ua Academia.

Lo **Grop de Lingüística Occitana (G.L.O.)** qu'ei un grop assessor lingüistic de la Generalitat. Gavidat peu Burèu occitan en Catalonha, qui depend deu Secretariat a la Politica Linguistica de la Generalitat, qu'amassa despuish 2008 un quinzenat d'especialistas de tota l'Occitania autorn deu projècte de creacion d'un traductor automatic (tèxtes, paginas Web) en linha occitan-catalan⁴⁷. Lo G.L.O. que reconeish com solas basas la *Gramatica Occitana* e lo *Diccionari Occitan-Francés* d'Alibèrt, e los tribalhs deu Conselh de la Lenga Occitana (enter 1997 e 2007). Que reconeish tanben la competéncia de l'Institut d'Estudis Aranés. Totasvètz, lo G.L.O. qu'afirma l'existéncia d'« ua forma de referéncia d'occitan que se base sus eth lengadocian, aperada *occitan referencial*, *occitan larg*, *occitan general* o *occitan estandard*, ath costat d'uns estandards regionaus convergents entà cada blòc dialectau (gascon, lemosin, auvernès, vivaroaupenc, provençau) e quitaments tà bèth territòri damb ua personalitat hòrta (com Niça) ». La causida d'un occitan « generau » qu'ei ua causida pròpria a la Generalitat. Atau lo traductor automatic de la Generalitat que prepausa duas versions, « occitan aranés » e « occitan ».

---

⁴⁷ Site internet : <http://traductor.gencat.cat/index.jsp?locale=ca>

3.2.2 Las institucions

Mercés au desvolopament de las politicas publicas e a l'investiment deus militants occitanistas, que s'i a creat, dens las annadas 90, apèrs operacionaus. De que n'i a que's son tornats de vertadèras institucions dab mission publica, e a l'òra d'ara que son membres de l'APORLÒC : lo CIRDÒC, l'IEO, la FELCO, la Confederacion de las Calandretas, l'Associacion Internacionau d'Estudis Occitans, l'Institut d'Estudis Aranesi, la Chambra d'Òc, l'InÒc e lo CROM.

- **Lo CIRDÒC - Centre Interregionau de Desvolopament de l'Occitan, Mediatèca occitana**, qu'ei l'establiment public de vocacion interregionau encargat d'aparar, de promòver e de har conéisher lo patrimòni e la creacion occitana. Lo CIRDÒC qu'ei una estructura originau, qui's vòu adaptada tant a l'istòria com a la geografia occitana, qui representa 1 000 ans de cultura viva. Qu'ei lo sol establiment public (sindic mixte) de la cultura occitana, dab 14 emplegats (dont un conservator, plusors encargats de conservacion, e un pòle informatic). Qu'a un gran bastiment dens lo centre de Besièrs.

A l'òra d'ara, la colleccion qu'ei de mei de 80 000 títols publicats deu sègle XVI^{au} a uei lo dia (manuscrits, libes, archius, revistas, particions, enregistraments sonòrs e audiovisuaus, afichas, fotografias, etc). Mercés a ua politica d'aquisicion sostenguda e sistematica, mercés a dons e lèishs generós, las colleccions deu CIRDÒC que son hèra completas.

Per'mor deu desvolopament d'aquestas e de l'expertisa aquesida dens lo maine deu patrimòni e de la creacion en occitan, que signè en 2006 dab la Bibliotèca Nacionau de França ua convencion de pòle associat qui'u reconeish l'autoritat tà çò de la lenga e la civilizacion occitana.

Entermei las missions novèlas qui lo CIRDÒC deurà complir com establiment d'excelléncia documentària, que figuran la produccion de la bibliografia occitana e lo desvolopament de la cooperacion autorn deu patrimòni occitan.

Lo CIRDÒC que mia accions interregionaus entau patrimòni e la creacion occitana : partenariats de numerizacion d'òbras, coproduccions d'eveniments, sostien aus portaires de projèctes au nivèu interregionau, creacion d'utús de coneishença e d'espandiment de l'occitan (Bibliografia occitana, portau Internet « La Pòrta d'Òc » - www.laportadoc.eu -, observatòri de l'edicion), concepcion e prèst de mustras o de documentacion. Enfin, lo CIRDÒC que pòrta lo projècte d'ua gran mediatèca virtuaus cooperativa, vertadèra platafòrma de difusion multimèdia deu patrimòni e de la creacion occitana. Qu'ei un projècte istoric au quau invita totas las regions a participar.

- **L'Institut Occitan d'Aquitània - InÒc** qu'ei l'operator referenciau e privilegiat de la Region

Aquitània entà las missions publicas realizaderas dens tres maines :

- la socializacion publica de la lenga : produccions de lexics e de tèrmis entà díser lo monde de uei lo dia. Entad aquò har, que hè hrèita ua lenga estabilizada, plan normativizada. L'InÒc que deu balhar los tèrmis adaptats en hant compte de las tres variantas occitanas de la Region Aquitània - gascon, lemosin e lengadocian - e arrevirar a mei anar mei tèxtes de tota traca de las collectivitats territoriaus, de las enterpresas, e deu quite Ministèri de la Cultura e de la Comunicacion. Que deu tanben desvolopar e promòver lo bilingüisme en direccion deus actors de la vita culturau, sociu e economica d'Aquitània.
- la valorizacion deu Patrimòni Culturau Immateriau (PCI). L'InÒc qu'ei encargat, en collaboracion dab lo Ministèri de la Cultura e de la Comunicacion - DRAC Aquitània e la Region Aquitània, de la valorizacion deu patrimòni orau occitan d'Aquitània, a través lo portau Internet sondaqui.com
- en 2008, l'InÒc qu'estó encargat, dens l'encastre de l'estudi realizat a la demanda de la Region per l'ARPEL (Agéncia Regionau entà l'Escrit e lo Libe en Aquitània) sus l'edicion en lengas de França en Aquitània, de la realizacion de la part de l'estudi tà çò deus actors de la cordèra de l'edicion d'expression occitana en Aquitània.
- l'emplec de las Tecnologies de l'Informacion e de la Comunicacion entà assaber au public las soas realizacions, las deus sons partenaris publics e las deu movement associatiu aquitan.
- l'InÒc que deu assegurar enfin missions d'expertisas entaus partenaris publics dens los maines de la soa competéncia.

L'InÒc qu'ei ua associacion dab membres de dret (dont la Region Aquitània, la DRAC Aquitània e los Departaments deus Pirenèus-Atlantics e de la Gironda), qu'a un budget de 360 000 €, qu'emplega sheis personas e qu'ei estructurat en tres pòles : « lenga e societat », « cultura e societat », « comunicacion ». La soa sedença que's tròba au castèth d'Este a Vilhèra, dens l'aglomeracion paulina. Qu'acèssa dens los sons locaux un centre de documentacion qui hè partida deu hialat de las mediatècas de l'aglomeracion paulina.

- **L'Institut Estudis Occitans - IEO** qu'ei ua associacion creada en 1944. La soa tòca qu'ei lo continuacion e lo desvolopament de la lenga e de la cultura occitana dens l'ensemble deu son airau territorial. Entà assegurar lo son prètzheùt, l'IEO que s'i hè tot dia a obtiéner ua plaça mei importanta entà l'occitan dens la vita publica, los mèdias e l'ensenhament. L'IEO qu'ei tanben l'accion quotidiana de cada adherent entà que la cultura occitana e sia l'expression d'ua cultura viva e contemporanèa, creadora e innovadora, qui assumesca tanben la soa istòria. A l'òra d'ara,

que son 1 500 adherents e 40 emplegats qui tribalhan dens las diferentas associacions federadas deu hialat de l'IEO, qui ei partatjat en 28 seccions departamentaus e sèt seccions regionaus federadas. De mei, plusors sectors, associacions afiliadas o membres de l'IEO que s'ocupan d'activitats especificas.

- **socializacion / comunicacion** : brocadura *L'occitan qu'es aquò ?*, labèl *Òc per l'occitan* (valorizacion de l'emplec de la lenga dens l'economia), *Paginas occitanas* (annuari occitan), lo servici de l'emplec (mesa en relacion deus cercaires d'emplec e de las enterpresas) ; participacion a *Anem Òc* (platafòrma reivindicativa entà la mesa en plaça d'ua politica lingüistica).
- **servici lingüistic** : servici deu patrimòni lingüistic (informacion, recèrcas toponimicas, ajuda a la mesa en plaça d'ua senhaletica bilingua).
- **cors entaus adultes** : campanha de promocion deus cors d'occitan, creacion d'un labèl de qualitat (PARLESC).
- **sector libe** : IEO-IDECO qu'ei lo sector d'edicion e de difusion de l'Institut d'Estudis Occitans, qui assegura la màger part de la produccion occitana. Plusors seccions departamentaus e regionaus que desvolòpan tanben ua activitat d'edicion.

L'IEO qu'ei ua associacion lei 1901 reconeguda d'utilitat publica (1949) e aprovada Joenessa e educacion populara (1986). Qu'ei membre deu Hialat Europèu de Promocion de la Diversitat Lingüistica (NPLD), deu Comitè Francés de las Lengas Mensh Espandidas (EBLUL-França) e deus Rencontres Interregionaus, qui reüneishen representants de las diferentas lengas de França.

- **L'Institut d'Estudis Aranesi (IEA)** : véder lo punt 3.2.3 ací dessús.

- **Lo Centre de Recursi Pedagogics dera Val d'Aran** : que s'ageish de servicis educatius qui, dens l'airau territorial aranés, e sostienen l'activitat pedagogica deus centres escolars e lo prètzhèit d'ensenhament deus regents e deus professors ; qu'ei format d'ensenhaires foncionaris deu primèr e deu segond grad e qu'a las foncions seguentas :

- a) auhèrta de ressorças, infraestructura e servicis aus centres escolars, aus regents e aus professors afin que dispausen de materiaus especifics aus diferents maines d'estudis, de mejans pròpis a la tecnologia educativa e de publicacions especializadas, dab

assessorat o instruccions d'utilizacion.

b) catalogacion de las ressorças educativas deu demieï locau e aranés e elaboracion d'informacions complementàrias entà'n facilitar l'usatge au professorat.

c) sostien a las activitats d'ensenhament e de l'escambi d'experiéncias educativas, dab la tòca de desvolopar la reflexion deu professorat sus la practica ensenhaira medisha.

d) coordinacion e organizacion de la realizacion e deu seguit de las activitats de formacion permanenta, en collaborant a la deteccion deus besonhs de formacion e a l'elaboracion de proposicions entà las satisfar.

e) autas foncions atribuidas peu Departament d'Educacion.

- **La Chambra d'Òc** qu'ei una associacion qui amassa personas qui trabalhan los produïts de la tèrra, qui hèn los artisans, qui viven deu torisme, activas entà la renaishença lingüistica e culturau de las Valadas. La Chambra d'Òc que tribalha sus tot lo territòri occitan en Italia e sustot dens las Valadas.

Los membres de la Chambra d'Òc que son artisans, cultivators, comerçants, aubergaires, associacions culturaus, grops musicaus, e personas de competéncias de tot ordi.

Lo son objectiu generau qu'ei d'elaborar e de realizar projèctes transversaus dens las Valadas, dab ua vision d'ensemble deu territòri, entà har anar de cotria la necessitat de la reapropriacion lingüistica e culturau, l'internacionalitat deu pòble occitan e la renaishença economica. La Chambra d'Òc que tribalha per sectors e per projèctes en collaboracion dab las personas disponiblas de las Valadas e las institucions : Comunas, Comunitats de Montanha, ATL, Parcs, Províncias e Regions.

La Chambra d'Òc que compta tres sectors d'activitat :

1) lo sector lingüistic e culturau que s'ocupa de :

a) formar ensenhaires ;

b) conselhar e supervisar l'elaboracion e la realizacion de projèctes a l'escòla ;

c) formar operators culturaus de terrenh ;

d) realizar experimentacions lingüisticas, pedagogicas e culturaus de terrenh dab l'activacion de cors sus comanda de l'Assessorat a la Cultura de la Region Pèmont ;

e) elaborar materiau didactic ;

f) activar un Servici de la Lengua, burèu de servici e de conselh lingüistic aus organismes publics e privats ;

g) realizar una edicion bilingua.

2. lo sector internacionau : participacion a plusors manifestacions transfronterèras com l'*Estivada* de Rodés, la *Fèsta d'Òc* e la *Feria* de Besièrs, e a congrès internacionaus.

3. lo sector productiu : valorizacion deus produïts gastronomic e artesanau de las Valadas, creacion de la marca « *Chambra d'Òc* » dens divèrs magazins, valorizacion deus produïts tipics.

- **Lo CROM (Centre de Ressorças Occitanas e Meridionaus)** qu'estó creat en 1999 per la Region Mieidia-Pirenèus, lo Rectorat de Tolosa e l'Universitat de Tolosa-Lo Miralh. Las soas competéncias e los sons objectius que pertòcan la formacion, la recèrca e la difusion dens lo maine de la cultura occitana.

Que mia un tribalh de cap a la lenga, la literatura e l'istòria occitana. Lo CROM qu'ei :

- un pòle documentari obèrt au public, dab ua bibliotèca meridionau (12 000 volumes e 100 colleccions vivas de periodics) ;
- un apèr de sostien a la recèrca, de valorizacion e de vulgarizacion, qui organiza o participa a collòquis, congrès, hestejadas, mustras, etc ;
- un apèr d'encontres e d'escambis entà enquadrar animacions culturaus e scientificas destinadas a grops escolars e particulars interessats per la cultura d'Òc ;

La mission deu CROM qu'ei de hicar en sinèrgia los potenciaus e las prioritats de las institucions partenàrias (politicás d'amainatjament deus territòris e deus país, apèrs entau sector educatiu) dab plusors formas d'intervencion :

- informacion deu public e promocion deu bilingüisme francés-occitan ;
- ajuda a la produccion e a la difusion de materiau pedagogic entaus establiments escolars de Mieidia-Pirenèus, organizacion o participacion a l'animacion d'estagis destinats aus publics professionaus (ensenhaires, bibliotecaris, libraris, etc) ;
- accions en ligam dab l'actualitat deu maine d'Òc (conferéncias, lecturas, projeccions, audicions, mustras, etc).

Lo CROM que's desvolòpa dens ua logica de partenariat dab las institucions europèas, los servicis de l'Estat, las collectivitats locaus, estructuras publicas e privadas lingüisticas, culturaus e scientificas, etc.

- **L'AIEO (Associacion Internacionau d'Estudis Occitans)** qu'a per tòca de favorizar e de coordinar las recèrcas dens lo maine deus estudis occitans. Qu'amassa, en dehòra de tota doctrina o tendéncia, los cercaires en maine occitan capvath lo monde, medievistas o

modernistas, lingüistas o literaris, qui pensan aus problèmas de lenga e de literatura d'Òc en eths medishs o dens los lors rapòrts dab lo lor environament culturau e sociu. L'Associacion que's vòu tornar un lòc d'encontre e de dialògue enter las disciplinas deus maines de las sciéncias umanas e sociaus.

L'activitat de l'AIEO que's desvolòpa en tres direccions :

- organizacion d'encontres scientifics, de reünions de tribalh, e sustot, cada tres ans, d'un Congrès Internacionau d'Estudis Occitans, qui succedeish aus Congrès de Lenga e Literatura d'Òc qui's hasón enter 1955 e 1981 ;
- publicacion de tribalhs scientifics suus estudis occitans ;
- regropament e difusion d'informacions sus las recèrcas realizadas o en cors dens lo maine deus estudis occitans.

- La **FELCO (Federacion deus Ensenhaires de Lenga e de Cultura d'Òc)** qu'amassa las associacions regionaus d'ensenhaires d'occitan de l'Educacion Nacionau. Aquestas associacions obèrtas au monde que s'i hèn a transméter la lenga e la cultura occitana de la mairau a l'Universitat. La FELCO que milita entà melhorar l'ensenhament tant entaus escolans qu'entaus ensenhaires, dab tres èishs : la sensibilizacion-iniciacion entà tots, l'ensenhament opcionau de lenga e cultura, e l'ensenhament bilingüe francés-occitan.

La FELCO qu'ei l'interlocutora deu Ministèri de l'Educacion Nacionau e que demanda ua auhèrta mei larga entà l'ensenhament en occitan, en s'apeant suus tèxtes oficiaus. La FELCO qu'ei tanben en ligam dab las collectivitats territoriaus qui sostienen la transmission de la lenga e de la cultura d'Òc. Que participa a la platafòrma reivindicativa *Anem Òc* e qu'ei membra de la FLAREP (Federacion entà las Lengas Regionaus dens l'Ensenhament Public) e de l'APLV (Associacion deus Professors de Lengas Vivas).

- La **Confederacion de las calandretas** qu'ei ua associacion qui reüneish, dens 17 departaments, 52 escolàs e dus collègis on s'i practica l'ensenhament immersiu en occitan. Aparescut en 1979, lo movement qu'a uei lo dia 2 895 mainatges escolarizats e qu'emplega 209 regents e 232 salariats non ensenhaires. L'occitan ensenhat qu'ei la varianta deu parçan d'implantacion de l'escòla. Cada escòla qu'ei gerida per ua associacion deus parents qui emplega los salariats non ensenhaires. Los regents que son pagats per l'Estat mercés a un contracte d'associacion signat enter l'Estat e las calandretas. Que respèctan las instruccions oficiaus de l'Educacion Nacionau. La pedagogia qu'ei basada sus l'immersion (lo francés qu'ei integrat a partir deu CE1) e sus las tecnicas Freinet e la pedagogia institucionau. Atau, l'expression libra deu mainatge qu'ei centrau e la democracia intèrna qu'ei encoratjada. Cada establiment Calandreta que participa a l'accion culturau occitana e que's religa a la vita

culturau deu son parçan.

Los regents de Calandreta que son formats au Centre APRENE – Establiment d’Ensenhament Superior Occitan a Besièrs.

3.2.3 Per'mor d'ua regulacion lingüistica occitana

3.2.3.1 Los potenciaus

– L’occitan, dab plusors milions de locutors, que constitueish la màger minoritat lingüistica d’Euròpa, e per'mor de la soa extension geografica sus tres Estats, qu’a un estatut de lenga europèa. Que’s tròba au còr d’ua dinamica internacionau e interregionau : que i a un sarròt d’escambis e de collaboracions enter las Regions pertocadas, qui’s concretizan per la mesa en place d’infraestructuras comunas.

– L’airau de la lenga d’Òc qu’ei lo subjècte d’ua importanta activitat scientifica : l’occitan qu’ei ensenhat e estudiat dens Universitats deu monde tot. Que i a departaments d’occitan dens las Universitats de Bordèu, Montpelhièr, Tolosa, Niça, mes tanben Lhèida, Barcelona o Torin. Que tribalhan dab las institucions e que pòden estar a la lor origina (CROM a Tolosa, Servici de la Lenga Occitana a Montpelhièr). La lenga d’Òc qu’a vertadèras autoritats scientificas en lexicografia, lexicologia, gramatica, onomastica, istòria, qui mian un important tribalh de recèrca e de publicacion.

– Qu’existeishen dejà òbras de referéncia : la lenga d’Òc qu’ei ua lenga escriuta e estudiada despuish 800 ans, dab un ample còrpus de tèxtes e produccions lingüisticas de referéncia en lexicologia descriptiva (*Tresor dóu Felibritge, Dictionnaire du Béarnais et du Gascon Modernes...*), normativa (*Dictionnaire Occitan-Français* d’Alibèrt, *Diccionari Francés-Occitan* de Rapin, *Dictionnaire Français-Occitan* de Per Noste, *Dictionnaire Français-Provençal* de Coupier, *Dictionnaire Français-Occitan Limousin Marche Périgord* de Lavalada...), diccionaris etimologics, gramaticas (*Gramatica occitana* d’Alibèrt, *Grammaire Provençale* du CREO Provença), atlas lingüistics (*Atlas Linguistique de la Gascogne, Atlas Linguistique du Languedoc Occidental, Atlas linguistique et ethnographique du Massif Central...*), etc.

– Las politics lingüisticas de las collectivitats (regions, departaments) que creishen en activitat e en finançament. Las collectivitats qui an las politics mei desvolopadas qu’embauchan encargats de mission e que finançan institucions. Qu’existeish ua interrogacion sus çò qui’s harà lo projècte d’ofici public interregionau : las Regions Aquitània e Mieidia-

Pirenèus qu'an entinoat non i a guaire un procediment comun entà crear dab l'Estat un Ofici Public de l'occitan. Entad aquò, un estudi de factibilitat que serà miat en 2011. La soa mesa en plaça que prenerà ua pausa, mes que vòu díser que i aurà un navèth interlocutor public dont la forma e demora enquèra a definir (perimètre d'intervencion, organizacion territoriala). Quau serà l'organizacion d'aqueth ofici ? Quin seràn integrats los operators de mission publica actuaus dens lo dispositiu e quaus seràn las lors missions navèras ? La regulacion lingüistica n'a pas sens que se i a ua politica lingüistica, que's ved dab l'Ofici Public de la Lenga Basca : aqueste qu'a servicis de traduccion, d'assessorat lingüistic, de sensibilizacion dont l'activitat ei pregondament ligada a *Euskaltzaindia*. Que's calerà avisar a l'evolucion e anticipar l'articulacion dab la navèra arquitectura operacionau de la politica lingüistica en Aquitània e Mieidia-Pirenèus. Enfin, la question de l'associacion deu Ministèri de l'Educacion Nacionau au dispositiu public qu'ei centrau entau projècte APORLÒC. La soa plaça dens los enjòcs de desvolopament de la lenga e lo son poder de prescripcion que son de compte har.

- La reconeishença de la lenga per la Generalitat de Catalonha qu'ei un eveniment istoric, qui'u balha un vertadèr estatut politic, dab adara ua oficialitat dens l'Estat espanhòu (atau, lo 9 de heurèr 2011, peu prumèr còp dens l'istòria e mercés a la lei, lo senator Josep Maria Esquerda que parlè en occitan au Senat espanhòu). La lei que ditz tanben la necessitat de sustièner la lenga occitana en dehòra de la Generalitat e que preved un haut nivèu de cooperacion dab las Regions occitanofònas e las lors institucions. Aquò que balha ua legitimitat e ua dinamica aus projèctes estructurants interregionaus e europèus e qu'assolida las politicas publicas en favor de l'occitan dens las Regions mes tanben au nivèu de l'Estat.

- La lenga d'Òc que possedeish institucions dirèctament ligadas a las politicas lingüisticas de las collectivitats territoriaus. Que son operators de missions publicas, qui an ua capacitat d'intervencion e de produccion de qualitat mercés aus lors metòdes e aus lors professionaus. Qu'an ua vertadera legitimitat davant lo public, las institucions e los poders publics.

- Lo dinamisme de la lenga que s'apren tanben au hialat d'associacions panoccitanas. La lenga d'Òc qu'a un ample sector associatiu qui ageish dens tots los maines de la societat civila (ensenhament, edicion, creacion musicau, teatrau, eveniments).

3.2.3.2 Las interrogacions

- Que calerà har compte, en França, de la refòrma de las collectivitats territoriaus votada per l'Assemblada Nacionau lo 17 de noveme 2010. Aquesta lei que refòrma pregondament

l'arquitectura administrativa : que crea ua navèth nivèu (las metropòlis), qu'enquadra mei las competéncias de las collectivitats, que limita la lor autonomia fiscau e que reorganiza la representacion electorau. Sonque e i aja un cambiament au darrèr de las eleccions presidenciau e legislativas de 2012, las Regions qui finançan l'APORLÒC n'auràn pas mei largança budgetària dens las annadas qui vienen, e mei qu'aquò lo lor budget que demesirà. A l'òra d'ara, l'incertitud que dauneja tà çò qui ei deu finançament de las institucions culturaus.

- Que calerà adoptar ua posicion oficial suu Felibritge : se i a acòrd de principi sus l'unitat de la lenga, la question de la grafia qu'ei brocassada. Totasvetz, ua part importanta deus felibres qu'emplegan la grafia classica. L'integracion o la non-integracion deu movement qu'ei ua question qui compòrta ua perspectiva istorica a non pas mancar.

- La risca d'ua proliferacion d'« Acadèmias » qu'existeish, e dab era la d'ua superposicion d'occitans « estandards ». Aquò que neureish la confusion dens lo public, los usatgèrs (tot prumèr los qui transmeten la lenga) e los politics :

- Atau, que s'ei creada non i a guaire a Tolosa ua « Acadèmia occitana – Consistòri deu Gai Saber », qui vòu promòver un « occitan standard ». Aqueste que seré la lenga deus escambis e de l'ensenhament a costat de la forma « eretada » de la lenga. Au dia de uei, n'avem pas enquèra vist produccions d'aquera Academia.

- Mercés a la lei sus « l'occitan, aranés en Aran », l'Institut d'Estudis Aranesi que's tornarà ua Academia de dret espanhòu : qu'ei la persona juridica adaptada a la reconeishença publica dens la Generalitat de Catalonha. La soa integracion dens lo dispositiu finau de l'APORLÒC que serà a afinar, e que's deurà inventar un procediment de torna, d'escambi e d'adaptacion enter lo « tronc comun » occitan gerit per l'organisme de regulacion e la realitat aranesa. Com ei estat escrit mei haut, lo grop de lingüistas assessor de la Generalitat de Catalonha, lo GLO, que tribalhè dens l'encastre de la creacion d'un traductor automatic sus un occitan « referenciau » qui seré, segon los tèxtes deu GLO, « generaument acceptat ». Qu'ei ua causida politica pròpria a la Generalitat de Catalonha..

- Enfin, lo Ministèri de l'Educacion Nacionau qu'a creat en 2011 lo *Diplòma de Competéncia en Lengua – Occitan* (DCL) : qu'ei un diplòma de validacion en lenga (qui existeish en alemand, italian, chinés, etc) qui's declina en grads dab mencion d'ua equivaléncia dab los nivèus de l'Encastre Europèu Comun de Referéncia entà las

Lengas. Qu'ei ua certificacion de competéncia en lenga entau gran public destinada a ua comunicacion operacionau dens lo demieï professionau. En genèr de 2011, qu'avón lòc las prumèras sessions. La comunicacion, los tèxtes de presentacion e los enonciats n'estón pas hèits que dens ua forma de lengadocian, quan seré en Bearn. Los candidats que pòden passar las espròvas dens las lors variantas. Las espròvas deus CFPÒC (Centre de Formacion Professionau en Occitan), per eras, que's hèn tanben dab los critàris europèus, mes los documents e las espròvas que son dens las grans variantas de l'occitan.

3.2.3.3 Problematicas d'ua autoritat de regulacion de la lenga d'Òc

La principau question entà bastir ua autoritat de regulacion de la lenga qu'ei de comolar lo vuet juridic e politic existent sus la question de l'occitan. Dens tot lo territòri occitan, arrés n'a pas la competéncia de la lenga, sonqu'a la Val d'Aran e en Generalitat de Catalonha on l'occitan a la reconeishença maximau, l'oficialitat. Que's cau totun breubar la poblacion de la Val d'Aran que representa mensh de 1 % de la poblacion totau deu territòri occitan e que dens la Generalitat l'oficialitat que demora particulara per'mor que l'occitan n'ei pas la soa lenga « pròpia » : atau que's parla de l'oficialitat dens un « contèxte » catalan. Aquesta oficialitat que compren duas partidas : l'oficialitat territoriala (Administracion, actes publics e privats), e la proteccion de la lenga dab ua projeccion a l'endehòra de la Generalitat, a través cooperacions dab las autas regions deu territòri occitan. Au Conselh Plenari de la Comunitat de Tribalh deus Pirenèus deu 28 d'octobre 2010, lo Vice-President de la Generalitat de Catalonha, En Carod-Rovira, qu'assabentè de que l'occitan èra ua de las prioritats de la Generalitat entà las collaboracions transfronterèras pirenenças.

La construccion d'un organisme de regulacion lingüistica occitan com apèr de desvolopament de la lenga qui intègre la soa complexitat e las soas realitats, e sustot los enjòcs deu son avièner, qu'ei dongas prumèr que tot ua question « francesa ». Dab mei de 14 milions d'abitants e plusors milions de locutors actius e passius, qu'ei lo principau contèxte politic e per fòrça lo de mei de pes entà la problematica de l'APORLÒC. Quan los aspèctes juridics de l'occitan e i serén insufisents, qu'ei de compte har. Uei lo dia, las collectivitats francesas que son la sòla de l'aliança financèra de l'APORLÒC, dab lo 85 % deu son finançament. Lo contèxte francés que pòrta la màger perspectiva de desvolopament de l'aliança publica dab cinc Regions administrativas (Lemosin, Auvèrnha, Ròse-Aups, Provença, Peitau-Charanta) totaument o parciaument de lenga occitana qui poirén juntar las Regions qui finançan dejà lo projècte. Totasvètz, lo nivèu de reconeishença de l'occitan dens la Generalitat de Catalonha que serà

difícilment atenhut suu territòri francés e l'italian : l'organisme de regulacion que's deu tanben apar sus l'oficialitat de la lenga qui'u balha la legitimitat maximau. Atau, que's pòden enonciar quauques principis màgers :

- Que cau en prumèras pensar l'organisme com un dispositiu qui articule volontat politica e coeréncia institucionau. Que serà ua responsa politica e operacionau au quasivueit juridic de la lenga, qu'ei a díser que trobarà la màger reconeishença, legitimitat e autoritat publica qui sian sus tres Estats nacionaus. Entau 99 % deu territòri occitan, ne i a pas nada autoritat politica qui aja un poder en matèria de lenga d'Òc, çò qui vòu díser que non i a nada autoritat qui posca impausar las decisions d'un organisme de regulacion a las soas administracions, a l'ensenhament, a l'espaci public, etc.

- L'encastre juridic de l'organisme que deurà respóner en prioritat au contèxte administratiu francés. Totasvetz, l'organisme que's deurà a avisar tanben a la compatibilitat juridica d'aqueth encastre dab lo dret italian e catalan / espanhòu. Que deurà har valer tota la diversitat e las sensibilitats occitanas, har compte de las diversas culturas administrativas e politicas e la complexitat sociolingüística. L'organisme que serà vertadèrament panoccitan : la soa tòca qu'ei d'integrar a tèrmi totas las compausantas territoriaus e institucionaus, e totas las sensibilitats representativas occitanas. Qu'ei a díser que ne's pòt pas reproduir lo modèle de regulacion lingüistic d'un Estat nacionau, o d'ua autonomia provedida de grans competéncias en matèria de lenga. **Que cau crear un espaci de colaboracion pròpi en coeréncia dab la realitat occitana, dab un foncionament flexible, pragmatic e federatiu.**

- L'organisme ne deurà pas tornar inventar çò qui existeish : que i a produccions, competéncias, institucions, hialats qui foncionan plan tà çò qui ei de la regulacion lingüística e que'us cau valorizar. En prumèras, l'autoritat de regulacion que s'apearà sus l'activitat deus sons membres ; en segondas, que crearà çò qui hè hrèita. Qu'aurà tanben un ròtle de « labelizacion » de produccions.

- L'organisme que deu aver missions e objectius clars, precis e qui poscan estar evaluats. La soa activitat que deu estar au servici deus locutors, deus qui transmeten l'occitan e de las politicas publicas, qui an besonhs concrèts e urgents, dont los maines de la neologia e la terminologia, mes que deu estar tanben au servici de la sciéncia. **Que**

deu respóner a demandas concrètas e estar un servici científic de la lenga.

Aquesta demanda que deu estar representada dens lo dispositiu com element pròpi e estructurau deu procediment de regulacion.

– L'autoritat de regulacion que's deurà prononciar e tribalhar lèu de cap a la question de l'unitat de la lenga : se n'ac hè pas, que deisharà d'autas iniciativas, publicas o privadas, desvolopàs e achequir de fèit la soa activitat. Per'mor de la soa competéncia de normativizacion de la lenga, l'organisme qu'aurà dongas a tractar aquera unitat en hant compte de la soa diversitat, mes tanben las tendéncias sociolingüísticas o espèras actuaus tà çò de la mesa en plaça de formas comunas. L'autoritat de regulacion que deu aver un devís politic clar, definir los principaus èishs e planificar lo lor desvolopament entà l'aviéner.

3.3. Las preconizacions

3.3.1 Las missions d'un organisme de regulacion de la lenga d'Òc

La tòca de l'APORLÒC qu'ei dongas de crear e de gerir ua autoritat de regulacion lingüistica. Enter los membres de l'APORLÒC, de que n'i a qu'an assegurats o qu'asseguran a l'òra d'ara foncions regulatoras dens los maines de la recèrca universitària, de la publicacion de dictionaris, de la produccion terminologica o de l'engenhèria de la documentacion. La tòca de l'estructura gestionària qu'ei de coordinar los tribalhs, de valorizà'us o d'impulsar ua dinamica comuna entà crear çò qui'ns hè hrèita e çò qui n'ei pas estat hèit dinc adara: com tot organisme de regulacion reconegut peus poders publics, qu'assegurarà ua foncion « regaliana » d'autoritat scientifica de la lenga dab tres grans missions :

1 – La recèrca scientifica : l'organisme que deurà miar recèrcas suu subjècte de l'identitat pròpia de la lenga d'Òc dens las soas estructuras ancianas, presentas e futuras. Que deurà estar en capacitat d'**estabilizar l'usatge de la lenga** en hant compte de la soa situacion actuala e las evolucions qui vienon. Aqueras recèrcas que's deuràn miar dab l'objectiu permanent de respóner aus besonhs concrets deus locutors e deus usatgèrs, qui son los besonhs d'ua lenga viva de comunicacion. Atau l'organisme que harà cas en primèras a las demandas deus formators e deus ensenhaires.

2 – La regulacion lingüistica : l'organisme qu'aurà a respóner a las entercalhadas permanentas de la societat au subjècte de las règlas de la lenga dens lo respècte de la pluridialectalitat e de la transversalitat. Dens aqueth encastre, que balharà lo son « imprimatur » a las diversas publicacions qui'u sian sosmetudas - qu'ac cau desirar - per las collectivitats territoriaus, aquestas sasidas dab la tòca d'obtièner subvencions publicas peus actors de la societat civila.

3 – La produccion d'apèrs lingüistics de referéncia, qui ei la tòca finau de las duas primèras « foncions regalianas » de l'organisme de regularizacion :

- un dictionari generau (descriptiu, pluridialectau e transversau) ; ua gramatica generau ; dictionaris especializats (sciéncias duras, sciéncias socials, etc) ; un dictionari deus sinonimes ; un dictionari deus omonimes ; un dictionari istoric de la lenga ; un dictionari

etimologic ; fonologia, etc ;

- preconizacions lingüísticas annaus : codificacion, sintaxi o enqüèra fonetica normativa ;
- dens l'encastre de la soa foncion reguladora : toponimia, lexicologia (terminologia tematica, etc).

3.3.2 Las perspectivas de produccions

En esperant que las orientacions deu Conselh d'Administracion e precisen los futurs entins, que's pòt pensar a tres grans entins aviaders a l'abòr de 2011 :

A – La redaccion d'un inventari e d'ua nomenclatura de las publicacions. Dens las nombrosas publicacions sovent esbarriscladas, l'autoritat de regulacion qu'aurà a identificar enter las contribucions istoricas referentas o descriptivas. **Qu'aurà tanben a prepausar au public ua lista d'apèrs lingüistics existents.** Tà çò qui ei de la codificacion e de l'ortografia, l'organisme qu'aurà a hargar l'ensemble de las règlas e de las decisions qui reconeish.

B – Lo desenvolopament d'apèrs linguistics autorn de tres èishs :

- La creacion d'un **diccionari istoric panoccitan en ligam dab lo CIRDÒC.** Lo CIRDÒC, Centre Interregionau de Desenvolopament de l'Occitan, qu'ei operator public entà un gran projècte pluriannau de numerizacion de l'ensemble deu patrimòni occitan, finançat peu Ministèri de la Cultura e de la Comunicacion e la Bibliotèca Nacionau de França. Aqueth projècte que compren la numerizacion de l'ensemble deus diccionaris occitans. L'APORLÒC que portarà dens l'encastre d'aqueth projècte l'autoritat scientifica necessària a la creacion d'ua basa de dadas completa, exhaustiva e valida a partir de diccionaris e d'entradas identificadas, qui arribarà tà la creacion d'un diccionari scientific (o generau) occitan, com ac an hèit pendent annadas *Euskaltzaindia* o la *Fryske Akademy*. Aqueth diccionari generau qu'aurà ua foncion descriptiva : que serà consultader, modificader e extensible, mercés a las Tecnologies de l'Informacion e de la Comunicacion (TIC). Que constituirà un còrpus scientific en vistas de la creacion d'autes apèrs lexicografics : diccionaris normatius, lexics, etc. Ua comission *ad hoc* de l'organisme que tribalharà de cap ad aqueth projècte dab los servicis deu CIRDÒC.
- La mesa en plaça d'un **plan de desenvolopament entà las produccions terminologicas** : dens l'encastre d'ua aliança dab los operators deu territòri occitan

(Institut Occitan d'Aquitània, Institut d'Estudis Occitans, Centre de Ressorças Occitanas e Meridionaus), que calerà definir e crear un protocòle operacionau de tribalh, e definir un plan de **publicacion de lexicis e de dictionaris especializats**. Lo TERMCAT, Centre de Terminologia de la Generalitat de Catalonha, que serà entad aquò un aliat, un sostien privilegiat : las terminologias occitana e catalana que son hèra pròchas, e lo metòde e los apèrs desvolopats peu TERMCAT que son hèra eficaç. De mei, lo TERMCAT que tribalha tanben dab un còrpus francés e castelhan.

- La creacion d'un **dicionari contemporanèu en linha francés-occitan**, qui serà l'apèr lingüistic entaus besonhs concrets de la gent. Que deurà guardar ua compatibilitat dab d'autas aplicacions e poder servir de basa de dadas entà la mesa au punt d'un traductor automatic. Aqueth dicionari que hè hèra de besonh, e quan aurè defaults per'mor que deurà estar operacionau lo mei lèu possible, que poiré estar melhorat après. Que serà hargat en ligam dab la creacion deu dicionari istoric e deus lexicis : tots que deuràn estar sus ua platafòrma comuna qui's poiré semblar au site Internet *Lexilogos*⁴⁸ qui prepausa mei d'un apèr de referéncia entà ua sola recèrca. Aquiu tanben ua comission *ad hoc* que serà creada e que poirà desvolopar plusors partenariats tecnicos. Que dispausarà d'un finançament especific, e que deurà embauchar salariat dab ua programacion pluriannau. Tà çò qui ei de las ressorças deu contèxte occitan en si, que i a lo Gidilòc e lo Grop de Lingüistica Occitana qui realizè un traductor automatic entà la Generalitat de Catalonha.

L'estructura que deurà bastir a tèrmi dus servicis permanents :

- L'organisme de regulacion que deurà hargar un procediment operacionau de responsa a las entercalhadas publicas e privadas. Qu'assegurarà ua **velha scientifica** entà poder respóner e renviar las referéncias qui existeishen, mes tanben enregistrar çò qui n'a pas rebut nada responsa, dab la tòca d'entinar ua instruccion destinada au Conselh Scientific e au deus usatgèrs. Aqueth servici que serà reservat a las collectivitats e institucions dab las quaus l'organisme ajas signat convencions, dab un procèssus d'instruccions especific qui posca har responsa a las lors demandas. Las preconizacions que seràn accessiblas mercés a las tecnologies de l'informacion e de la comunicacion – TIC – (basa de dadas, site Internet, letra d'informacion numerica), e ua politica d'edicion (brocaduras) qui las harà vèler.

---

⁴⁸ *Lexilogos* que prepausa dictionaris e gramaticas : http://www.lexilogos.com/francais_langue_dictionnaires.htm

- L'organisme de regulacion que prepausarà a las collectivitats territoriaus qui'u financen, e a las estructuras qui l'entercalhen, un **servici de validacion scientifica** de las publicacions lors qui poscan sosméter. Ne serà pas un servici de traduccion o de correccion, mes un procèsus de verificacion scientifica, ua cèrta « labelizacion », au nivèu de la qualitat de la lenga, deu respècte de las nòrmas reconegudas (grafia, ortografia, etc), de la coeréncia de la varianta utilizada, etc.

3.3.3 La reconeishença publica

L'occitan que's tròba, malurosament, dens un vueit politic e juridic, au nivèu francés. Entà respóner a la question centrau de la reconeishença publica, que devem dongas inventar, dab l'organisme de regulacion qui ei sus creà's, un organisme qui's posca balhar la màger autoritat possibla. Que cau poder respóner a la question : « Perqué aquera navèra associacion ei mei legitima qu'ua auta entà regular la lenga d'Òc ? ». L'autoproclamacion o lo consensus generau ne son pas sufisents. Qu'avem vist que los bascos e los catalans e tienen un vertadèr poder politic qui sostien la lenga ; poder politic mes tanben juridic - leis nacionaus e autonomicas - que reconeishen l'autoritat scientifica e morau de las lors academias, qui pòden préner disposicions coercitivas entà impausar las lors preconizacions, per'mor que n'an lo dret e la competéncia (administracion, ensenhament, etc). Tà çò de la nosta situacion, que cau que pensem a **un sistèma sancer qui articule l'expression e la realizacion d'ua volontat politica de l'un costat e la legitimitat de las institucions e de las associacions, de l'aute**. Davant la feblesa de las politicas publicas, aqueras institucions que representan l'istòria, lo combat politic e culturau, la reconeishença publica e sociala, e enfin l'expression de la realitat viva de l'occitan. Que son eras qui s'i hèn tot dia entà la soa transmission e la soa defensa. Dongas, ua « autoritat » atribuïda a un organisme de regulacion de la lenga que's realizaré a dus nivèus :

- **au nivèu politic** : un « proclam » interregionau qui amassèsse totas las collectivitats prèstas a sustièner l'organisme. Aqueth tèxte que seré brac, qu'enonciaré quauques grans principis e qu'aperaré a la creacion d'ua « Autoritat de regulacion entà la lenga d'Òc ». Qu'auré tanben ua portada internacionau. Que seré la soa neishença oficiau, la « hont batiadera » de l'autoritat de regulacion de la lenga d'Òc. Abans de signar aqueth « proclam », las collectivitats territoriaus que l'aurén votat en amassada plenària, e atau que reconeisherén l'autoritat scientifica e morau dens los lors contèxtes respectius. Que definirén lo quasèrn de las cargas de l'organisme de regulacion e que's

tornarén atau observadoras de las soas activitats. L'objectiu finau qu'ei d'amassar totas las Regions deu territòri occitan, dongas d'aumentar lo nombre de las collectivitats signatàrias : en ligam dab las collectivitats istoricas qui an sostengut l'APORLÒC d'aviada, l'organisme que deurà encontrar totas las autas Regions deu noste airau lingüistic, entà expausà'us la mission e prepausà'us d'integrar l'aliança politica atau fondada.

- **au nivèu organizacionau**, ua estructura gestionària qui fedèrè las institucions de mission publica e las principaus associacions. Aquesta estructura que serà l'Organisme de Regulacion de la Lenga d'Òc, qui's formarà de faïçon independenta segon lo quasèrn de las cargas qui acceptèn las collectivitats pertocadas peu projècte.

3.3.4 L'estructura gestionària : un Gropament Europèu d'Interès Economic

L'estructura gestionària qu'amassarà los membres actuaus de l'APORLÒC : qu'auràn sengles mandats entà votar a l'Amassada Generau. Que decidiràn eths de la politica generau de l'establiment e deu son desvolopament. Que deuram véder de plan articular los poders enter l'Amassada Generau e lo son Conselh d'Administracion, entà perméter un foncionament eficaç e dinamic.

L'estructura que serà interinstitucionau e dongas de dret privat.

Totasvetz, l'aliança que demorarà obèrta a d'autas entitats segon l'evolucio deu contèxte politic. Per exemple que calerà pensar a integrar un organisme catalan, se la Generalitat de Catalonha e vòu sustièner l'organisme de regulacion atau aviat ; entad aquò har, que's calerà adaptar a la navèra configuracion institucionau de l'Ofici Public de la Lenga Occitana qui deuré vièner a la lutz dab lo sostien politic e financèr de las regions Aquitània e Mieidia-Pirenèus. Mes l'integracion immediata d'un representant deu hialat deus centres de formacions entaus adultes CFPÒC que'ns sembla interessanta : aqueth hialat de centres de formacion deus adultes e professionaus qu'ei present en Aquitània, Mieidia-Pirenèus e Lengadòc-Rosselhon ; qu'ei un verdader interlocutor dens lo maine de la transmission de la lenga. La soa preséncia qu'ahortirà la coeréncia e la legitimitat deu prètzheït deu futur organisme de regulacion.

Dens l'Amassada Generau e lo son Conselh d'Administracion « construsider », que i auré, au principi, dètz membres, e dab sengles vòtes :

- **França** : l'AIEO – Associacion Internacionau d'Estudis Occitans ; lo CIRDÒC ; la

Confederacion Occitana de las Escòlas Calandreta ; lo CROM - Centre de Ressorças Occitanas e Meridionaus ; la Federacion deus Ensenhaires de Lengas e de Cultura d'Òc ; l'Institut d'Estudis Occitans (federau) ; l'Institut Occitan d'Aquitània.

- **Estat espanhòu** : lo Centre de Recorsi Pedagogics dera Val d'Aran (Vielha), l'Institut d'Estudis Aranès.
- **Italia** : la Cambra d'Òc.

Dab la tòca de respòner mièlher a las constrentas juridicas, que serà estudiada la creacion d'un Gropament Europèu d'Interès Economic (GEIE) : que s'ageish d'ua entitat juridica basada suu dret europèu. Qu'ei l'adaptacion, dens l'encastre internacionau europèu, deu concèpte francés de Gropament d'Interès Economic (GIE). Qu'estó creada per reglament CEE n° 2137/85 deu Conselh deu 25 de julhet 1985. Lo son objectiu qu'ei de facilitar la cooperacion transnacionau enter enterpresas. L'objècte qu'ei essenciau en matèria de GEIE : que deu estar format entà perméter la cooperacion enter los membres deu gropament, e non pas l'activitat pròpia deus membres deu GEIE. Qu'ei un gropament de personas moraus (societats o autas entitats juridicas), de dret privat o public, qui se n'avienent entà possedir mejans en comun, mes en guardant la lor personalitat juridica pròpia. Un GEIE que deu comptar au mínim duas societats europèas de dus Estats membres diferents de l'UE. La soa sedença que's deu trobar suu territòri de l'Union Europèa e de l'espaci economic europèu (EEE). Lo GEIE n'ei pas ua societat, n'a pas nada obligacion de capitau sociau minimau ; de mei, n'a pas l'obligacion de har beneficis entad eth medish. Se hè beneficis, que'us deu tornar aus membres, segon las clausas deu contracte d'associacion, e que son taxats segon las règlas fiscaus qui s'aplican a las societats de dret privat. Los membres deu GEIE que son solidaris e responsables deus deutes.

L'encastre GEIE qu'a plusors avantatges :

- Qu'ei ua estructura flexibla e leugèra optimizada entà miar ua cooperacion enter los sons membres, quau que sia lo maine d'activitat causit : comèrci, industria, cultura, cooperacions publicas, etc. La television francoalemanda ARTE qu'amassava, au bèth principi de la soa existéncia, ua societat anonima francesa (*La Sept*) e televisions publicas alemandas. Lo GEIE de l'Eurociutat basca (Baiona – Donostia/San Sebastian) qu'amassa duas entitats administrativas : la Comunitat d'aglomeracion Còsta Basca-Ador e la Deputacion Forau de Gipuzkoa. Los membres deu GEIE que demoran independents.

- En suberpés, qu'ei ua estructura de dret europèu, reconeguda peus Estats membres, e qui ne pausa pas nat problèma de compatibilitat juridica dab las administracions e las estructuras membres. Atau que pòden aderir associacions, enterpresas, establiments publics, administracions publicas, etc.
- Qu'ei un mòde de gestion qui rassegura mei que la gestion costumèra de las associacions lei 1901, sustot entaus establiments de dret public.
- Que simplifica l'elaboracion deus dossièrs de finançament transfronterèrs europèus (POCTEFA) per'mor qu'ei considerat com ua cooperacion perenna.
- Que permet d'integrar e de har vèler las activitats pròpias deus membres dens un projècte comun en respectant la lor independéncia. Qu'ei un apèr pragmatic : atau, ua accion que pòt estar portada peu GEIE dirèctament (embaucha de salariats, contractes comerciaus, etc) o per un membre. Un membre deu GEIE que pòt gerir un GEIE.
- Que permet tanben d'armonizar plusors nivèus de reconeishença deus membres dens tres Estats de l'UE : atau, que pòt integrar regimes juridics publics importants.
- Qu'ei un estatut qui balha aus membres e dongas au projècte ua reconeishença juridica e sociau vertadèra, qui horneish tanben ad aqueth projècte ua valor simbolica, per'mor qu'ei europèu, com la lenga d'Òc.

3.3.5 Las instàncias e los Conselhs

Se l'ipotèsi deu GEIE ei votada per las instàncias de l'APORLÒC, que calerà miar un estudi mei apregondit (visitas d'autres GEIEs, redaccion deus estatuts dab l'ajuda d'un conselhèr juridic especializat). Mentretant, **l'associacion APORLÒC que portarà, autanlèu passada l'etapa de l'estudi de factibilitat, las activitats pròpias de l'organisme de regulacion dinc a la creacion oficiau deu GEIE qui ideaument e vieneré a la lutz lo 1^{èr} de genèr 2012.**

Aqueth estudi apregondit que diserà l'estructuracion a partir de 2012, mes mentretant que podem dejà pensar a anticipar l'estructuracion futura de l'APORLÒC devath la soa forma associativa :

Las instàncias

L'Amassada Generau (AG) qu'ei l'organe de basa qui vòta las decisions tà çò qui ei de las grans orientacions ; qui vòta tanben lo Budget Primitiu (BP) e qui noma lo Conselh d'Administracion. L'AG qu'ei compausada :

- deus membres estatutaris de l'APORLÒC e deus navèths membres de fresc integrats, qui's tornan atau **membres de dret**, çò qui vòu díser membres juridics de l'estructura

dab dret de vòte ; los membres estatutaris de l'APORLÒC que son :

- un representant de l'Institut d'Estudis Occitans,
- un representant de l'Institut d'Estudis Aranesi,
- un representant de la Chambrà d'Òc,
- un representant de la Confederacion de las escòlas Calandreta,
- un representant de la Federacion deus Ensenhaires de Lengua e de Cultura d'Òc,
- un representant deus ensenhaires de la Val d'Aran,
- dus representants de l'*Association Internationale d'Études Occitanes*, entà perméter la representacion deus ensenhaires de lenga occitana a l'Universitat,
- un representant deu CIRDÒC - Centre Interregionau de Desvelopoment de l'Occitan,
- un representant de l'InÒc - Institut Occitan d'Aquitània,
- un representant deu comitat de pilotatge deu CROM - Centre de Ressorças Occitanas e Meridionaus .

Entà la creacion de la navèra estructura juridica, que's poirà integrar dus navèths membres : en prumèras los estatuts que preveden de prepausar a l'Espaci Occitan (associacion d'entitats publicas de las Valadas) d'integrar l'estructura. Que convieneré d'arcuèlher tanben un **representant deu hialat CFPÒC** (Centres de Formacion Professionau en Lengua e Cultura Occitana, presents en Aquitània, Mieidia-Pirenèus e Lengadòc-Rosselhon), qui representa ua demanda sociala màger, la de la formacion entaus adultes e professionaus.

Enfin, l'APORLÒC que's poirà obrir en foncion de l'estenuda deu son partenariat : se per exemple la Generalitat de Catalonha e junh lo partenariat politic, que calerà arcuèlher un operator lingüistic de mission publica catalan, e tot parièr entà las autas regions aderentas.

- de las « Collectivitats territoriaus » qui finançan l'APORLÒC e las qui son observadoras deus sons tribalhs, e deus Ministèris de l'Educacion Nacionau e de la Cultura de l'Estat francés, qui son **membres consultatius, a saber personas publicas invitadas a balhar lo lor avís, qui ne son pas membres juridics, e shens dret de vòte**. Aqueths membres que son :

- Lo Ministèri de l'Educacion Nacionau,
- Lo Ministèri de la Cultura e de la Comunicacion – Direccion Generau a la Lengua

Francesca e a las Lengas de França,

- La Region Aquitània,
- La Region Lengadòc-Rosselhon,
- La Region Mieidia-Pirenèus,
- Lo Conselh Generau d'Aran,
- La Generalitat de Catalonha,
- La Region Ròse-Aups.

Solide, lo partenariat politic qu'a per tòca de s'esténer a totas las regions occitanofònas.

Lo **Conselh d'Administracion** (CA) que gavida l'estructura dia per dia ; qu'assabenta regularament l'Amassada Generau de la soa accion. Per'mor de l'activitat creishenta de l'organisme, lo CA que deu aver poders mei estenuts entà estar mei eficaç e reactiu. Lo CA que serà lo nivèu de decision qui poirà cambiar dab la neishença deu GEIE, segon lo modèle causit après estudi apregondit per l'AG.

L'estructura gestionària que s'apèarà sus dus Conselhs permanents, qui seràn regits per un reglament intèrne signat per tots :

- Lo **Conselh lingüistic** qu'amassarà uns 15 scientifics nomats peu Conselh d'Administracion de l'estructura gestionària. Que deuràn estar representatius de las variantas de l'occitan e deu « portatge » politic de l'occitan. Que's reunirà devath la presidéncia deu President de l'Organisme de Regulacion, o deu son representant, dab un calendèr definit a l'avança. Enter duas sessions, los conselhèrs que tribalaràn a distància, mercés a ua platafòrma collaborativa, e qu'escambiaràn dab los apèrs hornits per las TIC. **Los conselhèrs scientifics ne tribalaràn pas en comissions (lexicografia, gramatica, etc) qu'a partir de comandas precisas validadas peu Conselh d'Administracion.** Los Conselhèrs scientifics que poirà collaborar pontuaument dab d'autres scientifics o centres de recèrcas. Totas las decisions o orientacions deus Conselhs que deuràn d'estar validadas peu Conselh d'Administracion.
- Lo **Conselh deus usatgèrs**, màximum 10 personas, que representarà la demanda sociala a tres nivèus : los « transmetedors » (ensenhaires, formators, etc), los utilizators (escrivans, artistas, jornalistas, etc) e los « institucionaus » (professionaus de las

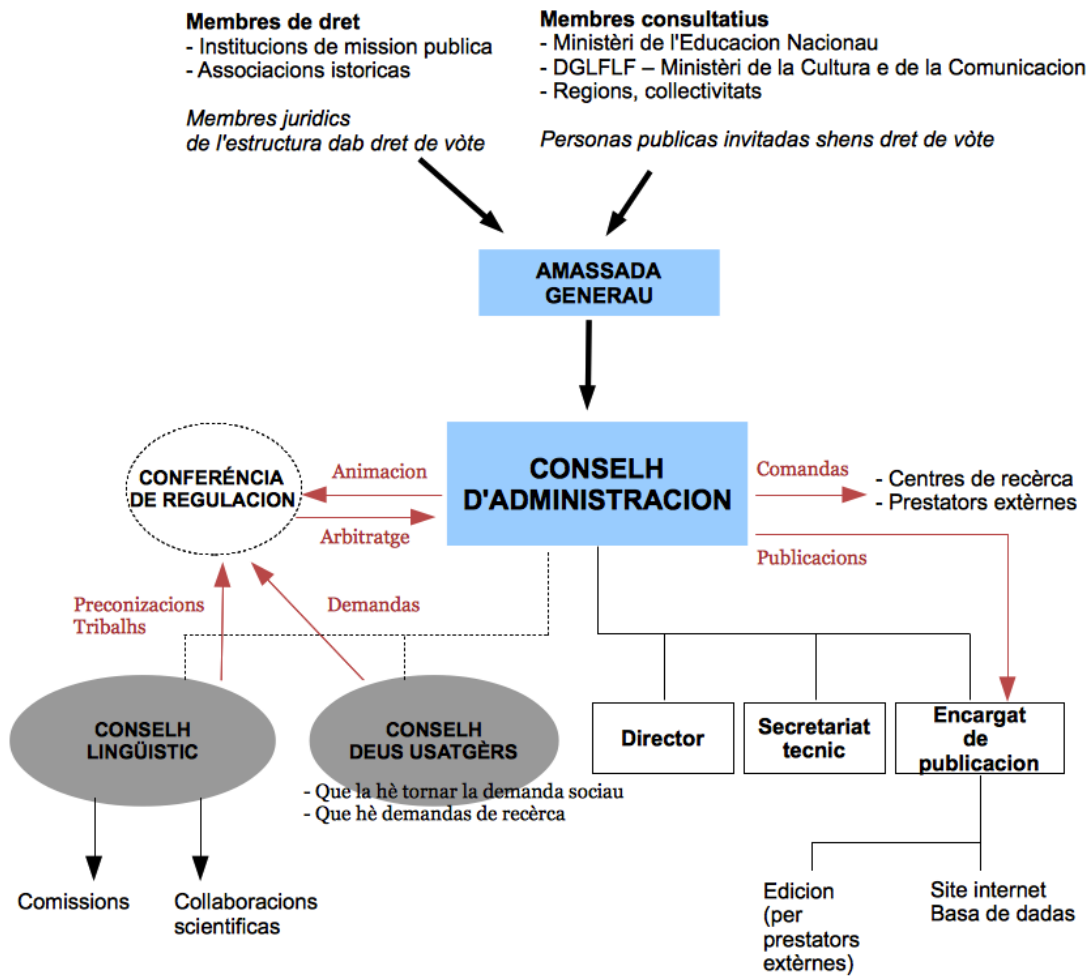
collectivitats, operators publics). La lor foncion qu'ei de har tornar la demanda sociau, e de la confrontar a las preconizacions.

La **Conferéncia de regulacion lingüistica** qu'amassarà representants deus Conselhs scientificos e deus usatgèrs, lo President de l'organisme, lo director e membres consultatius. En acòrd dab las orientacions de l'Amassada Generau e sasida peu Conselh d'Administracion, la conferéncia qu'ei lo nivèu de programacion deus tribalhs e qu'ei era tanben qui gavida los Conselhs scientificos e deus usatgèrs; la Conferéncia de Regulacion que serà gavidada peu President de l'organisme qui definirà lo son ordi deu dia.

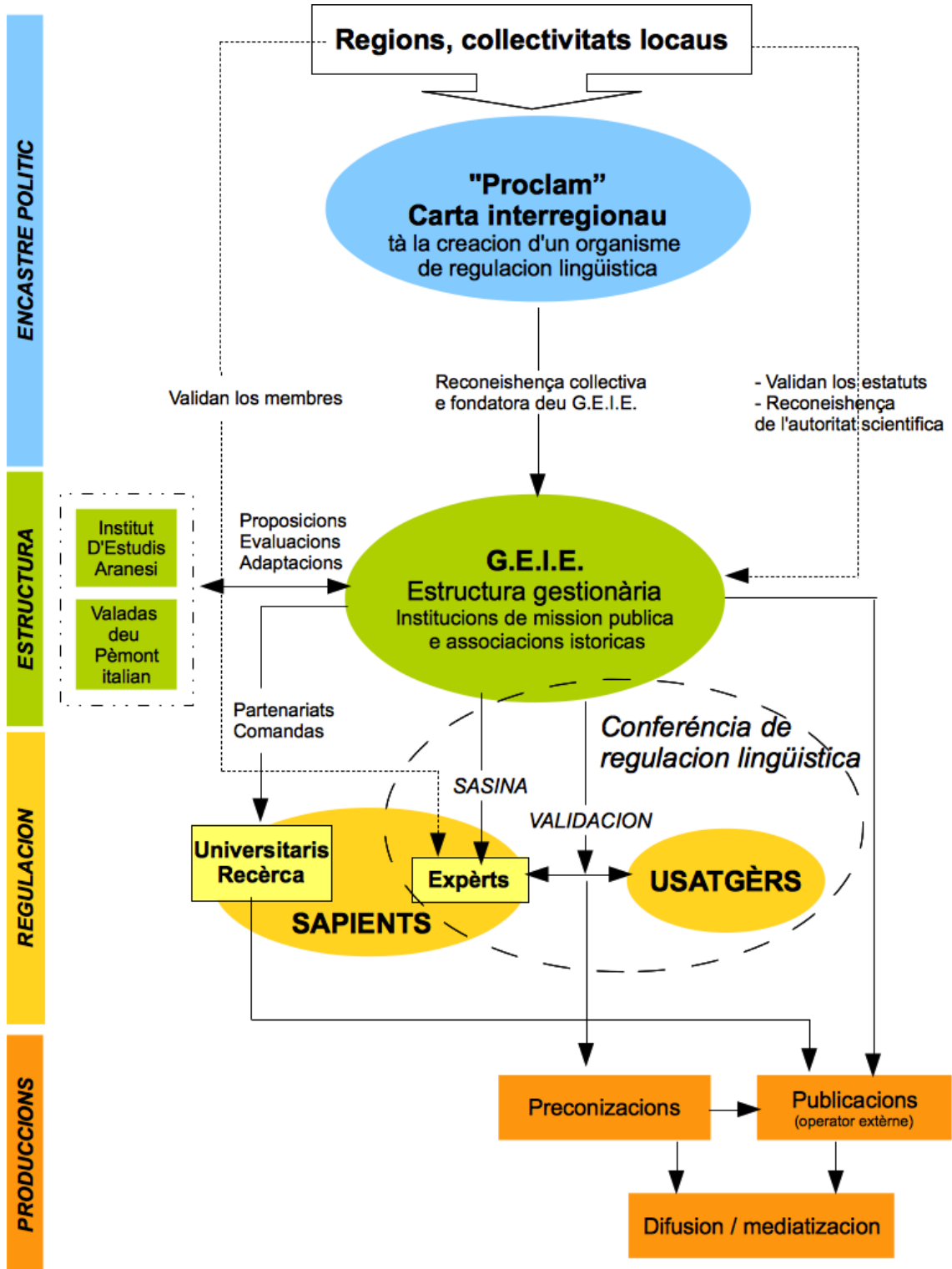
Que calerà redigir un protocòle de foncionament: que deurà definir procediments de tractament e d'escambi e que deurà préner har compte de las necessitats de concertacion e de transparéncia.

Las disposicions de la Conferéncia de Regulacion que las validarà lo CA. Los membres deus dus Conselhs que deuràn estar nomats a la prima de 2011, e la prumèra reünion de tribalh que's deurà har au començament de l'abòr de 2011.

PROJÈCTE D'ORGANIGRAMA FONCIONAU

PROJÈCTE D'ORGANIGRAMA ESTRUCTURAU

3.3.6 Lo nom

La causida deu nom de la futura autoritat de regulacion qu'ei un element deu quasèrn de las cargas de l'estudi de factibilitat. L'estudi qu'a amuishat qu'èra ua question importanta, entà non pas díser passionau. Per'mor d'aquò, qu'estón entenuts uns devís radicaus a prepaus de tau o tau nom. Que podem díser de tira que lo tèrmi « Academia » n'ei pas adaptat :

- Quan serà hèra respectat dens la Val d'Aran, lo tèrmi « Academia » qu'a maishanta reputacion en territòri francés car qu'ei ligat a l'imatge de l'*Académie française* e a totas las academias « folcloricas » (academia deus tastaires de vin, etc) qui floreishen de ça, de là. Qu'ei un mot qui arrefusan, sovent d'ua faïçon radicaus, la màger part deu monde ;
- « Academia » que correspon a un estatut politic qui la lenga d'Òc n'a pas suu 99 % deu son airau lingüistic ;
- L'associacion *Consistòri deu Gai Saber – Acadèmia occitana* qu'a depausat lo nom « Academia occitana » a l'Institut Nacionau de la Proprietat Industriau (INPI)⁴⁹, çò qui vòu díser que lo nom ei declarat e non pòt estar emplegat per ua auta estructura, a trucas de véder aquera associacion portar un clam en justícia.

Lo nom qu'ei a causir entà l'estructura definitiva qui serà portada per un GEIE qui vienerà a la lutz en 2012. Mentretant, que portarà l'organisme de regulacion l'APORLÒC. Que's calerà avisar totasvetz que lo navèth nom e correspònia a ua realitat juridica e politica de l'ensemble deu territòri occitan, dab la preséncia de nocions de cooperacion perenna, d'espaci comun, de respècte de totas las sensibilitats (entermiei las quaus la deu Felibritge) e de la lor representativitat.

Aqueth nom que poiré estar **Conferéncia Permanenta de Regulacion de l'Occitan / Lengua d'Òc**, dab lo sigle **COPERLÒC**. Tà çò deu nom de la lenga, qui pòt estar un subjècte de polemica, l'apelacion « occitan / lenga d'Òc » qu'as dus avantatges :

- que demora en coeréncia dab la reconeishença publica deus tres Estats, de l'un costat l'Italia e la Catalonha/Espanha qui reconeishen « l'occitan », de l'autre l'Estat francés qui reconeish l'apelacion « occitan / lenga d'Òc » dens l'encastre de l'Educacion

---

⁴⁹ enregistrat dab lo numèro 9234981, classas 16,41

Nacionau.

- que dèisha la pòrta obèrta a futuras discussions dab lo Felibritge : aquera obertura qu'ei ua causida politica deu Conselh d'Administracion de l'APORLÒC, la tienguda deu 19 de genèr 2011 que confirmè aquesta posicion.

Com podem pensar que lo tèrmi causit peu public entà mentàver l'organisme e serà, per rasons de facilitat, **COPERLÒC**, la terminason « ÒC » que demora consensuau.

3.3.7 Un plan de desvolopament en tres ans

L'Amassada Generau que deurà establir un plan de desvolopament e un projècte d'establiment sus plusors annadas : principis d'accion, grans èishs, tribalhs prioritaris, etc. Lo plan de desvolopament en tres ans (2011, 2012 e 2013) que hè compte d'ua pujada en poténcia de l'activitat de l'estructura, dinc a **l'annada de referéncia de l'organisme de regulacion, dab un foncionament plen e normau, qui serà atenhut au cap de tres ans, en 2013.**

Personau

L'estructura gestionària qu'embaucharà a partir deu 1^{èr} d'abriu un **director projècte** a temps sancer entà, devath l'autoritat deu Conselh d'Administracion, gavidar l'estructura tot dia e aviar los grans entins de la soa installacion. Un pòste de **secretariat tecnic - assistent de direccion** que serà creat au principi de l'estiu de 2011 : lo son prètzhèit que serà d'assegurar lo secretariat tecnic e lo seguit deus Conselhs, la documentacion e lo seguit de las publicacions. A tèrmi mejan (tres ans), que i aurà ua tresau embaucha : un **encargat de publicacion - webmaster** qui neurirà la basa de dadas e enriqueirà lo site Internet.

L'organisme de regulacion qu'aurà **un o plusors conselhèr(s) científic(s) permanent(s)** en « sostien tecnic » de tot dia, qui seràn cargats de validar las publicacions, de tractar las demandas e a bèths còps de las remandar.

Burèu

Afin que lo futur organisme de regulacion e foncione e se desvolòpe dens de bonas condicions, que cau que la causida deu son lòc d'implantacion e hasca compte de tres elements :

- la dinamica sociolingüística deu territòri, deus locutors e de las associacions de promocion de l'occitan ;
- la preséncia d'ua politica publica activa e d'institucions e d'operators de missions publicas entà mutualizar mejans e estrategia de desvolopament ;

- la preséncia d'ua Universitat e de scientifics en lenga occitana.

Que cau hornir un quatau element, d'ordi politic : la sedença de l'organisme que's deu trobar, plan solide, suu territòri d'ua de las collectivitats qui'u finançan. Segon aquestes critèris, tres lòcs que responen au quasèrn de las cargas : Pau, Tolosa e Montpelhièr/Besièrs.

A l'òra d'ara, los burèus de l'APORLÒC que son aubergats, despuish l'embaucha de l'encargat de mission, dens los locaux de l'Institut Occitan d'Aquitània a Vilhèra, on l'estructura e profieita deu sostien tecnic e lingüistic deus professionaus de l'operator regionau d'Aquitània, e en medish temps mutualiza los locaux, l'administracion, la comptabilitat, la gestion financèra e juridica, e lo centre de ressorças.

En l'abséncia d'ua posicion politica o d'un consensus vededer, l'Institut Occitan d'Aquitània que prepausa de continuar d'aubergar l'activitat de l'organisme. Lo maire de Vilhèra (comuna qui ei proprietària deu Castèth d'Este on se tròban los locaux de l'InÒc) eth medish, qui ei tanben Vice-President de l'Aglomeracion Pau-Pirenèus, que prepausa de miar tà tèrmi los amainatjaments necessaris a l'arcuelh deu futur organisme. Aquera question de la sedença que poirà tornar estar pausada en 2014, quan l'organisme aja atenhut lo son foncionament normau.

L'organisme de regulacion que desvoloparà los apèrs de las Tecnologies de l'Informacion e de la Comunicacion dab la tòca de redusir autant com se posca lo nombre de desplaçaments. Qu'optimizarà las possibilitats deus apèrs informatics. L'organisme que poirà profieitar de l'aubergament informatic deu CIRDÒC, qu'ei a díser un espaci d'estocatge, la seguretat informatica e de la proteccion de las dadas per un engenhaire informatic, e lo referenciamet a la Bibliotèca Nacionau de França, a la Bibliotèca Europèa e a la Bibliotèca Mondiau.

Totasvetz, lo Burèu que poirà har tiengudas de tribalh dens divèrs endrets de l'airau lingüistic occitan, segon lo calendèr culturau, institucionau o politic deus territòris pertocats. Que's calerà avisar a la preséncia « politica » de l'organisme dens totas las regions pertocadas.

Activitats deus Conselhs deus scientifics e deus usatgèrs

Los dus Conselhs qu'amassaràn haut o baish 25 personas. En 2011, que's reüniràn tres còps maxímun l'an, puish en 2012 e 2013 sheis còps l'an. Aqueras personas ne seràn pas pagadas, mes qu'ei normau que l'organisme e prènia en carga los lors despensas de viatges, d'ostaleria e de minjar, çò qui representarà un pòste budgetari pesuc.

Comunicacion

L'organisme que s'avisarà a la comunicacion de la soa activitat, e tot prumèr de las soas preconizacions. Lo site Internet que serà dense, complet e reactiu. Qu'aurà la foncion de

portau, d'espaci de ressorças e de platafòrma collaborativa de tribalh ; açò que vòu díser que poirà estar emplegat per las institucions e los especialistas, mes tanben peu public. Qu'aurà ua basa de dadas qui compilarà e las preconizacions e las produccions ; que serà un apèr entà gerir las demandas qui arribaràn de l'exterior. Que's calerà inspirar d'utís com lo d'*Euskaltzaindia, Jagonet*.

Que deurà suenhar la documentacion e la comunicacion de las produccions (brocaduras).

Produccions

L'organisme que publicarà las soas preconizacions sus l'Internet (basa de dadas dab motor de recèrca) o sus brocaduras imprimidas.

Totasvetz, l'organisme de regulacion ne serà pas ua maison d'edicion : las principaus publicacions (edicion de dictionaris, creacion d'objèctes numerics) que seràn miadas tà tèrmi mercés a un budget especific, e asseguradas per un operator intèrne o extèrne de l'APORLÒC. L'Amassada Generau que deurà establir un plan de desvolopament e un projècte d'establiment sus plusors annadas : principis d'accion, grans èishs, tribalhs prioritaris, etc.

L'annada de referéncia de l'organisme de regulacion, dab un foncionament plen e normau, que serà atenhut au cap de tres ans, en 2013.

Enfin, l'organisme que poirà respóner a cridas d'auhèrta publica entà tribalhs ligats a la lenga : comandas d'estudis, comanda d'apèrs lingüistics, observacions, etc.

Partenariats

L'organisme de regulacion que desvoloparà de largs partenariats : lo son tribalh que serà realizat peus sons membres, mes tanben per las collectivitats territoriaus, las Universitats, los Centres de recèrca e los autes organismes de regulacion. Entad aquò har, l'organisme que deurà obtiéner los estatuts e los encastres juridics dont aja besonh entà signar convencions ; l'estatut de GEIE qu'ei dejà ua responsa administrativa importanta ad aquera necessitat.

L'organisme que crearà e que formalizarà de pos dab los operators publics de la lenga un espaci comun de tribalh tà çò qui ei de la terminologia e la neologia.

Enfin, au principi, que seré pertinent que l'APORLÒC obrisse las soas instàncias a representants d'autes organismes de regulacion de la lenga afin que l'acompanhen dens las prumèras camadas. L'APORLÒC que poirà profieitar de las lors experiéncias : los lors punts de vista e los lors conselhs que seràn preciós e que'ns poirà har profieitar deus lors tribalhs, de las lors logísticas, deus lors hialats, deus lors programas de recèrca, etc. Dab aquera tòca, e per diversas rasons istoricas, politicas e culturaus, que's pòt agergar ua vertadèra aliança dab

l'Institut d'Estudis Catalans e Euskaltzaindia.

Calendèr previsionau de 2011

Abriu de 2011 :

- redaccion deu « Proclam », basa de la convencion interregionau ;
- remesa deu rapòrt de l'estudi de factibilitat de l'APORLÒC ;
- embaucha deu director projècte.

Mai de 2011 :

- composicion deus collègis scientific e usatgèrs ;
- redaccion deus reglaments intèrnes.

Junh de 2011 :

- prumèra reünion de la conferéncia de regulacion ;
- planificacion deus tribalhs ;
- vòte deu « Proclam » en amassada plenària de las Regions ;
- embaucha deu secretari tecnic-encargat de comunicacion.

Seteme de 2011 :

- embaucha deu secretari tecnic ;
- signatura d'ua convencion interregionau entà la creacion d'ua autoritat de regulacion de la lenga d'Òc ;
- començament deus tribalhs de la Conferéncia de Regulacion Lingüística.

Deceme de 2011 :

- redaccion e vòte deus estatuts deu GEIE.

Plan de desenvolupament 2011-2013

	2011	2012	2013
Etapas	Mesa en plaça	Aviada	Foncionament
Estructura	installacion : - creacion deu pòste de director projècte (abriu) ; - creacion deu pòste de secretari tecnic ; - creacion deu site Internet (1 ^{èra} etapa).	1 ^{èra} etapa : - creacion deu GEIE ; - creacion deu pòste d'encargat de publicacion ; - desenvolupament deu site Internet (2 ^{au} etapa).	Annada de referéncia, 2 ^{au} etapa : - desenvolupament d'alianças navèras publicas e privadas.
Recèrca scientifica	installacion : - tres reünions deu Conselh deus scientifics e deu deus usatgèrs ; - programacion deus tribalhs de recèrca ; - mesa en plaça de las comissions de tribalh.	1 ^{èra} etapa : - sheis reünions deu Conselh deus scientifics e deu deus usatgèrs ; - començament deus tribalhs de recèrca ;	- sheis reünions deu Conselh deus scientifics e deu deus usatgèrs ; - prumèras remesas d'estudis.
Regulacion lingüistica	- mesa en plaça deu protocòle deu tractament de las demandas a viéner.	- creacion de la basa de dadas ; - prumèras demandas « Collectivitats Territoriaus » ; - prumèras responsas.	- pujada en poténcia de las demandas publicas e privadas ;
Produccions	- elaboracion deu projècte editoriau.	- creacion deu dictionari istoric panoccitan ; - publicacion deus lexis.	- prumèras publicacions de tribalhs de recèrca.

Budget

La pujada en tres ans deu budget ne pertòca pas que l'estructura en foncionament. Qu'ei a díser que ne hè pas compte :

- tà çò qui ei de las despensas :
  - deu personau permanent, dinc a arribar a tres personas a temps sancer en 2013 ;
  - de las despensas de desplaçament deu personau permanent ;
  - de las despensas de desplaçament, d'ostaleria e de minjar deus conselhèrs, sia 25 personas qui's reüneishen ua fin de setmana a mes passat ;
  - de las prestacions d'adaptacion e d'arrevirada de tèxtes ;
  - de la creacion d'un site Internet e d'apèrs de comunicacion.-

- tà çò qui ei de las recèptas :
  - en 2011, de la consolidacion deu partenariat financèr istoric, la participacion financèra de la Region Ròse-Aups e de la DGLFLF – Ministèri de la Cultura e de la Comunicacion ;
  - en 2012 e 2013, de la pujada en poténcia de la participacion e l'entrada de las autas regions occitanofònas e de la Generalitat de Catalonha.

PROJET DE BUDGET PREVISIONNEL DU 01/01/2011 AU 31/12/2011

<i>DEPENSES 2011</i>	<i>sommes</i>	<i>%</i>	<i>RECETTES 2011</i>	<i>sommes</i>	<i>%</i>
Informatique – bureautique	3 000 €				
Site internet	5 000 €				
Sous-total Investissements	8 000 €	6,53 %	Report à nouveau de subventions	28 000 €	22,86 %
Prestations (traductions, corrections, transcriptions)	10 000 €	8,16 %		28 000 €	22,86 %
Fournitures non stockables	1 500 €	1,22 %			
Fournitures d'entretien/Petits équipements	500 €	0,41 %			
Fournitures administratives et informatique	800 €	0,65 %	Conseil Régional d'Aquitaine	21 000 €	17,14 %
			Conseil Régional de Midi-Pyrénées	21 000 €	17,14 %
Sous-total achats d'exploitation	12 800 €	10,45 %	Conseil Régional du Languedoc-roussillon	21 000 €	17,14 %
Location véhicule	3 500 €	2,86 %	Conseil Régional de Rhône-Alpes	10 000 €	8,16 %
Assurance Multirisque	120 €	0,10 %	Conseil General du Val d'Aran	6 000 €	4,90 %
Documentation générale	800 €	0,65 %	D.G.L.F.L.F	15 000 €	12,24 %
Personnel extérieur (comptabilité)	4 500 €	3,67 %	Sous-total sub. Fonctionnement	94 000 €	76,73 %
Entretien - maintenance informatique	670 €	0,55 %	Cotisations des membres	500 €	0,41 %
Sous-total services extérieurs	9 590 €	7,83 %	Sous-total recettes propres	500 €	0,41 %
Personnel extérieur à l'association	2 750 €	2,24 %			
Publicité, Publication	4 865 €	3,97 %			
Déplacements des associatifs	1 800 €	1,47 %			
Déplacements des salariés	1 550 €	1,27 %			
Déplacements des Conseillers	7 500 €	6,12 %			
Hôtel/Restaurant/Missions	10 500 €	8,57 %			
Téléphone - @	650 €	0,53 %			
Affranchissements	120 €	0,10 %			
Services bancaires	70 €	0,06 %			
Sous-total autres services ext.	29 805 €	24,33 %			
Formation professionnelle	860 €	0,70 %			
Sous-total impôts et taxes	860 €	0,70 %			
Salaire brut permanents	45 250 €	36,94 %			
Charges sociales permanents	13 575 €	11,08 %			
Tickets restaurant	1 200 €	0,98 %			
Provision congés payés	1 200 €	0,98 %			
Médecine du travail	120 €	0,10 %			
Sous-total charges de personnel	61 345 €	50,08 %			
Charges d'intérêts	100 €	0,08 %			
Charges financières	100 €	0,08 %			
Total Général Dépenses 2011	122 500 €	100 %	Total Général Recettes 2011	122 500 €	100 %

PROJET DE BUDGET PREVISIONNEL DU 01/01/2012 AU 31/12/2012

<i>DEPENSES 2012</i>	<i>sommes</i>	<i>%</i>	<i>RECETTES 2012</i>	<i>sommes</i>	<i>%</i>
Informatique – bureautique	3 000 €				
Site internet	5 000 €				
Sous-total Investissements	8 000 €	4,38 %	Conseil Régional d'Aquitaine	32 000 €	17,53 %
Prestations (traductions, corrections, transcriptions)	15 000 €	8,22 %	Conseil Régional de Midi-Pyrénées	32 000 €	17,53 %
Fournitures non stockables	1 550 €	0,85 %	Conseil Régional du Languedoc-roussillon	32 000 €	17,53 %
Fournitures d'entretien/Petits équipements	800 €	0,44 %	Conseil Régional de Rhône-Alpes	21 000 €	11,51 %
Fournitures administratives et informatique	800 €	0,44 %	Conseil Régional de PACA	10 000 €	5,48 %
			Conseil Régional d'Auvergne	10 000 €	5,48 %
Sous-total achats d'exploitation	18 150 €	9,95 %	DGLFLF	15 000 €	8,22 %
Location véhicule	4 400 €	2,41 %	Conseil General du Val d'Aran	10 000 €	5,48 %
Assurance Multirisque	130 €	0,07 %	Generalitat de Catalunya	20 000 €	10,96 %
Documentation générale	800 €	0,44 %			
Personnel extérieur (comptabilité)	6 000 €	3,29 %	Sous-total sub. Fonctionnement	182 000 €	99,73 %
Entretien - maintenance informatique	670 €	0,37 %	Cotisations des membres	500 €	0,27 %
			Sous-total recettes propres	500 €	0,27 %
Sous-total services extérieurs	12 000 €	6,58 %			
Honoraires commissaire aux comptes	2 000 €	1,10 %			
Publicité, Publication	5 600 €	3,07 %			
Déplacements des associatifs	2 000 €	1,10 %			
Déplacements des salariés	2 500 €	1,37 %			
Déplacements des Conseillers	15 000 €	8,22 %			
Hôtel/Restaurant/Missions	18 000 €	9,86 %			
Téléphone - @	800 €	0,44 %			
Affranchissements	200 €	0,11 %			
Services bancaires	70 €	0,04 %			
Sous-total autres services ext.	46 170 €	25,30 %			
Formation professionnelle	1 500 €	0,82 %			
Sous-total impôts et taxes	1 500 €	0,82 %			
Salaire brut permanents	70 400 €	38,58 %			
Charges sociales permanents	21 120 €	11,57 %			
Tickets restaurant	2 900 €	1,59 %			
Provision congés payés	1 900 €	1,04 %			
Médecine du travail	240 €	0,13 %			
Sous-total charges de personnel	96 560 €	52,91 %			
Charges d'intérêts	120 €	0,07 %			
Charges financières	120 €	0,07 %			
Total Général Dépenses 2012	182 500 €	100 %	Total Général Recettes 2012	182 500 €	100 %

PROJET DE BUDGET PREVISIONNEL DU 01/01/2013 AU 31/12/2013

<i>DEPENSES 2013</i>	<i>sommes</i>	<i>%</i>	<i>RECETTES 2013</i>	<i>sommes</i>	<i>%</i>
Informatique - bureautique	3 000 €				
Sous-total Investissements	3 000 €	1,45 %	Conseil Régional d'Aquitaine	37 000 €	17,83 %
Prestations (traductions, corrections, transcriptions)	19 500 €	9,40 %	Conseil Régional de Midi-Pyrénées	37 000 €	17,83 %
Fournitures non stockables	2 000 €	0,96 %	Conseil Régional du Languedoc-roussillon	37 000 €	17,83 %
Fournitures d'entretien/Petits équipements	1 000 €	0,48 %	Conseil Régional de Rhône-Alpes	21 000 €	10,12 %
Fournitures administratives et informatique	1 000 €	0,48 %	Conseil Régional de PACA	10 000 €	4,82 %
Sous-total achats d'exploitation	23 500 €	11,33 %	Conseil Régional d'Auvergne	10 000 €	4,82 %
Location véhicule	4 500 €	2,17 %	Conseil Régional de Limousin	10 000 €	4,82 %
Assurance Multirisque	140 €	0,07 %	DGLFLF	15 000 €	7,23 %
Documentation générale	800 €	0,39 %	Conseil General du Val d'Aran	10 000 €	4,82 %
Personnel extérieur (comptabilité)	6 200 €	2,99 %	Generalitat de Catalunya	20 000 €	9,64 %
Entretien - maintenance informatique	670 €	0,32 %	Sous-total sub. Fonctionnement	207 000 €	99,76 %
Sous-total services extérieurs	12 310 €	5,93 %	Cotisations des membres	500 €	0,24 %
Honoraires commissaire aux comptes	2 200 €	1,06 %	Sous-total recettes propres	500 €	0,24 %
Publicité, Publication	6 000 €	2,89 %			
Déplacements des associatifs	1 800 €	0,87 %			
Déplacements des salariés	3 000 €	1,45 %			
Déplacements des Conseillers	15 000 €	7,23 %			
Hôtel/Restaurant/Missions	18 000 €	8,67 %			
Téléphone - @	800 €	0,39 %			
Affranchissements	300 €	0,14 %			
Services bancaires	70 €	0,03 %			
Sous-total autres services ext.	47 170 €	22,73 %			
Formation professionnelle	1 600 €	0,77 %			
Sous-total impôts et taxes	1 600 €	0,77 %			
Salaire brut permanents	90 300 €	43,52 %			
Charges sociales permanents	27 090 €	13,06 %			
Provision congés payés	2 120 €	1,02 %			
Médecine du travail	280 €	0,13 %			
Sous-total charges de personnel	119 790 €	57,73 %			
Charges d'intérêts	130 €	0,06 %			
Charges financières	130 €	0,06 %			
Total Général Dépenses 2013	207 500 €	100 %	Total Général Recettes 2013	207 500 €	100 %

TABLÈU SINTETIC DE LAS PRECONIZACIONS

Encastre juridic	G.E.I.E. (Gropament Européu d'Interès Économic)
Nom	COPERLÒC - Conferéncia Permanenta de Regulacion de l'occitan / Langue d'Òc
Missions	<ul style="list-style-type: none"> - La recèrca scientifica e l'estabilizacion de l'usatge de la lenga au servici deus locutors e deus usatgèrs de l'occitan ; - La regulacion lingüistica ; - La produccion d'apèrs lingüistics de referéncia.
Perspectivas de produccions	<ul style="list-style-type: none"> - Inventari de las publicacions lingüisticas de referéncia ; - Creacion d'un dictionari istoric occitan en ligam dab lo CIRDÒC ; - Creacion d'un dictionari contemporanèu en linha francés-occitan. - Produccions terminologicas (lexics) ; - Servicis de velha e de validacion lingüisticas.
Instàncias	<ul style="list-style-type: none"> - Amassada Generau composada de las insitucions de mission publica e de las federacions istoricas ; - Membres observators : poders publics (Estat, Regions e autas collectivitats) ; - Conselh d'Administracion aus poders alargats ; - Conselh lingüistic e conselh deus usatgèrs (institucionaus, ensenhaires e utilizators).
Foncionament	<ul style="list-style-type: none"> - Amassadas regularas deus conselhs lingüistics e deus usatgèrs, tribalhs comandats en comissions sarradas. - Conferéncia de regulacion lingüistica qui amassa los conselhs lingüistic e deus usatgèrs devath l'autoritat deu President de l'APORLÒC. - Equipa professionau : a tèrmi tres permanents (direccion, secretariat tecnic, encargat de las publicacions) e un scientific referent. - Site internet : portalh e basas de dadas.
Burèu	<ul style="list-style-type: none"> - InÒc, Castèth d'Este à Vilhèra (Aquitània). - Desplaçaments regulars de l'equipa professionau.
Partenariats	Universitats, centres de recèrcas, institucions publicas.

Budget	Plan de desenvolupament en 3 ans (a partir deu partenariat financèr istoric, participacion progressiva de las autas regions occitanas) : - 2011 : 122 500 € - 2012 : 182 500 € - 2013 : 207 500 €
--------	--

L'ARPORLÒC - Associacion de Prefiguracion de l'Organisme de Regulacion de la Lengua d'Òc qu'ei sostienuda per :

- **La Region Aquitània,**
- **La Region Lengadòc-Rosselhon,**
- **La Region Mieidia-Pirenèus,**
- **Lo Conselh Generau d'Aran.**

Los membres de l'APORLÒC que son :

- **l'Associacion Internacionau d'Estudis Occitans** (Tolosa/Mieidia-Pirenèus),
- **lo Centre de Recursi Pedagogics de la Val d'Aran** (Vielha/Val d'Aran - Catalonha),
- **la Chambrà d'Òc** (Rocabruna/Region Pèmont),
- **Lo CIRDÒC** - Centre Interregionau de Desvelopament de l'Occitan (Besiers/Lengadòc-Rosselhon),
- **la Confederacion occitana de las escòlas laïcas Calandretas** (Montpelhièr/Lengadòc-Rosselhon),
- **lo C.R.O.M.** - Centre de Ressorças Occitanas e Meridionaus (Tolosa/Mieidia-Pirenèus) .
- **la F.E.L.C.O.** Federacion deus Ensenhaires de Lengua e de Cultura d'Òc (Montpelhièr/Lengadòc-Rosselhon),
- **l'Institut d'Estudis Aranesi** (Vielha/Val d'Aran - Catalonha),
- **l'Institut d'Estudis Occitans** (Tolosa/Mieidia-Pirenèus).
- **l'InÒc d'Aquitània** (Vilhèra/Aquitània),

Version de l'estudi corregida per l'autor (12 d'abriu 2011), establida e tradusida en francés per Eric Gonzales (15 de junh 2011)

Los annèx deu rapòrt que son teledescargaders deu site de l'Aporlòc ençà :

http://aporloc.free.fr/data/documents/annex_estudi_aporloc.pdf